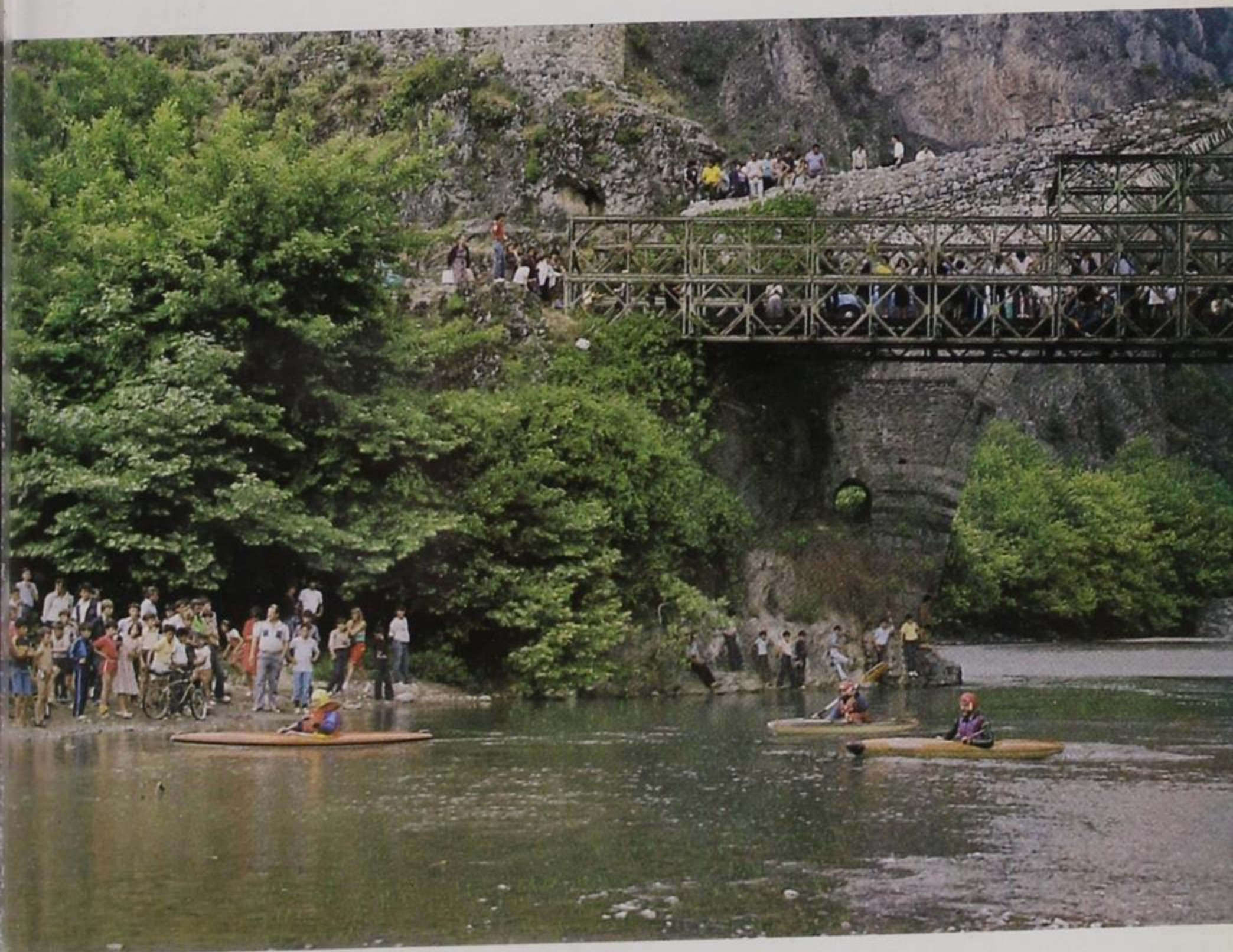

ΚΟΝΙΤΣΑ

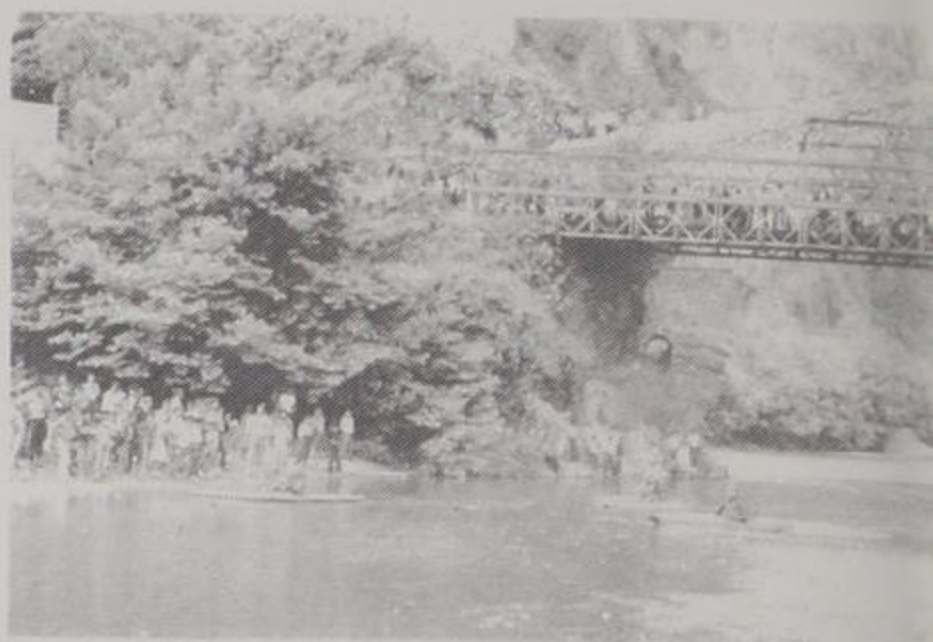
58. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1994

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 58. ΔΡΧ. 200
Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Καταφύγιο στο Σμόλικα Σ.Τ.	581
Η 50η Σ.Ο.Σ.Δ.Ε. στο Παλαιοσέλλι Κ. Μπαρμπούτη	582
28η Οκτωβρίου 1940. Γ. Ψύλλα	584
Πανηγυρικός της 28/10/94 Γ. Γκρέστα	586
Αποκαλυπτήρια Μνημείου Αγ. Τριάδας.	593
Μετεκλογικά Σ.Τ.	598
Η εκπαίδευση στην περιοχή Κόνιτσας Ιωαν. Τσάγκα	599
Άσμα θρηνητικό Ν. Ρεμπέλη	606
Δοξασμένη Κοιλιάδα, Η. Παπαζήση	607
Ιστορικά ανέκδοτα Α. Ευθυμίου	609
Γλωσσάρι, Θ. Ζιώγα	610
Ίδρυμα Κλ. Παπαδιαμάντη	615
Α' Επιστ. Συμπόσιο στην Κόνιτσα	616
Ο Χιονοπόλεμος Β. Λαμπρίδη	617
Η τοπωνυμία Μπαιάσα Η. Παπαζήση	618
Αλεξίπτωτο Πλαγιάς Κ. Αγόρου	620
Τα κατοχικά δάνεια	621
Λουτρόπολη Καβασίων, Α. Κολιού	622
Καλή αρχή στο Δήμο Λ.Εζνεπίδη	624
Ποίηση. Α. Κολιού - Α. Πασχάλη	625
Ο Ιταλός της Κατοχής, Θ. Γκούτου	626
Βιβλιοπαρουσίαση Ι.Τ.	627
Εύγε! Η.Α.	627
Ειδήσεις	628
Γράμματα στη Σύνταξη	629
Κοινωνικά	630
Εκλογικά αποτελέσματα	631

*Ο Γιόζεφ Σέφνερ με καγιάκ στον Αώο.
Joseph Scheffner canoeing in the Aaos River.*

**Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος**

**Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:**

*Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100*

Τηλ. (0655) 22.464 - 22.212

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 1000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

**Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725**

Καταφύγιο στο Σμόλικα

Η ορειβατική συνάντηση που έγινε στο Παλαιοσέλι ήταν ένα σημαντικό γεγονός για την επαρχία μας.

Αρκετοί λάτρεις της φύσης γεύτηκαν τη φιλοξενία των Παλαιοσελιτών και γύρισαν στον τόπο τους ευχαριστημένοι.

Με την ευκαιρία αυτής της συνάντησης, θέλουμε να προβάσουμε από το περιοδικό μας μερικές σκέψεις, που η υλοποίησή τους αφορά όχι μόνο τους κατοίκους της περιοχής μας, αλλά και πολλούς άλλους σ' όλο τον Ελλαδικό χώρο.

Κοινή επιθυμία όλων, όσων ανεβοκατεβαίνουν στα βουνά μας, είναι η κατασκευή ενός ορειβατικού καταφυγίου στο Σμόλικα.

Ο Σμόλικας με υψόμετρο 2.937 μ., είναι το δεύτερο βουνό στην Ελλάδα μετά τον Όλυμπο και παρ' όλα αυτά δεν ενδιαφέρθηκε κανείς μέχρι σήμερα για ένα καταφύγιο στις πλαγιές του.

Βέβαια οι Παλαιοσελίτες έφτιαξαν προς την πλευρά του χωριού τους ένα ξύλινο παράπηγμα που φιλοξενεί όσους ανεβαίνουν στο Σμόλικα από το χωριό τους. Αυτό είναι μια λύση ανάγκης και εξυπηρετεί έναν περιορισμένο αριθμό ορειβατών. Εμείς, όταν μιλάμε για καταφύγιο στο Σμόλικα, εννοούμε ένα γεγάλο πέτρινο κτίριο, όπως είναι και τα άλλα που έχει φτιάξει ο Ε.Ο.Σ. στα περισσότερα βουνά της Ελλάδας (στη γειτονιά μας έχουμε το

καταφύγιο Παπίγκου).

Να κατασκευαστεί σε κάποιο σημείο, κοντά στη Δρακόλιμνη, ώστε να μπορούν οι ορειβάτες, από Ελεύθερο, Παλαιοσέλι, Πάδες, Δίστρατο, Φούρκα, Κεράσοβο, Πουρνιά, να το χρησιμοποιούν κατά την ανάβαση προς το Σμόλικα.

Παλιότερα, ο Ορειβατικός Σύλλογος Κόνιτσας είχε κάνει την πρόταση σε πολλούς Ορειβ. Συλλόγους της χώρας, αλλά δεν εισακούστηκε.

Επανερχόμαστε και προτείνουμε στην Πανελλήνια Ομοσπονδία Ορειβ. Συλλόγων, στο Δήμο Κόνιτσας, στα γύρω από το Σμόλικα χωριά και σ' οποιοδήποτε που μπορεί να συμβάλει, ώστε να συντονίσουμε όλοι μαζί τις προσπάθειές μας, τώρα μάλιστα που η Ε.Ο.Κ. ενισχύει τέτοιες πρωτοβουλίες, για να πετύχουμε τη χρηματοδότηση ανέγερσης ενός καλού καταφυγίου. Είναι άδικο να μην υπάρχει καταφύγιο στο δεύτερο σε ύψος βουνό της πατρίδας μας.

Μεγάλο θα είναι το όφελος για τα "Σμολικοχώρια" από την κίνηση ορειβατών που θα περνούν και θ' αφήνουν τον οβολό τους, ενισχύοντας έτσι την οικονομία των κατοίκων, αλλά και πολύ χρήσιμο αποκούμπι, το καταφύγιο, για τους φυσιολάτρες περιπατητές των βουνών μας.

ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ Η 5Η Σ.Ο.Σ.Δ.Ε. ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Με διοργανωτή τον Ορειβατικό Σύλλογο Παλαιοσελλίου Κόνιτσας πραγματοποιήθηκε στις 17 και 18 Σεπτεμβρίου 1994 στο Παλαιοσέλλι Κόνιτσας, ένα πανέμορφο χωριό στους πρόποδες του Σμόλικα, του δευτέρου σε ύψος βουνού της Ελλάδας (2.637 μ.), η 5η συνάντηση των Ορειβατικών Συλλόγων Βορειοδυτικής Ελλάδος.

Την ανεπανάληπτη συνάντηση λάμπρυνε με την παρουσία του ο Πρόεδρος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβατικών Συλλόγων κ. Δημήτριος Γεωργούλης και παρέστησαν σ' αυτή 300 και πλέον ορειβάτες από τους δέκα και πλέον Ορειβατικούς Συλλόγους της Β.Δ. Ελλάδος, που έφθασαν στο

Παλαιοσέλλι τόσο, το Σάββατο 17 Σεπτεμβρίου όσο και την Κυριακή.

Η αντιπροσωπεία του Ορειβατικού Συλλόγου Ιωαννίνων απετελείτο από 45 άτομα με αρχηγό τον κ. Δημήτριο Χατζή και με συμμετοχή του προέδρου του Ε.Ο.Σ. Ιωαννίνων κ. Γεωργίου Νικολαΐδη και του Γ. Γραμματέα κ. Κων/νου Μπαρμπούτη.

Το Σάββατο το βράδυ πραγματοποιήθηκε στο γραφικό Παλαιοσέλλι παραδοσιακό γλέντι όπου οι ορειβάτες χόρεψαν όμορφους ελληνικούς χορούς, κάτω από τους γλυκόλαλους ήχους της αθάνατης δημοτικής Μουσικής και μέσα σε κλίμα χαράς, συναδέλφωσης και αγάπης.

Το πρωί της Κυριακής οι ορειβάτες ανέβηκαν στην κορυφή του Σμόλικα, στο Ορειβατικό του καταφύγιο και στη δρακόλιμνη, όπου είχαν την τύχη να θαυμάσουν τις άπειρες ομορφιές της Τύμφης και να βαδίσουν μέσα στα έλατα και τις οξυές.

Το μεσημέρι της Κυριακής άρχισε στην πλατεία της εκκλησίας του χωριού η επίσημη τελετή με αγιασμό και επιμνημόσυνη δέηση για τους κατά καιρούς θανόντες ορειβάτες και στη συνέχεια καλοσόρισε, τους ορειβάτες ο πρόεδρος της Κοινότητας κ. Στέργιος Κουρτίνος και απηύθυναν χαιρετισμό, η εκπρόσωπος του Ορειβατικού Συλλόγου Παλαιοσελλίου κ. Ροδάνθη Βαλερά - Κουνάβα, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας κ. Δημήτριος Γεωργούλης συμπατριώτης μας ορειβάτης στο Αγρίνιο και πρωτεργάτης των ορειβατικών συναντήσεων Δ.Ε. κ. Αντώνιος Μαστοράκης και οι πρόεδροι των ορειβατικών Συλλόγων. Ιδιαίτερη αίγλη στην εκδήλωση έδωσαν οι λυγερόκορμοι νέοι και νέες του Παλαιοσελλίου, με τις όμορφες Παραδοσιακές στολές.

Η όμορφη και συγκινητική αυτή εκδήλωση, την οποία παρουσίασε ο Γ. Γραμματέας του Ε.Ο.Σ. Ιωαννίνων κ.

Κων/νος Μπαρμπούτης, έκλεισε με την απονομή αναμνηστικών μεταλλίων και διπλωμάτων, τη βράβευση του μικρότερου και του μεγαλύτερου Ορειβάτη, του Συλλόγου που αντιπροσωπεύτηκε με τα περισσότερα νέα άτομα, και τον Εθνικό μας Ύμνο.

Αργά το μεσημέρι γεύτηκαν όλοι τη νόστιμη φασολάδα και τις ελιές, που πρόσφερε ο Σύλλογος Παλαιοσελλίου.

Το απόγευμα της Κυριακής πραγματοποιήθηκε στο γραφείο της Κοινότητας σύσκεψη, των προέδρων των Ορειβατικών Συλλόγων υπό την προεδρία του Προέδρου της Ομοσπονδίας, όπου συζητήθηκαν με άγαστή συνεργασία πολλά ορειβατικά θέματα.

Στη σύσκεψη αυτή ιδρύθηκε και Γραμματεία Περιφέρειας Ορειβατικών Συλλόγων Βορειοδυτικής Ελλάδας την οποία ανέλαβε ο Ε.Ο.Σ. Ιωαννίνων, Γραμματέας της Περιφέρειας Β.Δ. Ελλάδος εξελέγη, ομοφώνως, ο Κων/νος Μπαρμπούτης.

Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στον ορειβατικό Σύλλογο Παλαιοσελλίου και τους ευγενέστατους κατοίκους του χωριού τόσο για την άρτια οργάνωση όσο και για τη θερμή φιλοξενία τους.

Κ. Μπαρμπούτης.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕ- ΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩ- ΒΡΙΟΣ
Μεγ. Θερμοκρασία	35,6 °	38,8 °	35,9°	31,6 °
Ελάχισ. Θερμ.	10,6 °	13,8 °	09,6°	5,2°
Σχετ. υγρ.	55%	51%	62%	75%
Ύψ. βροχής	33 mm	33 mm	31 mm	48 mm

28η Οκτώβρη 1940

Ο Πλάτωνας αναφέρει το παρακάτω χαρακτηριστικό για τον πόλεμο.

(Ο πόλεμος γίνεται για ν' αλλάξει τον φυσικό ρούν της ζωής του ανθρώπου, οι μεγάλοι να κλαίνε τους μικρούς, και τον προκαλούν δύο πολλοί γνωστοί και φίλοι μεταξύ τους και βάζουν αγνώστους και σκοτώνονται!).

Έτσι και στις 28 Οκτώβρη 1940, ο Δικτάτορας της Ιταλίας φασίστας Μπενίτο Μουσουλίνι κηρύττει τον πόλεμο κατά του ιδεολογικά φίλου του και Δικτάτορα της Ελλάδας Ιωάννου Μεταξά, και φυσικά αυτοί που σκοτώθηκαν, Έλληνες και Ιταλοί, ήταν άγνωστοι μεταξύ τους. (Την τρίτην πρωϊνή σήμερα τα Ιταλικά στρατεύματα εισέβαλαν εφ' ολοκλήρου της Ελληνοαλβανικής μεθορίου χτυπώντας άνατρα τα συνοριακά φυλακιά μας. Τα ημέτερα στρατεύματα υπερασπίζονται το πάτριο έδαφος). Έτσι ακριβώς έγραφε το πρώτο πολεμικό ανακοινωθέν του Ελληνικού Γενικού Επιτελείου. Ο Μουσουλίνι καυχιόταν πως σε τρεις μέρες θα κάνει τον περίπατό του στην Αθήνα. Αλλά έκαμνε λογαριασμό χωρίς τον ξενοδόχο, και ξενοδόχος στη προκειμένη περίπτωση ήταν ο Ελληνικός λαός με τα στρατευμένα παιδιά του, που μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα το Ελληνικό τσαρούχι, η Ελληνική λεβεντιά, στην Πίνδο, στον Καλαμά, στη Γκραμπάλα και στο Καλπάκι, κάνουν τον τάφο του εισβολέα, και τρέπουν εις άτακτον φυγή τα Ιταλικά στρατεύματα, που το δεύτερον κιόλας μήνα οι μάχες γίνονται επί Αλβανικού εδάφους. Η Ελλάδα χαρίζει στους συμμάχους της στην Ευρώπη την πρώτη νίκη. Σαν ώριμα φρούτα πέφτουν στα χέρια του Ελληνικού στρατού, η Κορυτσά, το Μπογραδέτς, η Ερσέκα, η Πρεμετή, Λεσκοβίκι, το Αρ-

γυρόκαστρο, η Χειμάρρα, και οι Άγιοι Σαράντα. Και θα τους ρίχναμε στη θάλασσα αν δεν έτρεχε προς βοήθειά τους ο άλλος φασίστας και παρανοϊκός Χίτλερ. Ο Ελληνικός στρατός έγραψε λαμπρές σελίδες δόξας στα Αλβανικά βουνά, κόβοντας την ανάσα από θυμασμό όλου του κόσμου και ανάγκασε τον Τσιόρτσιλ να παραδεχτεί την ανωτερότητα του Ελληνικού στρατού και να πει. (Μέχρι σήμερα λέγαμε πως οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, τώρα θα λέμε πως οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες). Ο πόλεμος αυτός δεν έμοιαζε σαν τους άλλους, γιατί και πολύ αίμα χύθηκε και πολλά εκατομμύρια ανθρώπων ταλαιπωρήθηκαν. Στο δεύτερο πόλεμο που τμήμα του ήταν και ο Ελληνοϊταλικός, πήραν μέρος 61 χώρες με το 80% του πληθυσμού. Με την έναρξη του πολέμου τέλη Αυγούστου 1939 και την αιφνιδιαστική επίθεση κατά της Πολωνίας από τη φασιστική Γερμανία αρχίζει η αφετηρία της πιο μεγάλης τραγωδίας της ανθρωπότητας. Αν ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος εξαπολύθηκε από τη Γερμανία, ωστόσο η ευθύνη για την προετοιμασία και την εξαπολύσή του βαρύνει και τους ιθύνοντες των συμμάχων μας ΗΠΑ, Αγγλίας και Γαλλίας. Γιατί χωρίς τα μακροπρόθεσμα δάνεια που τα περισσότερα χορήγησαν τα μονοπώλια των ΗΠΑ και τις άλλες οικονομικές διευκολύνσεις δεν θα μπορούσε ο γερμανικός ιμπεριαλισμός σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα να αποκαταστήσει το στρατιωτικό, βιομηχανικό του δυναμικό και να ετοιμαστεί για πόλεμο. Μάλιστα με την άνοδο το 1933 του Χίτλερ στην εξουσία οι ιμπεριαλιστές είδαν τη Γερμανία σαν μια ισχυρή δύναμη κρούσης του διεθνούς ιμπεριαλισμού κατά της Σοβιετικής Ένωσης.

Ο Χίτλερ εκμεταλεύτηκε επιδέξια το ληστροικό χαρακτήρα της συνθήκης των Βερσαλλείων και τον αντισοβιετισμό των δυτικών για να μετατρέψει τη Γερμανία σε μια γιγάντια οικονομική και στρατιωτική δύναμη. Κάτι που δυστυχώς γίνεται και σήμερα. Κάτω από την πίεση των προοδευτικών δυνάμεων υποχώρησε η φιλοφασιστική τάση Τσαμπερλέν Νταλαντιέ, που εκφράστηκε καθαρά στη συμφωνία του Μονάχου, και νίκησε η άλλη τάση που έβλεπε καθαρά τον κίνδυνο που εκπροσωπούσε ο φασισμός, και ζήτησε να γίνουν δεκτές οι προτάσεις της Σ.Ε. για τη λήψη συλλογικών μέτρων υπεράσπισης της ειρήνης από την Χιτλεροφασιστική επίθεση. Μετά την επικράτηση της τάσης αυτής στη Δύση φτάσαμε στην αντιχιτλερική συμμαχία και τη νίκη των λαών κατά του φασισμού. Ο πόλεμος τέλειωσε νικηφόρα για τις ενωμένες προοδευτικές δυνάμεις ενάντια στη φασιστική πανούκλα. Σταμάτησαν τα κροταλίσματα των πολυβόλων, τα βογκητά των αεροπλάνων και οι αστραπές των κανονιών. Ο πόλεμος τέλειωσε η ανθρωπότητα ανάσανε. Όμως στοίχησε πολύ αίμα, πολλά δάκρυα, μεγάλες υλικές καταστροφές. Στοίχησε σε δαπάνες 4τρεις εκατομμύρια, δηλαδή αγοραστικής αξίας της εποχής. Οι νεκροί έφτασαν τα 35 εκατομμύρια, δηλαδή 2,5 φορές σχεδόν περισσότερο από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, 90 εκατομμύρια τραυματίες, απ' αυτούς 30 εκατομμύρια ανάπηροι. Οι φασίστες εξόντωσαν στα στρατόπεδα του θανάτου 200.000 Γερμανούς 8.000.000 διαφόρων εθνοτήτων. Η χώρα μας που έρχεται τέταρτη σε απώλειες, είχε 28.000 νεκρούς στα διάφορα μέτωπα του αντιφασιστικού πολέμου και την αντίστασης. Εκτελέστηκαν 50.000 Έλληνες από τους Γερμανούς και τους

Έλληνες συνεργάτες τους. 60.000 εξοντώθηκαν στα Χιτλερικά στρατόπεδα, 405.000 πέθαναν από την πείνα και 7.000 από βομβαρδισμούς. Δηλαδή το 5,5% του πληθυσμού μας. Οι υλικές ζημιές που έπαθε η χώρα μας έφτασαν τα 8 δισεκατομμύρια δολάρια προπολεμικής αγοραστικής αξίας. Όπως ανέφερα παραπάνω η χώρα μας είχε την πρώτη νικηφόρα μάχη των συμμάχων στην Ευρώπη με αποτέλεσμα να καθυστερήσει για τρεις μήνες η επίθεση των Γερμανών κατά της Σ. Ένωσης. Και πάλι η χώρα μας πρώτη, μετά την εισβολή των κατακτητών, κάνει την πρώτη ομάδα αντίστασης το Μάη του 1941 δημιουργώντας την οργάνωση ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ στη Θεσ/νίκη και τυπώνει την ομώνυμη εφημερίδα, πρώτη παράνομη αντιστασιακή εφημερίδα στην Ευρώπη. Και το Σεπτέμβρη του ιδίου χρόνου γίνεται η επίσημη εφημερίδα του δημιουργηθέντος Εθνικού Απαλευθρωτικού Μετώπου του Θρυλικού ΕΑΜ, με τη συμμετοχή της πλειοψηφίας του Ελληνικού λαού και τη δημιουργία του ΕΛΑΣ με τους 120.000 και πλέον ένοπλους αντάρτες. Η εποποιία της Εθνικής Αντίστασης ήταν συνέχεια του Αλβανικού έπους. Οι λαμπρές σελίδες δόξας των Αλβανικών βουνών μεταφέρονται τώρα στα Ελληνικά βουνά κάνοντας καινούριες Θερμοπύλες, όπως Γοργοπόταμο, Σαραντάπορο. Φαρδύκαμπο, και χιλιάδες άλλες μάχες που έδωσε ο ΕΛΑΣ ενάντια στα στρατεύματα κατοχής. Αυτές τις μέρες η Ελλάδα γιορτάζει την επέτειο ενός πολέμου. Δεν θα ήταν προτιμότερο, οι λαοί όλου του κόσμου μονιασμένοι να συμφωνήσουν και να κηρύξουν εκτός νόμου τον πόλεμο και αγαπημένοι να καθιερώσουν μια μεγάλη γιορτή, τη γιορτή της ΕΙΡΗΝΗΣ;

Γιώργος Ψύλλας

Πανηγυρικός της 28ης Οκτωβρίου

του Γιάννη Γκρέστα

Κυρίες και Κύριοι εκπρόσωποι των αρχών (εκκλησιαστικών πολιτικών, στρατιωτικών)

"Κυρίες και κύριοι εκπρόσωποι των φορέων

Κυρίες και κύριοι.

Ο μεγάλος μας ποιητής Νικηφόρος Βρεττάκος γράφει:

Στης ιστορίας το διάσελο όρθιος ο γιός πολέμαγε κι η μάνα κράταε τα βουνά, όρθιος να στέκει ο γιός της, μπρούντζος, χιόνι και σύννεφο. Κι αχολόγησε η Πίνδος σαν να'χε ο Διόνυσος γιορτή. Τα φαράγγια κατέβαζαν τραγούδια κι αναπήδαγαν τα έλατα και χόρευαν οι πέτρες. Κι όλα φώναζαν:

-Ιτε Παίδες Ελλήνων..."

Κι Αιχμαλωτίζει σε λίγους στίχους όλοι την μεγαλοσύνη του θρυλικού " ΟΧΙ" που αντέταξε ο λαός μας στην φασιστική πρόκληση χαρίζοντας στον κόσμο την πρώτη αντιφασιστική νίκη.

Πατριώτες και πατριώτισσες

Κυρίες και κύριοι

Διπλό το χρέος όποιων καταπιάνονται με την ανάπλαση των μεγάλων του '40 στιγμών.

-Οφείλουν να δώσουν τον αρμόζοντα πανηγυρικό τόνο και να συλλάβουν την ουσία των γεγονότων χωρίς να ξεπέσουν στην τυποποίηση, τη μεγαλοστομία τον υπε ρφίαλο σωβινισμό.-

Οφείλουν να πουν πικρές αλήθειες χωρίς να προκαλέσουν. Οπως λέει κι ο Καβάφης:

"Δίκαιοι και ίσιοι σ'όλες των τες πράξεις πάντοτε την αλήθειαν ομιλούντες. Πλήν χωρίς μίσος για τους ψευδομένους..."

Αυτό το δρόμο θα προσπαθήσω να ακολουθήσω. Κι ελπίζω τόσο στην προσοχή σας όσο και στην κατανόηση και την συγνώμη σας αν σας κουράσω ή κάπου αστοχήσω πολύτιμοι βοηθοί μου οι κορυφαίοι ποιητές και λογοτέχνες μας.

Φίλες και φίλοι

Εμείς οι Έλληνες έχουμε μάθει να τιμάμε πάντα τις μνήμες μας την ιστορία μας, τους αγωνιστές και τους νεκρούς μας με ΣΥΝΕΠΕΙΑ, ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ.

Γιατί αρμόζει:

" Τιμή σ'εκείνους όπου στην ζωή των ώρισαν και φυλάγουν θερμοπύλες ποτέ από το χρέος μη κινούντες.."

Οπως σημειώνει ο Καβάφης!-

Γιατί άριστους πολίτες δημιουργεί ο τόπος όπου επιβραβεύεται η αρετή, όπως μηνύει ο Περικλής στον " Επιτάφιό του ".

-Γιατί τέλος είμαστε "έθνος ανάδελφον" όπως εύστοχα παρατήρησε προ ετών ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Χρήστος Σαρτζετάκης.

Κι όπως υπογραμμίζει ο στρατηγός Μακρυγιάννης:

"Εμείς απ'ούλα είμαστε αδύνατοι όμως ο Θεός φυλάγει και τους αδύν άτους, κι αν πεθάνομεν, πεθαίνομεν δια την πατρίδα μας, δια τη θρησκεία μας, και πολεμούμεν όσο μπορούμε εναντίον της τυραγνίας, κι ο Θεός βοηθός..."

Και συνεχίζει ο Μακρυγιάννης:

"...η τύχη μας έχει τους Έλληνες πάντοτε ολίγους. Οτι αρχή και τέλος, παλαιόθεν και ως τώρα όλα τα θερία πολεμούν να μας φάνε και δεν μπορούνε. τρώνε από μας και μένει και μαγιά. Κι οι ολίγοι αποφασίζουν να πεθάνουν κι όταν κάνουν αυτή την απόφασιν, λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν ..."

Κυρίες και κύριοι

Η ιστορία μας είναι οι ρίζες μας κι η ταυτότητά μας σ'έναν κόσμο ανεμοδαρμένο. Κι οφείλουμε πάντα " να στρέφουμε τους οφθαλμούς μας εις τα απελθόντα, δια να καταλάβουμε τα μέλλοντα " όπως υποδεικνύει ο ανώνυ

μος Έλληνα στην " Ελληνική Νομαρχία "

Κι αυτό κάνουμε σήμερα.

Εμεις οι Έλληνες ζημιωθήκαμε χιλιάδες χρόνια τώρα με πίκρες και χαρές, δροσιές και θερμότητες. Μάθαμε μαζί με τον Γιάννη Ρίτσο πως "αυτά τα δέντρα δεν βολεύονται με λιγότερο ουρανό. Αυτές οι πέτρες δεν βολεύονται κάτω απ'τα ξένα βήματα. Αυτά τα πρόσωπα δεν βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο".

Έτσι απλά κι ολοκληρωμένα δουλεύτηκε το " ΟΧΙ " στο εργαστήρι της λαϊκής ψυχής. Και ξεστομίστηκε σε βουνά και σε φαράγγια, σε στεριές και θάλασσες. Πλάστηκε με το σφυρί και με το αρμόνι " του ίδιου πλάστη, του λαού " όπως θα 'λεγε και ο Παλαμάς.

Κι ήταν απ'τις πρώτες ουσιαστικές πράξεις αντίστασης στο Μουσολινικό φασισμό, τον Χιτλερικό ναζισμό και τον Γιαπωνέζικο μιλιταρισμό που αμέσως μετά το τέλος του πρώτου παγκόσμιου πολέμου είχαν αρχίσει να σπέρνουν του ανέμους του Ρεβανσισμού, του Ρατσισμού του Σωβινισμού ονειρευόμενοι το ξαναμοίρασμα του κόσμου...

Κι ο κόσμος δεν άργησε να θερίσει τις θύελλες του πολέμου. Αφού πρώτα απέτυχε η πολιτική του κατευνασμού (συνάντηση Μονάχου του '38 Χίτλερ - Νταλαντιέ - Τσάπερλαιν και σύμφωνο Μολότωφ - Ρίμπερντροπ).

Η Ελλάδα βρέθηκε νωρίς-νωρίς στην δίκη των γεγονότων. Οι σχεδιασμοί του Μουσολίνι οδήγησαν στον τορπιλισμό της < Ελλάς > τον 15 Αυγούστο στην Τήνο και στην τελική επίθεση ξημερώνοντας 28 του Οκτώβρη.

Στην κρίσιμη αυτή ώρα η Ελλάδα ζούσε μία ακόμα τραγωδία: Η δικτατορία της 4ης Αυγούστου είχε γεμίσει τις φυλακές και τα ξερονήσια με Δημοκράτες, είχε αποφιλώσει τον στρατό από ικανότατους, πλήν Δημοκρατικούς αξιωματικούς.

Ομως ο λαός ήταν στη βάση του ενωμένος. Και ο Μεταχάς δεν αγνοούσε τα φιλελεύθερα, δημοκρατικά, αντιφασιστικά αισθήματά του. Και γιαυτό απέρριψε το Ιταλικό τελεσίγραφο που του επεδωσε περί την 3η πρωινή ο Ιταλός Πρεσβευτής.

Και πως μπορούσε να κάνει αλλιώς;

Γράφει ο Άρης Αλεξάνδρου: "Δεν λέω, είχες αρρωστήσει από Φασισμό κι ήταν λίγο το ψωμί έλειπα κι εγώ στην εξορία ήτανε λίγος ο ύπνος κι ατέλειωτες οι νύχτες..."

Αλλά, όπως θυμίζει ο Γιάννης Ρίτσος "Πολύ αγαπιέται αυτός ο τόπος με υπομονή και περηφάνεια. Κάθε νύχτα απ' το ξερό πηγάδι βγαίνουν τα αγάλματα προσεκτικά κι ανεβαίνουν στα δένδρα"! Κι ο λαός βγαίνει απ' το πηγάδι της τυραννίας. Η συμφυλίωση επήλθε ακαριαία, ο διχασμός σαρώθηκε, η Εθνική ενότητα πραγματοποιήθηκε από τα κάτω, άρχισαν να αντιμετωπίζονται οι πολεμικές ανάγκες: Οι πολίτες διαδήλωναν, οι επίστρατοι αναχωρούσαν για το μέτωπο. Οπου ήδη η προκάλυψη "αμυνόταν του πατριού εδάφους".

Δύσκολες ώρες! κρίσιμες ώρες! μεγάλες ώρες! ώρες ευθύνης!

Ας δώσουμε ξανά τον λόγο στους ποιητές μας "...κι' αυτοί ξεκίνησαν κάποτε... ξεκίνησαν όλοι μαζί... κάτω απο μια μεγάλη ιδέα, ένα κοινό σκοπό." διαπιστώνει ο Γιάννης Ρίτσος.

Κι' ο Γιώργος Σεφέρης συμπληρώνει: "... Οι ήρωες προχωρούν στα σκοτεινά. Λίγες οι νύχτες με φεγγάρι που μ' αρέσουν" κι' ύστερα: "...και νάσαι μόνος, σκοτεινός μέσα στη νύχτα κι' ακυβέρνητος σαν τ'άχυρο στ'αλώνι. Την πίκρα να βλέπεις τους συντρόφους σου καταπονημένους μέσα στα στοιχεία, σκορπισμένους: έναν, έναν. Και πόσο παράξενα αντρεύεσαι μιλώντας με τους πεθαμένους, όταν δεν φτάνουν πια οι ζωντανοί που σου απομένουν..."

Αλλά ας ακολουθήσουμε τον μεγάλο Οδυσσέα Ελύτη, μέσα απ' "το Άξιον Εστί": "ξημερώντας τ' Αγιαννιού με την αύριο των Φώτων λάβαμε την διαταγή να κινησουμε πάλι μες πιο πίσω, στα χωριά. Κι' απάνου που συνήθιζε τ'αυτί μας πάλι στα γλυκα τριξίματα της γής... να που ήταν αναγκη, λείει να γυρίσουμε στο μόνο αχολόϊ που ξέραμε: στο αργό και βαρύ των κανονιών, στο ξερό και το γρήγορο των πολυβόλων..."

Νύχτα πάνω στην νύχτα βαδίζαμε ασταμάτητα... με κόπο ξεκολλώντας το ποδάρι απ' τη λάσπη. Επειδή το πιο συχνά ψιχάλιζε στους δρόμους έξω, καθώς μεσ' στην ψυχή μας. Και τις λίγες φορές όπου κάναμε στάση να ξεκουραστούμε... λύναμε βιαστικά τα ρούχα και ξυνόμασταν με λύσσα ώρες πολλές όσο να τρέξουν τα αίματα. Τι μας είχε ανέβει η ψείρα ως τον λαιμό...

Κι ότι ήμασταν σιμά πολύ στα μέρη όπου δεν έχει καθημερινές και σκόλες, μήτε αρρώστους και γερούς, μήτε φτωχούς και πλούσιους, το καταλαβαίναμε. Γιατί ο βρόντος πέρα, κάτι σαν καταιγίδα πίσω απ'τα βουνά, δυνάμωνε ολοένα...

Υστερα γιατί... τύχαινε ν'απαντούμε απ'τ'άλλο μέρος ν'αρχονται οι αργές συνοδείες με τους λαβωμένους. Οπου απιθώνανε χάμου τα φορεία οι νοσοκόμοι... και το μάτι τους άγριο για τσιγάρο. Κι όπου κατόπι... αρχινούσαν ιστορίες για σημεία και τέρατα.

Ομως εμείς το μόνο που προσέχαμε ήταν εκείνες οι φωνές... που ανέβαιναν, καυτές ακόμα απο την πίσσα του βυθού ή το θειάφι. "Οϊ, οϊ μάννα μου", μουσούνισμα, ίδιο ροχαλητό, πούλεγαν όσοι ξέρανε, είναι αυτός ο ρόγγος του θανάτου... Ομως εμείς... κομμένα τα γιοφύρια πίσω μας, και τα λίγα μουλ άρια μας και κείνα ανήμπορα μέσα στο χιόνι και στη γλιστράδα της λασπουριάς...".

Σκληρός, άνισος αγώνας! "Το ψωμί σώθηκε, τα βόλια σώθηκαν, γεμίζαν τώρα τα κανόνια τους μόνο με την καρδιά τους" ψάλλει ο Ρίτσος.

Κι'όμως μ'αυτά και μ'αυτά τους πήραμε φαλάγγι τους Ιταλούς. Στην Γκραμπάλα, στο Ιβάν, στο Πόγραδετς, στη Χειμάρρα, στην Κορυτσά, στο Αργυρόκαστρο, στους Αγ.Σαράντα. Με το Δαβάκη και τον Κατσιμήτρο. Το Εθνος ξαναζούσε μεγάλες στιγμές. Και χρειάστηκε η γερμανική εισβολή στην 6 του Απρίλη του 1941, χρειάστηκε να ματώσουν οι Χιτλερικοί στην Κρήτη για να σπάσει το μέτωπο και να αρχίσει η επώδυνη οπισθοχώρηση.

Τριπλή κατοχή "Γερμανική - Ιταλική και Βουλγαρική" σκέπασε με τις μαυροκόκινες φτερούγες της τη μαρτυρική χώρα: Δυστυχία! πείνα! χιλιάδες νεκροί. Χιλιάδες πατριώτες στ' αποσπάσματα. Ομαδικές σφαγές. Δίστομο - Καλάβρυτα - Βιάννος.

Ομως ο λαός δεν συνθηκολόγησε. Δεν ακολούθησε τους Τσολάκογλου και τους Κουίσλιγκς, στον κατήφορο της εθνοπροδοσίας, στο αίσχος των κουκουλοφόρων, στο στίγμα των ταγματασφαλιτών.

Ξεκίνησε το έπος της Εθνικής Αντίστασης. Και "Κείνους που έπραξαν το κακό τους πήρε μαύρο σύννεφο".

Απ' τα μπλόκα της Κοκκινιάς και τις μεγάλες αντιφασιστικές διαδηλώσεις όπως εναντια στην επιστράτευση ως την "ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ" των βουνών. "Ο κάθε βράχος, η κάθε ρεματιά, το κάθε χωριο, καλυβα - καλύβα, η κάθε πόλη, σπίτι με σπίτι έγιναν φρούρια Εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα" Οπως σημειώνε ο Νίκος Ζαχαριάδης στο γνωστό γράμμα απ' τη φυλακή που έδειξε πως όλοι οι Έλληνες ανεξάρτητα απ' τις διαφορές τους συσπειρώθηκαν στον κοινό αγώνα".

"...Μεσ τ ην έρμη και άδεια πολιτεία μένει το χέρι που μονάχα με μπογιά θα γράψει στους μεγάλους τοίχους ΨΩΜΙ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ", λέει ο Ελύτης.

Κι ο Μάνος Λοΐζος τραγούησε:

"Ο δρόμος είχε την δική του ιστορία
κάποιος την έγγραψε στον τοίχο με μπογι ά
ήταν μια λέξη μοναχά Ελευθερία,
υστερα είπαν πως την έγγραψαν παιδιά"

Κι ακόμα:

"Το αρχινισμένο σύνθημα πάντα στην μνήμη
όποτε ακούω, από τότε αγκορντεόν
κι είχε σαν στάμπα τη ζωή μου σημαδέψει
δεν θα περά, δεν θα περασει ο Φασισμος"

Να πως περιγράφει ο Οδυσσέας Ελύτης την μεγάλη εκδήλωση διαμαρτυρίας στην Αθήνα για τον γιορτασμό της 25ης Μαρτίου 1942.

"Τις ημέρες εκείνες έκαναν σύναξη μυστική τα παιδιά και λάβανε την απόφαση, επειδή τα κακά μαντάτα πλήθαιναν στην πρωτεύουσα, να βγουν έξω σε δρόμους και σε πλατείες με το μόνο πράγμα που τους ειχε απομείνει: μια παλάμη τόπο κάτω από τ' ανοιχτό πουκάμισο, με τις μαύρες τρίχες και το σταυρουδάκι του ήλιου. Οπου είχε κράτος κι εξουσία η Άνοιξη.

...και νωρις εβγήκανε μπροστά στον ήλιο ...οι νέοι με τα πρησμένα πόδια, που τους έλεγαν αλήτες. και ακολουθήσανε άνδρες πολλοί, και γυναίκες και λαβωμένοι με τον

επίδεσμο και τα δεκανίκια. Τέτοιας λογής αποκοτιές ωστόσο μαθαινοντας οι αλλοι, σφόδρα ταραχτηκαν. Και λάβανε την απόφαση ... να βγούν έξω σε δρόμους και σε πλατείες με το μόνο πράγμα που τους είχε απομείνει, μια πήχη φωτιά κάτ ω απ' τα σίδερα, με τις μαύρες κάννες και τα δόντια του ηλιου.... Και χτυπούσανε όπου νάναι... και περάσανε μέρες πολλές μεσα σε λίγη ώρα. Και θερίσανε πλήθος τα θερία, και άλλους εμάζωσαν. Και την άλλη μέρα εστήσανε στον τοίχο τριάντα". Στη Καισαριανή ... Και σε μυριάδες ακόμα θυσιαστήρια...

Γράφει ο άγνωστος 25χρονος κ. Βεράνης που εκτελέστηκε απ' τους Γερμανούς:

Ρεμπέτη ασκέρη. Ετσι τον λέγανε

Στις γειτονιές και τις αυλές

τον ασικλή τον Μήλιο.

Τη λιγδωμένη την τραγι άσκα τουτην ανασήκωνε στραβά

κώρες εχάζευε τον ήλιο

Μα σένα τοίχο σαν τον στήσανε

με την τραγιάσκα αναγυρτή

το αίμα του άγγιξε τον ήλιο.

Ομως η "Ελλάδα σέρνει τον χορό ψηλά με τους αντάρτες" όπως τραγουδάει ο Αγγελος Σικελιανός. "Κι εί ναι οι νεκροί στα ξάγναντα πρωτοπανηγυριώτες": Αυτοι για τους οποίους ο Ρίτσος έγραψε το "Επιτύμβιο":

"Το παλλικάρι πού'πεσε μ'ορθή την κεφαλή του,

δεν το σ κεπάζει η γης ογρή, σκουλήκι δεν τ'αγγίζει

Φτερό στη ράχη του σταυρός κι όλο χιμάει τ'αψηλού

και σμίγει τους τρανούς αητους και τους χρυσούς αγγέλους".

Κι' ο Ανδρέας Κάλβος εύχεται:

"Ας μην βρέξει ποτέ

το σύννεφον, και ο άνεμος

Σκληρός ας μην σκορπίσει

το χώμα το μακάριον

που σας σκεπάζει".

Κυρίες και κύριοι

Βαρύς ο φόρος που πληρώθηκε 28.000 πατριώτες έπεσαν στα μέτωπα του Εθνικουαπελευθερωτικού πολέμου 50.000 εκτελέστηκαν 360.000 πέθαναν απ'την πείνα, 664 χωριά και κωμοπόλ εις καταστράφηκαν...

Αλλά η Εθνική Αντίσταση άκανε πράξη το αίτημα του ανώνυμου Ελληνα: "Να ελευθερωθούμε μόνοι μας"!

Ο λαός οργανωμένος στις αντιστασιακές του οργανώσεις, στο ΕΑΜ στον ΕΔΕΣ, στην ΕΚΚΑ και με αιχμή τις αντάρτικες δυνά μεις του ΕΛΑΣ και τις αντίστοιχες του ΕΔΕΣ και της ΕΚΚΑ, δίνει τον υπέρ πάντων αγώνα. Μ'έπικεφαλής τον Σαράφη, τον Αρη, τον Ζέρβα, τον Ψαρρό.

Ποικιλώνυμες μικρότερες αντιστασιακές οργανώσεις, δίκτυα προστασίας διωκομένων και διαφυγής στο εξωτερικό ομάδες σαμποτέρ, δημιουργούνται την επαύριο κιόλας της κατοχής. Μονάδες ανασυγκροτούνται στην Μ. Ανατολή.

Ηδη την πρώτη μέρα της κατοχής, δύο Ελληνες πατριώτες, κατεβάζουν την Ναζιστική σημαία, από την Ακρόπολη και υψώνουν τη ν γαλανόλευκη (Μαν. Γλέζος, Λάκης Σιάντας).

Ο Γοργολόταμος σηματοδοτεί μία ολόκληρη εποποιία του λαού μας που μέσα από στερήσεις, συμφορές, ολοκαυτώματα και αμέτρητες θυσίες, οδηγεί στην κατάκτηση της "χιλιάκριβης της λευτεριάς".

Στον Γοργολόταμο γίνεται πια κατανοητό ότι η εθνική Αντίσταση που ακολούθησε μετά την εποποιία του '40, ξεπέρασε και την στιγμή και τον χώρο και ενώνεται με την πά λη των λαών για λευτεριά, Εθνική Ανεξαρτησία, Κοινωνική δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια.

Στον Γοργολόταμο " η σιωπή παίρνει φωνή, ζουν για πάντα όσοι έφυγαν, τίποτε δεν είναι φυγή και φθορά', όλα γίνονται ορόσημα ενός αγώνα αδυσώπητου, αγώνα του ανθρώπου ενάντια στις δυνάμεις της βίας και του εξευτελισμού.

Στον Γοργολόταμο ο λαός μας κλείνει "τις ουλές από τις λαβωματιές του και μέσα στους λάκκους που έσκαψαν οι οβίδες, φυτεύει δένδρα και στις καρδιές που 'καψε η πυρκαγιά, δένει τα πρώτα της μπουμπούκια η ελπίδα".

Ο λαός μας σήμερα γνωρίζει πως "πάντα μένει πολύς τόπος πάνω από τους τάφους για την λευτεριά και την ειρήνη".

Κι ύστερα ήρθε δυστυχώς ξανά ο Διχασμός. Ο εμφύλιος. Αλλά αυτά δεν είναι του παρόντος.

Σήμερα η ΜΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ ενάντια στον Φασισμό έχει ήδη πάρει την θέση της ισότιμα πλάι στις λαμπρότερες σελίδες της ιστορίας μας.

Και σε μια αδιάσπαστη ενότητα με το "ΟΧΙ" και την ιαχή των Αλβανικών βουνών "Α ΕΡΑ" μας θυμίζουν κάποια απλά πράγματα που πολλοί δυστυχώς σήμερα στον κόσμο έχουν την τάση να ξεχνάνε.-

Κερδίσαμε την πρώτη αντιφασιστική μάχη στην κατεχομενη Ευρώπη.-

Κουρελιάσαμε τον μύθο για το αήττητο του άξονα.-

Ανατρέψαμε τα χιτλερικά σχέδια για την επίθεση εναντίον της τότε Σοβιετικής Ενωσης.-

Δείξαμε και πάλι ότι είμαστε αμετακίνητα τοποθετημένοι στη μεριά των δυνάμεων της Λευτεριάς, της Δημοκρατίας, της Ειρήνης, του Πατριωτισμού. Και ότι ο Δεσποτισμός σ' όλες του τις μορφές δεν έχει καμία τύχη όταν οί λαοί ξεσηκώνονται για Λευτεριά, Δημοκρατία, Εθνική αξιοπρέπεια, κοινωνική δικαιοσύνη, ειρήνη.

Δυστυχώς στον κόσμο μας τίποτα πάλι δεν είναι δεδομένο.

- Το φάντασμα του Φασισμού ξανασηκώνει κεφάλι. Φριχτές μνήμες βρυκολακιάζουν.-

Στα Βαλκάνια το αίμα ρέει ποτάμι...

- Πόλεμοι και πείνα κάνουν θραύση στον κόσμο...-

Κι η μικρή ανάδελφος Ελλάδα, βρίσκεται και πάλι στη δίνη ανησυχητικών φαινομένων.

Ο Τούρκικος επεκτατισμός κατέχει την μισή Κύπρο κι αμφισβητεί την Ελληνικότητα Αιγαίου και Θράκης.

Ο Τούρκος κακογείτονας με τις ανόσιες απαιτήσεις και τον μιλιταρισμό που θέλει και σήμερα οι δύο λαοί να βρισκόμαστε αντίμαχοι.

Οι ιθύνοντες κύκλοι των Σκοπίων έχουν βάλει στο μάτι την Μακεδονία μας.

Ο Αλβανικός μεγαλοϊδεατισμός κάνει δύσκολη την ζωή των αδελφών μας στην Β. Ηπειρο και προβάλλει ζητήματα μειονοτήτων στην χώρα μας.

"Φίλοι" και "σύμμαχοι" μας βλέπουν με μισό μάτι...

Οικονομικές και ιδεολογικές πιέσεις, απειλές, προδοτικοί ελιγμοί, βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη.

Ο κ.Ντιροζέλ αγνοεί την συνεισφορά μας στον κόσμο διαγράφοντας μονοκοντυλιά απ' την ιστορία του της ΕΟΚ τον Ελληνικό πολιτισμό.

Κι όλοι σπεύδουν να εναγκαλιστούν τους σφαγείς των Αρμενίων των Κούρδων των Ελλήνων της Πόλης της Μικρασίας και της Κύπρου, τους Πλαστογράφους και σφετεριστές της ιστορίας. Μόλις πρόσφατα ο κ. Ντάγκλας Χέρντι, ΥΠΕΞ της Αγγλίας απόκαλούσε τους Τούρκους Ιθύνοντες "κληρονόμους και συνεχιστές της Βυζαντινής αυτοκρατορίας!!! Ναι, ο αθεόφοβος!!!

Χρέος μας λοιπόν ο κοινός αγώνας "για να μην ξαναπέσουμε στο ζυγό" που λέει κι ο Σκαρίμπας. Γιατί και σήμερα "όλα τα θεριά πολεμούνε να μας φάνε" όπως διαπίστωνε ο Μακρυγιάννης.

Και για αυτό θα σας καλούσα και θα σας παρακαλούσα να μην θεωρήσουμε την σημερινή μέρα, την ομιλία τούτη, τυπική υποχρέωση ή δημοκοπία ανώφελη του θεωρητικού πατριωτισμού αλλά εθνοσωτήρια συγκεκριμένη πράξη, μια πράξη αντίστασης απέναντι στα σύγχρονα θεριά.

Δύσκολο πολύ δύσκολο το έργο. Γιατί κανέναν δεν θέλουμε να δικάσουμε και να καταδικάσουμε... Κι ούτε να κακολογήσουμε τους τότε "προστάτες" και τωρινούς συμμάχους. Απ' την άλλη όμως οφείλουμε να γνωρίζουμε τις αιτιατούς τις υποτέλειας και της πηγής της

κακοδαιμονίας μας. Πως του ξένου το χαμόγελο ή το χάδι στον ώμο, είναι -ΠΙΘΑΝΟΤΑΤΑ- σπιλέτο στην πλάτη του έθνους μας...

Και περαιτέρω πρέπει κανείς να κάνει αναφορά και στο ΜΕΓΑΛΕΙΟ αλλά και στην ΜΙΚΡΟΤΗΤΑ των αποφασιστικών στιγμών της ιστορίας μας. Γιατί οι συγκυρίες μας κι η γεωγραφία μας -προνόμιο και βάρος μεγάλο- επιβάλλουν αυτοσυγκέντρωση και περισυλλογή, ευλαβική τιμή στα περασμένα αλλά και στοχασμό για τα τωρινά. εφόσον η ευψυχία και η ενότητα αποτελούν τον καλύτερο ηθικό οπλισμό. Αλλ'αυτά για να τα κατακτήσει πρέπει, να κοιτάζεσαι προσεκτικά στον καθρέπτη της ιστορίας, να δείξεις και τους θριάμβους και τις ασχήμιες. Γιατί η γνώση ταυτίζεται με την Αρετή, έλεγε ο μεγάλος Σωκράτης. Εφόσον η γνώση ταυτίζεται με την ΑΛΗΘΕΙΑ. Κι η αλήθεια όσο κι αν είναι δύσκολο το αντίκρουσμά της, κι επικίνδυνο άλλες φορές το άγγιγμά της για τις φιλίες μας, πρέπει να λέγεται γυμνή, κατά Μακρυγιάννη.

Γιατί όπως σημείωσε ο μεγάλος λαϊκός αγωνιστής και στοχαστής "δεν αντέχω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο..."

Κυρίες και κύριοι

Η 28η του Οκτώβρη είναι, βέβαια για μας, μέρα γιορτινή: Σε τελετές και σε παρελάσεις συγκεντρωνόμαστε οι Έλληνες να σκεφτούμε και να μιλήσουμε για την αναγέννηση και την λευτεριά μας, να καμαρώσουμε το στρατό και τα σχολειά μας να περνούν τους αιρετούς μας άρχοντες, τη μουσική, την σημαία μας, όλα πολύ σωστά. Φτάνει να μην ξεχνούμε αυτές τις ώρες, ότι εκείνη η 28η Οκτώβρη δεν ήταν μέρα γιορτής, ήταν μέρα ξεσηκωμού και επανάστασης. Δεν ήταν να παρελάσουν τα παλλικάρια στη Γκραμπάλα... να πολεμήσουν ήταν. Δικό του το έργο και η τιμή, δική μας και η χαρά, η ευγνωμοσύνη ναι! ΜΑ ΚΙ Η ΕΥΘΥΝΗ!

Ας το πάρουμε, λοιπόν, απόφαση.

Όσο δεν κόβουμε τα νήματα της εξάρτησης, όσο δεν αναλαμβάνουμε ασυμβίβαστο αγώνα ενάντια σε παραχαράκτες και πλαστές "αλήθειες" όσο επιμένουμε στην ευπιστία, στην δουλικότητα, στην τυπολατρεία, όσο δεν ξεκόβουμε απ'τον ωχαδερφισμό, ο επικός αγώνας του '40 θα μένει αδικαίωτος.

Πρέπει να πολεμήσουμε μέσα μας τον εθισμό στο άδικο και το κακό. Δεν μας φταίει ο υπουργός αν προάγει τον ανίκανο κι εμείς το ανεχόμαστε περιμένοντας τον δικό μας υπουργό για να μας ευνοήσει. Όπως τότε, στον πόλεμο έτσι και τώρα στην ειρήνη πρέπει ένα μέρος απ'τον δυναμισμό μας να τον θυσιάζουμε ο καθένας ξάγρυπνος στο πόστο του, κόντρα στα σκάνδαλα, τον τζόγο, τις στάρλετ τις T.V. και τα συντεχνιακά μας συμφέροντα. Γιατί όποιος δεν κυνηγά το άδικο, πρώτος αυτός αδικεί.

Πρέπει να φανερώσουμε τις αλήθειες ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ. Οπλο φοβερό, που όμως το αφήνουμε να σκουριάζει. Να ξεκόψουμε απο την διγλωσσία: Αλλά να ακούγονται και να γράφονται και άλλη να' ναι η αλήθεια που την ξέρουμε αλλά ο φόβος και τα συμφέροντα την αφανίζουν.

Κι ειδικά για την νέα γενιά τότε της είπαμε την αλήθεια και δεν την σεβάστηκαν; Για πια "ανορθόδοξη στάση, και ασέβεια" της νεολαίας μιλάμε όταν αυτά που προτείνουμε είναι εξιδανίκευση της Ιστορίας, αποσιώπηση των πομπών μας, ιδεολογήματα για Αη-Γιώργηδες που συνεχώς σκοτώνουν τους σκοτεινούς δράκους στον Βορρά και την Ανατολή, και αυτοί σηκώνουν συνεχώς κεφάλι ολόενα και πιο απειλητικοί; Ποιον κόσμο παραδίνουμε στους νέους; Λοιπόν, αν οι νέοι κάνουν λάθη, τα λάθη ψέματα δεν είναι ψέμα είναι η δική μας στάση, η παθητική, και η σιωπή μας είναι υποκρισία.

Ας ντραπούμε, επιτέλους το Μακρυγιάννη που έμαθε γράμματα στα γεράματα, "για να πει γυμνή την αλήθεια" για να "μη πνίγει το άδικο το δίκαιο" για να μας θυμίσει ότι "όταν οι ολίγοι αποφασίζουν να πεθάνουν λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν." Για να ιδούνε, τελικα, τα παιδαίου την αλήθεια και να λένε: Έχουμε αγώνες πατριούς, έχομεν θυσίες", αν είναι αγώνες και θυσίες "και να μπαίνουν σε φιλοτιμίας και να εργάζονται εις το καλό της πατρίδος τους, της θρησκείας και της κοινωνίας".

Πρέπει τέλος, να αποφασίσει ο καθένας μας να φυλάξει τις δικές του "Θερμοπύλες".

Να κάνει το ΧΡΕΟΣ του. Να δίνει το παράδειγμα. Με ευσυνειδησία. Γιατι τα πολλά νοικοκυρεμένα σπίτια δίνον το νοικοκυρεμένο χωριό.. Κι ο καθένας μας κρατάει στα χέρια του από ένα σπίτι: Από ένα κομμάτι Ελλάδα.

ΟΛΟΙ

Γιατί "τούτην την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί και σοφοί και αμαθείς και πλούσιοι και φτωχοί και πολιτικοί και στρατιωτικοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι, όσοι αγωνιστήκαμεν" όπως βροντοφωνάζει ο Μακρυγιάννης.

Και γι αυτό "δεν πρέπει να λέγει ούτε ο δυνατός "εγώ", ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγει ο καθείς "εγώ"; Όταν αγωνιστεί μόνος του να φτιάσει ή να χαλάσει. Όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φτιάνουν, τότε να λέμε "εμείς". "ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΤΟ ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΣΤΟ ΕΓΩ".

Κυρίες και Κύριοι

Μπορεί να είμαστε ανεύθυνοι για τα παλιά. Είμαστε όμως υπεύθυνοι για τα τωρινά και τα μέλλοντα. Γι αυτό και με την ευκαιρία της σημερινής επετείου επιχείρησα πέρα απ' το συνήθειο των κοινότοπων πανηγυρικών να ψηλαφίσω κάποιες παραμέτρους που να βοηθήσουν να μετουσιωθεί η θεωρία σε πράξη.

Γνωρίζω πως ήταν ηρωϊσμός απο τη μεριά σας να με υπομείνετε αγόγγυστα ολη αυτή την ώρα. Ομως αυτόν τον ηρωϊσμό χρειαζόμαστε σήμερα. Τον ειρηνικό ηρωϊσμό που θα ολοκληρώσει τον πολεμικό ηρωϊσμό των αγωνιστών του '40. Είπε κάποτε ο σημερινος Πρόεδρος της Δημοκρατίας λόγο παλιό και σωστό "Πως οι Ελληνες κερδίζουμε τον πόλεμο, αλλά χάνουμε την ειρήνη". Με την βοήθεια του λόγου των αγωνιστών, των λογοτεχνών και -σε ύψιστο βαθμό- μεγάλων αντρών της σύγχρονης πνευματικής Ελλάδας όπως είναι οι σεβαστοί καθηγητές Σωτήρης Δάκαρης και Φάνης Κακριδής, προσπάθησα να δείξω αυτή την ανάγκη: Να κερδίσουμε την ειρήνη και να μη πάει χαμένος ο πόλεμος του '40. Τα τύμπανα του πολέμου δεν σταμάτησαν ποτέ να ηχούν στη γειτονιά μας. Εδώ και λίγο καιρό ο ήχος τους πήρε τη μορφή παροξυσμού. "Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου" που έγραψε ο μεγάλος Λειβαδίτης. και στα σταυροδρόμια των Βαλκανίων προσθέτω εγώ. Και στο "ζυγό δεν πρέπει να ξαναπέσουμε" Τους αγώνες του '40 πρέπει να τους δικαιώσουμε.

Η χώρα μας πρέπει, επιτέλους, να γίνει "σεβαστή στους φίλους και φοβερή στους εχθρούς".

Ο Μακρυγιάννης το λέει στη γλώσσα του λαού μας "Εις το εξής να μάθομεν γνώση, άν θέλομεν να φτιάσομεν χωριό, να ζήσομεν όλοι μαζί".

Γιατί όλους, πιστεύω, μας δονεί η θεμελιακή η ακατάλυτη, η βαθιά ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ.

Κι αυτή είναι το μεγαλύτερο εθνικό μας κεφάλαιο.Κυρίες και Κύριοι

Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου ας παίξει λοιπόν ξανά τον τεράστιο Εθνικοενωτικό ρόλο της.

Ας αποτελέσει μια ακόμα ευκαιρία για να διαλαλήσουμε προς όλους ότι δεν διεκδικούμε χώρους αλλά και ότι δεν παραχωρούμε τίποτε.

Οτι συμφωνούμε απόλυτα με τον Ρήγα που ονειρευόταν Ειρήνη, Λευτεριά και συνεργασία μ' όλους τους λαούς, όμως μπροστά στη σκλαβιά διάλεγες "μιάς ώρας ελεύθερη ζωή".

Οτι είμαστε έτοιμοι για κάθε θυσία, "παρά προστάτας νάχωμεν", που βροντοφωνάζει ο Κάλβος.

Ας επαναλάβουμε, άρα, βαθιά μέσα απ' την ψυχή μας τα λόγια του ποιητή

"Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ

και μυρσίνη εσύ δοξαστική

μή, παρακαλώ σας, μή

λησμονάτε τη χώρα μου"

Εμείς, θα ξεχάσουμε;

Σας ευχαριστώ πολύ

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Την Κυριακή 30/10/94 έγιναν τ' αποκαλυπτήρια Μνημείου για τους επτά ελασίτες αντάρτες που σκοτώθηκαν από τους Γερμανούς στις 16/10/1944.

Η Π.Ε.Α.Ε.Α. Κόνιτσας ύστερ' από μισό αιώνα και με προσφορές πολλών πατριωτών, κατασκεύασε το Μνημείο και ταυτόχρονα με τα αποκαλυπτήρια, έκανε και το μνημόσυνο των φονευθέντων πατριωτών που ήταν οι εξής":

1. Κοντοκάλης Γιάννης από Αρίστη Ζαγορίου, ετών 30
2. Μακρής Κώστας από Δροσοπηγή Κόνιτσας ετών 22

3. Μήτσιου Δημήτρης από Εξοχή Κόνιτσας, ετών 21

4. Μουστάκας Δημ. από Παλιοσέλι Κόνιτσας, ετών 24

5. Ξεφτέρης Βασίλης από Γανναδιό Κόνιτσας, ετών 22

6. Παππός Λευτέρης από Μεγ. Περιστερί, ετών 22

7. Χατζής Αλέξης από Πηγή Κόνιτσας, ετών 19.

Το συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο υπεύθυνος του περιοδικού μας

Σ.Τουφίδης. Το μνημόσυνο ετέλεσαν οι αιδεσιμότατοι Ευθύμιος Παπασπύρου και Χρήστος Καλλιντέρης από την Αετόπετρα Κόνιτσας. Στις μικροφωνικές συσκευές οι, Δημήτρης Ράπτης και Βαγγ. Πορφυρίου, στην όλη εκδήλωση πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους και οι δάσκαλοι Παν. Ντεντόπουλος και Βασ. Νίκου. Μετά την επιμνημόσυνη δέηση έγιναν τα αποκαλυπτήρια της αναμνηστικής πλάκας με τα ονόματα των φονευθέντων, από το Δήμαρχο της Κόνιτσας κ. Χατζηεφραιμίδη.

Παρέστησαν στην τελετή, ο Νομαρχιακός Σύμβουλος κ. Ριστάνης, ο Αντιδήμαρχος κ. Ι. Τσαρούχης οι Δ/τές του 583 τ. πεζικού και τάγματος Εθνοφυλακής Κόνιτσας, η νεοεκλεγείσα Νομαρχ. Σύμβουλος κ. Ε. Παπαμιχαήλ, ο Πρόεδρος της Ηλιόρραχης κ. Πασσιάς, συγγενείς των φονευθέντων, εκπρόσωποι της ΠΕΛΕΑ Ιωαννίνων, καθώς και ο γιαννιώτης συγγραφέας και αντιστασιακός κ. Λάμπρος Μάλα-

μας. Αρκετός κόσμος από την Κόνιτσα και τα γύρω χωριά αφήφισαν το βροχερό καιρό και προσήλθαν στην τελετή. Τη σύντομη εισήγηση και το ιστορικό της μάχης έκανε ο Σωτ. Τουφίδης και έχει ως εξής:

... Με μεγάλη συγκίνηση συγκεντρωθήκαμε σήμερα σ' αυτόν εδώ τον ιερό χώρο, να τελέσουμε μνημόσυνο στα επτά παλικάρια που έπεσαν σε μάχη με τους Γερμανούς, πριν από πενήντα χρόνια - ακριβώς (στις 16-10-44).

Αποτίοντας φόρον τιμής στους γενναίους ήρωες, φτιάξαμε τούτο το μνημείο, να θυμίζει στις νεώτερες γενιές τη θυσία των παλικαριών μας.

Είναι πατριωτικό χρέος όλως μας να τιμούμε τη μνήμη των προγόνων μας που χάθηκαν πρόωρα, αγωνιζόμενοι για το υπέρτατο αγαθό της Ελευθερίας.

Και είναι τούτο, χρέος μεγαλύτερο σήμερα, που απειλείται η υπόσταση του Έθνους μας από εχθρούς και υποτιθέμενους φίλους, γιατί λαοί που χάνουν τη μνήμη τους, χάνονται σαν Έθνη μέσα στο διάβα της ιστορίας. Και όπως είπε στο πρόσφατο διάγγελμα του και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας: "Ο Ελληνισμός επιτυγχάνει άθλους, όταν εμπνέεται από την ιστορία του".

Το Παράρτημα της Π.Ε.Α.Ε.Α. Κόνιτσας ευχαριστεί όλους, όσους συνέβαλαν οικονομικά για τη δημιουργία του Μνημείου και πιστεύουμε ότι και άλλοι πατριώτες θα βοηθήσουν για την αποπεράτωσή του. Και τώρα κυρίες και κύριοι λίγα λόγια για το ιστορικό της μάχης.

Ο Οκτώβρης του 1944, ήταν ο Μήνας της λευτεριάς για την Ελλάδα. Οι Γερμανοί, βλέποντας τις μεραρχίες του

Κόκκινου Στρατού να πλησιάζουν στα Βαλκάνια και φοβούμενοι κύκλωση, γιατί από τη θάλασσα έρχονταν οι Άγγλοι, επιτάχυναν την αποχώρησή τους από τη χώρα μας.

Στις 16 Οκτώβρη έφευγαν και από την Κόνιτσα. Ο ΕΛΑΣ γνωρίζοντας από πληροφορίες των οργανώσεων για τη συγκεκριμένη μέρα αποχώρησης των Γερμανών, προώθησε τμήματα του 85 Συν/τος γύρω από την Κόνιτσα, με σκοπό να πιάσουν τους Γερμανούς να φύγουν εσπευσμένα, ώστε να μην προλάβουν να κάνουν σοβαρές ζημιές στην πόλη ή να παρουν ομήρους μαζί τους.

Τμήμα μ' επικεφαλής το Μετσοβίτη (Κώστα Κηπουρό), τα μεσάνυχτα της παραμονής έφτασε στα λοφάκια της Αγ. Τριάδας και έστησε ενέδρα κατά μήκος του δρόμου.

Οι διμοιρίες με τις ομάδες τους έπιασαν θέσεις μέσα στις κουμαριές και στους όχθους των χωραφιών περιμένοντας ώσπου να ξεμερώσει. Στο σημείο της ενέδρας, λόγω της στροφής, τ' αυτοκίνητα αναγκαζοντας να κόψουν την ταχύτητα. Δίπλα στο χωράφι του Τάκη Λάππα υπάρχει ένα γεφυράκι.

Εκεί τοποθετήθηκαν τέσσερις αυτοματιστές που θα χτυπούσαν τους μοτοσικλετιστές οι οποίοι συνήθως προηγούνταν των γερμανικών αυτοκινήτων. Ήταν ο Παναγιώτης Καραγιάννης από τη Ζέρμα, ο Βασίλης Σπανός από το Πεκλάρι, ο Γιάννης Γάκης και ο Αλέκος Ντάφλης από την Κόνιτσα.

Δεξιά της Αγ. Τριάδας - στο ύψωμα - έπιασε θέση ο Γρηγόρης Αραμπατζής από τα Καβασιλα μ' ένα πολυβόλο και γεμιστή τον Κονιτσιώτη Νικόλα Μουρεχίδη.

Καμουφλαρισμένοι οι αντάρτες πε-

ρίμεναν ανυπόμονα το ξημέρωμα για να δώσουν ένα τελευταίο μάθημα στο μισητό εχθρό που επί τριάμιση χρόνια ρήμαξε τον τόπο μας.

Ξημέρωσε. Από την Κόνιτσα ακούστηκε βουητό αυτοκινήτων που όλο πλησίαζε. Ταυτόχρονα εμφανίστηκε ένας απροσδόκητος εχθρός από τον κάμπο, μία πυκνή ομίχλη που ξαπλώνονταν σιγά - σιγά ξακρίζοντας προς τη δημοσιά. Διαβολική συγκαιρία, τότε έφτασε στο σημείο της ενέδρας και η γερμανική φάλαγγα. Οι προωθημένοι αυτοματιστές εξουδετέρωσαν κεραυνοβόλα μία μοτοσικλέτα που πήγαινε μπροστά και άλλη ομάδα έβαλε ενάντια στο αυτοκίνητο που ακολουθούσε. Μέσα στην ομίχλη οι πυροβολισμοί συνεχίστηκαν για λίγη ώρα. Οι Γερμανοί αιφνιδιάστηκαν, η μοτοσικλέτα και ένα αυτοκίνητο καταστράφηκαν, αλλά δυο γερμανοί έπιασαν θέσεις πίσω από τις ρόδες του αυτοκινήτου και εκμεταλλευόμενοι την καταχνιά πυροβολούσαν από κοντινή απόσταση σε κάθε κίνηση των ανταρτών.

Ο Κώστας Ζιώγας από το Κάντσικο και ο Νικόλας Μουρεχίδης εξουδετέρωσαν τους ελεύθερους σκοπευτές που πυροβολούσαν από τ' αυτοκίνητο και η μάχη τελείωσε.

Οι Γερμανοί σε λίγο πέρασαν τ' Αλβανικά σύνορα η Επαρχία μας, μαζί με την υπόλοιπη Ελλάδα πανηγύρισε τον ερχομό της λευτεριάς. Όμως στη μάχη αυτή σκοτώθηκαν επτά λεβέντες που οι σύντροφοί τους έκλαψαν πικρά. Ήταν γραφτό να πεθάνουν ακριβώς πάνω στο γλυκοχάραμα της λευτεριάς. Τιμή και δόξα στους ήρωες. Με τούτο το απλό μνημείο, ας είναι αθάνατη η μνήμη τους στις γενιές του μέλλοντος.

Η κύρια ομιλία έγινε από το δάσκαλο και καπετάνιο του ΕΛΑΣ κ. Λά-

μπρο Βλάχο και έχει ως εξής:

Ομιλία Λ. Βλάχου

Αιδεσιμότατοι,

Κύριε νομαρχιακή σύμβουλε, κύριε δήμαρχε, κύριοι πρόεδροι κοινοτήτων, κύριοι δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, κύριοι εκπρόσωποι των στρατιωτικών και αστυνομικών αρχών, κύριοι εκπρόσωποι της εκπαίδευσης, των δημοσίων υπηρεσιών, των κομμάτων.

Αγαπητοί συγγενείς των τιμωμένων σήμερα ηρωικών νεκρών μας.

Αγαπητοί σύντροφοι, αγαπητοί συναγωνιστές του μεγάλου αγώνα της εθνικής απελευθέρωσης, φίλοι συμπατριώτες και συμπατριώτισσες.

Πέρασαν ακριβώς πενήντα χρόνια από τη μέρα της θυσίας των παιδιών αυτών, που τη μνήμη τους τιμάμε σήμερα. Πέρασαν πενήντα χρόνια για να αξιωθούμε να τους στήσουμε το ταπεινό αυτό ηρώο στον τόπο της θυσίας τους. Κι ας ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν με την οικονομική τους βοήθεια, με την παραχώρηση της έκτασης, γης για να στηθεί η στήλη αυτή με την προσωπική τους εργασία για την ενέγερσή της, και είναι χρέος μας να αναφέρουμε ονομαστικά το Σωτήρη Τουφίδη, που χωρίς τις ενέργειές του και τους κόπους του και την ακοίμητη φροντίδα του, δεν θα μπορούσαμε να έχουμε σήμερα το μνημείο αυτό.

Πέρασαν πενήντα χρόνια ώσπου να αξιωθούμε να προσκυνήσουμε σε επίσημη τελετή τον τόπο που έχυσαν το νεανικό τους αίμα, τα παλικάρια μας αυτά. Αλλά οι νεκροί ξέρουν να περιμένουν. Και η Ιστορία αδέκαστη και αμείλικτη και απαράχακτη έχει πά-

ντοτε τον τελευταίο λόγο και βροντοφωνάζει ότι τα παιδιά αυτά είναι άξιοι γιοί της ελληνικής πατρίδας και έπεςαν πολεμώντας τους ναζί κατακτητές για τη λευτεριά της Ελλάδας.

Ήταν το 1944. Τότε που ο Γερμανικός φασισμός ενώ είχε σκλαβώσει όλη την Ευρώπη και απειλούσε να κυριαρχήσει σ' όλη τη γη και να κυβερνήσει τον κόσμο δια πυρός και σιδήρου, είχε πια καμφθεί, οι δημοκρατικές δυνάμεις είχαν πάρει το επάνω χέρι. Οι στρατιές των Αγγλοαμερικανών είχαν αποβιβαστεί στη Γαλλία και δίνοντας σκληρές μάχες στις Αρδένες, συνέτριβαν την αήττητη ως τότε πολεμική μηχανή του Χίτλερ. Ο σύμμαχος του ο Μουσολίνι που πριν λίγο καιρό απειλούσε από το παλάτσο Βενέτσιο τον κόσμο με τα οχτώ εκατομμύρια ιταλικές λόγχες, ηττημένος πια έχασε την εξουσία και δραπετεύοντας με τις υποχωρούσες Γερμανικές δυνάμεις, πιάστηκε και κρεμάστηκε από τους Ιταλούς Παρτιζάνους. Οι σοβιετικές στρατιές προχωρούσαν ακάθεκτες προς το Βερολίνο και ο στρατάρ-

χης Τουλμπούχιν είχε φτάσει στα Βαλκάνια. Τότε οι Γερμανικές δυνάμεις στην Ελλάδα για να μην αποκοπούν και αιχμαλωτιστούν από τον κόκκινο στρατό, αλλά και για να χρησιμεύσουν για την άμυνα αυτής της ίδιας της Γερμανίας πλέον, με την ελπίδα του Χίτλερ μέχρι την τελευταία στιγμή στην ανακάλυψη κάποιου θαυματουργού νέου όπλου ή στη διάσπαση των συμμάχων, είχαν αρχίσει να αποσύρονται από την Ελλάδα. Αλλά δεν έφευγαν αδεκάτιστες. Χτυπιούνταν αλύπητα από τις ελληνικές αντάρτικες δυνάμεις που πολεμώντας για την απελευθέρωση της πατρίδας μας από το Γερμανικό φασισμό, βοηθώντας τον κοινό συμμαχικό αγώνα και ακούγοντας στο ραδιόφωνο τις εκκλήσεις της Μόσχας και του Λονδίνου: "Έλληνες πατριώτες χτυπάτε αλύπητα το Γερμανό φασιστικό εισβολέα", είχαν ριχτεί σε γενική επίθεση με το σύνθημα: "Στ' άρματα, στ' άρματα". Ήταν στις 16 Οκτώβρη 1944 που το 85 Σύνταγμα του ΕΛΑΣ κυκλώνει την Κόνιτσα. Απ' το ύψωμα του Αϊ=Λιά χτυπάμε με τους Όλμους

τους Γερμανούς στη Γεωργική Σχολή και στον Αϊ-Γιάννη. Εδώ τμήματα του Συντάγματός μας χτυπούν γερμανικά αυτοκίνητα και εδώ πέφτουν απ' τα Γερμανικά βόλια τα παλικάρια μας.

Οι Γερμανοί φεύγουν, χτυπημένοι από τις ελληνικές αντάρτικες δυνάμεις, χτυπημένοι από τους Αλβανούς και τους Γιουγκοσλαύους Παρτιζάνους, για να φτάσουν, όσοι έφτασαν, στη Γερμανία, ανίκανοι πια να προβάλουν σοβαρή αντίσταση στη ραγδαία προέλαση των σοβιετικών στρατιών. Ήταν η εποχή που διαβάζαμε στον αντιστασιακό τύπο με σύγκορμη συγκίνηση το άρθρο του μεγάλου σοβιετικού λογοτέχνη συγγραφέα και αρθρογράφου Ηλία Ερεμπουργκ "... και θα μπούμε στο Βερολίνο, και θα στήσουμε τις σημαίες μας, στην καρδιά του, στο Ράϊχσταγ, και θα παρελάσουμε στη λεωφόρο των Φιλυρών και τότε θα σπάσουμε εκεί τα ξίφη και θα πούμε: φτάνει πια πόλεμος". Όλα έγιναν έτσι, εκτός από το τελευταίο. Τα ξίφη δεν έσπασαν, γιατί επακολούθησε ο ψυχρός πόλεμος και ο ελληνικός εμφύλιος και η θυσία των παιδιών αυτών (και όχι μόνο αυτών) όχι μόνον αποσιωπήθηκε, αλλά και διαβλήθηκε και καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια να σκεπαστεί από τα λήθη. Οι μανάδες τους πέθαναν παραπονεμένες και αβοήθητες μερικές στο έλεος του γηροκομείου. Αλλά η Ιστορία δε λησμονεί. Και ο τίμιος αγώνας των παιδιών αυτών, που ήταν γραμμένος στις καρδιές των ανθρώπων του τόπου αυτού, αναγνωρίστηκε επιτέλους, έστω και ύστερα από δεκαετίες και από την ελληνική πολιτεία.

Και νάμαστε σήμερα. Ήρθαμε Γιάννη Κοντοκάλη και Λευτέρη Παππά, ορμητικοί ανθυπολοχαγοί της Σχολής

αξιωματικών του ΕΛΑΣ, που πέσατε εεδώ με το όραμα της ελεύθερης και δημοκρατικής Ελλάδας. Ήρθαμε Αλέξη Χατζή και Τάκη Μήτσιο, μαθητές μου στα δημοτικά σχολεία του Πεκλαριού και της Εξοχής για να τιμήσουμε την υπέροχη θυσία σας για τα υψηλά ιδανικά που σας δίδασκα.

Ήρθαμε Βασίλη Ξεφτέρη, Δημήτρη Μουστάκα, Κώστα Μακρή, γενναία παιδιά, άξιοι μαχητές του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα, που ποτίστηκε το τίμιο αίμα σας τούτη τη γη.

Υπήρξατε και οι επτά άξιοι γιοί του ελληνικού λαού και της Ελλάδας, που ορμούσατε στη μάχη με τον παιάνα "Εμπρός ΕΛΑΣ για την Ελλάδα, το δίκιο και τη Λευτεριά" και πέσατε στεφανωμένοι με τα υψηλά ιδανικά της λευτεριάς της δημοκρατίας της προόδου της προκοπής του τόπου μας.

Ήρθαμε παιδιά μου, ασπρόμαλλοι όσοι επιζήσαμε οι συναγωνιστές σας του ΕΛΑΣ, κι είναι εδώ μαζί μας και συναγωνιστές μας του ΕΔΕΣ και άνθρωποι νεωτέρων ηλικιών και αντιπροσωπεΐες των χωριών μας, είμαστε όλοι εδώ σε ευλαβικό προσκύνημα στη μνήμη σας την ιερή.

Τα ονόματά σας γραμμένα στη στήλη αυτή θα θυμίζουν τους νεολαίους που θυσιάστηκαν για την απελευθέρωση της πατρίδας μας, για την τιμή της Ελλάδας, και θα αποτελούν παράδειγμα για τους σημερινούς νέους. Θα τους καλούν στην εκτέλεση του χρέους τους για τη διατήρηση της εθνικής μας ανεξαρτησίας και για τη διεύρυνση της δημοκρατίας που διατρέχουν σήμερα σοβαρούς κινδύνους από επίβουλους εχθρούς και άσπονδους φίλους.

Και άσβεστη και αιώνια θα παραμένει η μνήμη σας.

Στεφάνια και λουλούδια κατέθεσαν ο Δήμαρχος Κόνιτσας, ο Πρόεδρος Ηλιόρραχης, ο Γραμματέας της Δροσοπηγής, η ΠΕΑΕΑ Κόνιτσας, η ΠΕΑΕΑ Ιωαννίνων, οι τοπικές οργανώσεις ΠΑΣΟΚ και Κ.Κ.Ε.

Μετά τον ύμνο του ΕΛΑΣ και τον Εθνικό Ύμνο τελείωσε η εκδήλωση και στους παραβρισκόμενους προσφέρθηκαν βουτήγματα, κονιάκ και

σιτάρι από τους συγγενείς των νεκρών. Με την ζεστή και συγκινητική αυτή εκδήλωση προστέθηκε άλλο ένα μνημείο στην αιμοτοβαμμένη επαρχία μας.

Σημείωση

Συγκινητική η προθυμία των συμπατριωτών μας να προσφέρουν για την κατασκευή του Μνημείου. Στο επόμενο τεύχος θα δημοσιεύσουμε τα ονόματά τους.

Μετεκλογικά

Με την ψηφοφορία της 16ης Οκτώβρη, τελείωσαν και οι Κοινοτικές εκλογές.

Κάποιοι Σύμβουλοι εκλέχτηκαν, κάποιοι άλλοι απέτυχαν και η ζωή συνεχίζεται.

Στα περισσότερα χωριά υπήρξαν δύο συνδυασμοί, σε μερικά τρεις, σε κάποια άλλα ένας μοναδικός όπως και στην Κόνιτσα για πρώτη φορά.

Για τον προσεταιρισμό Συμβούλων από τους αντιμαχόμενους συνδυασμούς και την αρπαγή ψηφοφόρων έγινε μεγάλος αγώνας. Οι υποψήφιοι Κοινοτάρχες πέρασαν μέρες αγωνίας και θυσίασαν αρκετά χρήματα για να φέρουν ψηφοφόρους από τις πόλεις στα χωριά.

Οι άνθρωποι πέρασαν μέρες αγωνίας τασσόμενοι με τον άλφα ή βήτα συνδυασμό. Κόμματα, συγγενείς, φιλίες μπερδεύτηκαν και πολλές οικογένειες ψυχράνθηκαν μεταξύ τους, αφού μέλη μιας οικογένειας συμμετείχαν σε δύο ή τρεις συνδυασμούς.

Ορισμένοι έκοψαν και την καλημέρα μεταξύ τους και θα περάσουν μήνες για να ξαναμιλήσουν. Βλέπετε, οι φιλοδοξίες, τα συμφέροντα, οι εγωισμοί,

κάνουν τους ανθρώπους να χάνουν τον έλεγχο της λογικής και βγαίνει στην επιφάνεια ο κακός εαυτός τους.

Ωστόσο αυτοί που εκλέχτηκαν θα κληθούν από το Γενάρη να αντικαταστήσουν τους προηγούμενους άρχοντες στη διαχείριση των κοινών, και θα πρέπει να λησμονήσουν έχθρες και αντιθέσεις για να μπορέσουν, συνεργαζόμενοι με όλους, να επιδοθούν στην επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν την Κοινότητά τους.

Συνήθως παρατηρείται το φαινόμενο, μόλις περάσει λίγος καιρός από την ανάληψή της εξουσίας, οι περισσότεροι Σύμβουλοι να αδρανούν, αφήνοντας το Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο να τρέχουν... και να μη φτάνουν!

Τελευταία όμως, βλέπουμε όλο και περισσότερους νέους και γραμματιζόμενους ανθρώπους να ασχολούνται με τα κοινά, πράγμα που μας ενθαρρύνει να ελπίζουμε σε μια αναβάθμιση της Αυτοδιοίκησης. Ίσως υπάρξει μεγαλύτερη συμμετοχή στο μέλλον οπότε και το Κοινωνικό Σύνολο θα είναι πιο ωφελημένο.

Η εκπαίδευση στην Κόνιτσα και τα χωριά της μετά την Αλωση (1453) και μέχρι του 1913.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΟΥ.

Ιωάννη Β. Τσάγκα

Η Βυζαντινή αυτοκρατορία, κλονισμένη πολύ ενωρίτερα από το 1453 δεν υπάρχει πλέον ύστερα από την Άλωση της βασιλεύουσας των πόλεων. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου με ακμάζοντα εμπορικά και διοικητικά κέντρα τα Ιωάννινα και την Αρτα τον 13ο και 14ο αι. επεχείρησε να παρατείνει το βίο του με άμυνα κατά των διαφόρων επιδρομών και επιρροών των Ιταλών, των Σέρβων και των Αλβανών. Τα πρώτα χρόνια του 13ου αι. η Ήπειρος έτυχε ενός αριθμού λογίων επισκόπων, αλλά δεν είχαν ισάξιους διαδόχους. Η παράδοση της μόρφωσης που έφεραν από την Κων/πολη δεν διαιωνίστηκε στην Ήπειρο. Δεν υπάρχουν στοιχεία ότι οι δεσπότες στην Ήπειρο ίδρυσαν σχολεία ή ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης.¹

Σε αντίθεση με τα παραπάνω έρχονται σημαντικές μαρτυρίες που αναφέρουν ότι η οικογένεια των Στρατηγόπουλων που εγκαταστάθηκε στα Γιάννενα μετά την Άλωση της Πόλης από τους Λατίνους ίδρυσε τη Μονή του Αγίου Νικολάου Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου, αφού δύο αιώνες αργότερα η γενιά των Στρατηγόπουλων ως αρχόντων της πόλεως των Ιωαννιτών διαπραγματεύονται με τον Μουράτ Β', τον Τούρκο κατακτητή, τις παραχωρήσεις και τα προνόμια των Ιωαννιτών και της πόλης τους. Σ' αυτή τη Μονή λειτούργησε από την ίδρυσή της το 1206 μέχρι το 1645 η περίφημη σχολή των Δεσποτών.²

Τα Γιάννενα ως διοικητικό κέντρο του βόρειου τμήματος του Δεσποτάτου της Ηπείρου που ιδρύθηκε το 13ο αι., αναπτύχθηκε ως πόλη και οχυρώθηκε από τον ιδρυτή του Δεσποτάτου Μιχαήλ Άγγελο (1206 - 1215)³, απέβησαν και παιδευτικό κέντρο ιδιαίτερα την περίοδο της ύστερης τουρκοκρατίας. Είναι επιβεβαιωμένο ιστορικά ότι τα Γιάννενα η πρωτεύουσα της Ηπείρου "κατά την Τουρκοκρατία κατέστη εστία φωτός ιδίως ότε ιδρύθησαν Ελληνομουσειά έχοντας τους αρίστους των τότε δασκάλων.⁴ Τα Γιάννενα θεωρούνται "τα πρώτα στ' άρματα στα γρόσια και στα γράμματα", αφού χάρις σ' αυτά στις περίφημες σχολές τους (Επιφανίου Ηγουμένου - Γκιούμα - Μπαλάνειο - Μαρουτσαία - Καπλάνειο - Ζωσιμαία) επι-

τεύχθηκε κατά μεγάλο μέρος η νεοελληνική αναγέννηση και δεν διακόπηκε η παιδευτική παράδοση παρά την κάμψη που υπέστη με την οθωμανική κατάκτηση.⁵

Το 1755 ο Ζαγορίσιος Γ. Κωνσταντίνου γράφει ότι τα σωζόμενα σχολεία στο Γένος είναι: "Στα Γιάννενα τρία κοινά σχολεία, στην Αδιανούπολη εν, στην Καστοριά 1, στη Σιάτιστα εν, στη Μοσχόπολη εν και Τυπογραφείο"⁶.

Και ενώ αυτή ήταν η κατάσταση της παιδείας επιγραμματικά στην πρωτεύουσα της Ηπείρου, τα Γιάννενα, ας δούμε τί γίνεται με την κωμόπολη της Κόνιτσας και τα χωριά της από πλευράς εκπαιδευτικής δραστηριότητας εκείνη την εποχή. Η Κόνιτσα βρίσκεται μεταξύ των δύο μεγάλων ηπειρωτικών εκπαιδευτικών κέντρων, των Ιωαννίνων και της Μοσχόπολης από τη μια μεριά και των δύο Μακεδονικών της Καστοριάς και της Σιάτιστας από την άλλη. Όχι μόνο λοιπόν στην πόλη των Ιωαννίνων, αλλά σε πολλά Μοναστήρια και σε πολλές Εκκλησίες όπως και σε κωμοπόλεις και χωριά του Ηπειρωτικού χώρου λειτούργησαν σχολεία που στόχευαν στη διαπαιδαγώγηση και πνευματική ανάταση των παιδιών της Ηπείρου. Τιμή και έπαινος πρέπει ν' αποδοθεί στους ηγουμένους ιεροδιδασκάλους και μοναχούς των μοναστηριών της Ηπείρου, αλλά και στους λαϊκούς που συσπειρωμένοι γύρω από την Εκκλησία σε εκκλησιαστικές κοινοτικές επιτροπές και σε "σινάφια" πάσχισαν για το φωτισμό των ηπειρωτόπουλων. Η παιδεία κατά την επώδυνη Οθωμανική περίοδο στην περιοχή του ευρύτερου ηπειρωτικού χώρου και όχι αποκλειστικά της Ηπείρου πρέπει νά διερευνηθεί έχοντας υπόψη τα παρακάτω:

Η παιδεία ως οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα ιδιαίτερα τους δύο πρώτους κρίσιμους αιώνες σχεδόν δεν υφίσταται, καίτοι δεν υπάρχουν μαρτυρίες για δίωξή της, αλλά ούτε ενισχύεται από τον Οθωμανό κυρίαρχο. Έτσι λειτουργούν στα μεγάλα κυρίως κέντρα υποτυπώδη "κοινά σχολεία" (Scholae triviales) σε λαϊκή βάση, τη μέριμνα και την επιτροπεία των οποίων έχουν κατά κύριο λόγο στελέχη της Εκκλησίας. Λειτουργούν δε κατά μεγάλο μέρος στα Μοναστήρια και στις Εκκλησίες. Αργότερα όταν η Οθωμανική κυριαρχία παρακμάζει και αναπτύσσεται σ' όλα τα επίπεδα ο Ελληνισμός, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, έχουμε ανάπτυξη της παιδείας και λειτουργία πολλών σχολείων πάντα σχεδόν με τη βοήθεια των εκκλησιαστικών καθιδρυμάτων και με τις συνεισφορές των κατοίκων. Αυτό θα διαφανεί και στην υπό εξέταση περιοχή της Κόνιτσας.

Είναι γενικά διαπιστωμένο πως κατά τον 15ο και 16ο αιώνα η παιδεία ακολούθησε τη γενικότερη φορά των πραγμάτων.

Η πνευματική παρακμή που επεσκίασε ολόκληρο τον ελληνισμό μετά την πτώση της Κων/πόλεως⁷ δεν μπορούσε να μην αφήσει και την περιοχή της Κόνιτσας έξω από το μαύρο πέπλο της. Η ανόρθωσή της άρχισε τον ΙΖ', ΙΗ' αιώνα στην Κόνιτσα, όπως σ' ολόκληρο τον Ελληνισμό και περιήλθε στη φιλόστοργη μητέρα του Γένους,

την Εκκλησία. Το Πατριαρχείο της Νέας Ρώμης ήταν ο ισχυρός συνήγορος του πνευματικού κινήματος που λέγεται παιδεία. Έτσι ιδρύθηκαν ελληνικά σχολεία στις ακμάζουσες Ελληνικές κοινότητες του εξωτερικού (Βιέννη - Οδησσό - Κέρκυρα - Μόσχα - Λειψία - Βουκουρέστι - Ιάσιο) όπως και του εξωτερικού στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Παντού οι Ορθόδοξοι κληρικοί ασχολούνταν με την αναγέννηση των γραμμάτων, ώστε για την προσφορά της Εκκλησίας σ' αυτή να ειπωθεί "Η Ελληνική Εκκλησία προσέφερε ίσως περισσότερη σκέψη στον ελληνισμό παρά στη θρησκεία"⁹. Κατά την ζοφερή εκείνη περίοδο ο Ελληνισμός και η Ορθοδοξία βρήκαν τη δύναμη ν' αναστηθούν καίτοι οι Λόγοι και δάσκαλοι του Γένους είχαν καταφύγει στην Εσπερία, πολλά σχολεία είχαν κλείσει και τα χειρόγραφα είχαν γίνει δυσεύρετα.¹⁰ Η εκκλησία φανερά ή κρυφά αμέσως μετά την Άλωση φρόντισε με ποικίλους τρόπους θα της παιδείας των Ελληνοπαίδων.¹¹ Η παιδεία κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο στηρίχθηκε βασικά και ουσιαστικά, αδιάφορα από την τοιαύτη αξιολόγηση του περιεχομένου και του σκοπού της, στο θεσμό της Εκκλησίας, ειδικότερα δε της Ορθόδοξου Εκκλησίας και αυτό δεν μπορεί ν' αμφισβητηθεί με αντικειμενικά ιστορικά κριτήρια.¹²

I. Τα Μοναστηριακά Σχολεία της Επαρχίας Κόνιτσας.

Όπως σ' ολόκληρη την Ηπειρωτική Ελλάδα έτσι, και στην Επαρχία Κόνιτσας οι ναοί και τα Μοναστήρια έπαιξαν σημαντικό ρόλο στα χρόνια της Οθωμανικής κυριαρχίας και απέβησαν εστίες της ελληνορθόδοξης αγωγής. Ο Μ. Παρανίκας γράφει πως κατά τη μεγάλη αυτή και οδυνηρή περίοδο της ιστορίας οι λειτουργοί της Εκκλησίας ήταν οδηγοί και ποιμένες του στην πλειοψηφία αγράμματου ποιμνίου, οι δε ιερές μονές και τα θυσιαστήρια της χάριτος έγιναν τα καταγώγια της αρετής της ικανότητας κάποτε, φυτώρια των γραμμάτων και οι κρυψώνες των θησαυρών των αρχαίων προγόνων μας.¹³ Η εκπαίδευση των ελληνοπαίδων περιορίστηκε αρχικά στα κολλυβογράμματα ή παπαδογράμματα και ήταν στη βάση της εκκλησιοκεντρική και λατρευτική.¹⁴

Τα μοναστήρια και οι Νάρθηκες των εκκλησιών φιλοξενούσαν τα σχολεία και δάσκαλοι ως επί το πλείστον ήταν οι κληρικοί. Οικονομικά τα στηρίζουν "τα βακούφια" και οι κοινοτικές Επιτροπές. Ο Αθηναγόρας Μητροπολίτης Παραμυθίας θα γράψει: "Ο νάρθηξ των μονών και των εκκλησιών κατά τους δυσχειμέρους εκείνους χρόνους εχρησίμευεν ως φωτεινή εστία φωτίζουσα και διαθερμαίνουσα τα ατυχή ναυάγια του ταλαιπώρου Γένους. Οι ολιγομαθείς δε αλλ' ευσεβείς και φιλόμουσοι μοναχοί δι' ατρύτων κόπων ήναπτον την ευργετικήν ταύτην πυράν"¹⁵.

Μοναστήρια της επαρχίας Κονίτσης¹⁶ που δεν υπήρξαν μόνο τόποι θερμής προσευχής κατά την Τουρκοκρατία, αλλά και σχολεία που καλλιεργούνταν τα "ιερά" και ελληνικά γράμματα είναι:

1. Το Μοναστήρι Μολυβδοσκεπάστου.

Το αρχαιότερο και αξιόλογο αυτό Μοναστήρι της Επαρχίας μας υπήρξε εκπαιδευτικό κέντρο κατά τους χρόνους της Οθωμανικής κυριαρχίας. "Εχρησίμευσε όπως πολλαί άλλαι ιεραί μοναί επί Τουρκοκρατίας, ως της λαυγής φωτεινός φάρος ου μόνον των ραγιαδοπαίδων των πέριξ χωρίων αλλά και του διψώντος την μόρφωσιν κόσμου των δύο επαρχιών Πωγωνίου και Κονίτσης"¹⁷ Στο μέτρο των πενιχρών οικονομικών δυνατοτήτων τους, κατά τους χαλεπούς χρόνους της δουλείας συντηρούσε το σχολείο της Διπαλίτσας το οποίο μόρφωνε όχι μόνο τα Ελληνόπουλα αλλά και τα Μουσουλμανόπαιδα που κατοικούσαν στη γειτονική Μεσαριά, αφού δεν υπήρχε τότε ούτε σχολείο Αλβανικό αλλά και ούτε και γραπτή αλβανική γλώσσα.¹⁸

Νεώτερες έγκυρες μελέτες τοποθετούν την ίδρυσή της Μονής κατά τον ΙΔ' αιώνα¹⁹ δηλαδή την εποχή που το γένος έχει ανάγκη φωτισμού και πνευματικής αφυπνίσεως.

Ο ηπειρώτης ιστορικός Ι. Λαμπρίδης θέλοντας να εξάρει τη συμβολή των Ηπειρώτικων Μοναστηριών στην πνευματική μόρφωση των Ελληνοπαίδων έγραφε: "Από τα ιερά σκηνώματα της Ηλείου, εις μεν τα της Απολλωνίας, της Αρδευούσης, της Καμμένης, της Παντανάσσης - που προ πολλού κατεδαφίστηκε - από το 1376 διατηρούνταν αρκετά προπαιδευτήρια που έφεγγαν αμυδρά ως λυχναρια στο ζοφερό σκοτάδι εκείνης της νύχτας - είχαν εκτουρκιστεί τότε οι βόρειες επαρχίες της Ηλείου - και μετέδιδαν τα σπουδαιότερα διδάγματα της ορθόδοξης πίστης στους κατοίκους των γύρω περιοχών. Εις δε τα μοναστήρια της Βελλάς, του Γηρομερίου και του Μολυβδοσκεπάστου, όχι μόνο τα νάματα της πίστης μας από της 13ης εκατονταετηρίδας ποτίζονταν οι ηπειρώτες, αλλά και των Φιλιππικών του Δημοσθένους, του Γοργία, του Πλάτωνα, του Θουκυδίδη και του Ηροδότου μαζί με τα ιερά γράμματα της εκκλησίας διδάσκονταν. Μετά δε την καταστροφή του ΙΕ' και ΙΣΤ' αι. αυτά τα πνευματικά φυτώρια διατηρήθηκαν χωρίς δυσκολίες ως προπαιδευτήρια των κληρικών".²⁰ Εκτός από τα θεολογικά και εκκλησιαστικά μαθήματα στο μοναστήρι του Μολυβδοσκεπάστου οι μαθητές διδάσκονταν μέσα στο σκοτάδι της δουλείας και φιλολογικά. Έτσι οι καλόγεροι κρατούσαν άσβεστη τη φλόγα της παιδευτικής παράδοσης των αρχαίων και βυζαντινών χρόνων. Το μοναστήρι του Μολυβδοσκεπάστου πρωτοπορεί στην πνευματική αναγέννηση του Ελληνισμού της Ηλείου. Αυτή η διατήρηση της παιδευτικής προγονικής παράδοσης και της πνευματικής ανάτασης επιτυγχάνεται στο ακριτικό αυτό Μοναστήρι και μ' έναν άλλο τρόπο. Είναι διακριβωμένο ότι εδώ στο Μοναστήρι του Μολυβδοσκεπάστου από τον ΙΔ' αιώνα λειτουργούσε σχολή χειρογράφων.²¹ Κληρικοί και λαϊκοί διδάσκονταν χειρογραφία, καλλιγραφία και ταχυγραφία. Αντέγραψαν πλείστα όσα εκκλησιαστικά, φιλολογικά και διδακτικά βιβλία που συνετέλεσαν στην εθνική και πνευ-

ματική αναγέννηση της Ηπείρου της Ελλάδας αλλά και γενικότερα της Ευρώπης, αφού οι ηπειρώτες ήταν τότε και είναι και σήμερα οι περισσότεροι πολυταξιδεμένοι Έλληνες.

2. Το Μοναστήρι Βελλάς.

Όπως το Μοναστήρι του Μολυβδοσκεπάσου έτσι και το Μοναστήρι της Βελλάς υπαγόμενο άλλοτε στην επισκοπή Βελλάς και Κονίτισης διέπρεψε στο χώρο της εκπαιδευτικής δραστηριότητας τόσο στους νεώτερους χρόνους όσο και στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Μέχρι τα προεπεναστατικά χρόνια η Μονή Βελλάς ήκμαζε και επέχεε τα πνευματικά της νάματα στην περιοχή της Ηπείρου. Η σφραγίδα της Μονής φέρει χαραγμένη τη χρονολογία 1732. Πιθανολογείται όμως ότι ο ναός είναι κτίσμα παλαιότερο του ΙΗ΄ αι. Το 1817 ο Αλή Πασάς άρπαξε την περιουσία της, οι πατέρες της κατέφυγαν στην Κέρκυρα, αλλά γρήγορα βρήκε το δρόμο της αποκατάστασης. Είχε μετόχι στη Ρουμανία στη διαχείριση του οποίου σημειώθηκαν κατά καιρούς ατασθαλίες και γι' αυτό το 1841 οι περίοικοι διαμαρτυρήθηκαν στο Πατριαρχείο και λέγεται ότι αυτό συνετέλεσε στην κατάργηση της επισκοπής Βελλάς, ενώ το 1863 έγινε σταυροπηγιακή. Αξίζει να σημειωθεί ότι με την από 15/3/1885 επιστολή του Πατριαρχείου ρυθμίζονταν ζητήματα της Μονής που είχαν σχέση με τα εκπαιδευτικά πράγματα της περιοχής. Η επιστολή παράγγελλε να χρησιμοποιηθούν 230 Οθωμανικές λίρες που προέρχονταν από εκμίσθωση των κτημάτων της Μονής για τα σχολεία στην: α) Κόνιτσα β) Κάτω Σουδενά γ) Ζαγόριανη δ) Νεγράδες. Έτσι στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς που ιδρύθηκε λίγο πριν την απελευθέρωση το 1911 από το Μητροπολίτη Βελλάς και Κονίτισης Σπυρίδωνα Βλάχο φαίνεται να συνεχίζει την προγονική παιδευτική παράδοση μέχρι τελευταία, αφού έδωσε το πλήθος των ιερέων και δασκάλων στον ηπειρώτικο και ελλαδικό χώρο.

Η συμβολή της Μονής στα εκπαιδευτικά πράγματα χρίζει ειδικής μελέτης κυρίως για το χρονικό διάστημα μετά την απελευθέρωση.²²

3. Το Μοναστήρι Ζέρμας (Πλαγιάς)

Στο κοινοβιακό μοναστήρι της Ζέρμας (Πλαγιάς) το απομονωμένο από τα Οθωμανικά διοικητικά κέντρα λήψης των αποφάσεων εκείνης της εποχής σύμφωνα με σωζόμενη μαρτυρία λειτουργούσε σχολείο. Το Μοναστήρι της Ζέρμας αυτόρκες οικονομικά είχε τη δυνατότητα να διατηρεί σχολείο. Και αυτό γιατί διέθετε πόρους και από διατήρηση και εκμετάλλευση αιγοπροβάτων και βοοειδών και από την καλλιέργεια των χωραφιών και αμπελιών του. Έτσι ο ηγούμενος της Μονής Σίλβεστρος ανέλαβε τη διατήρηση και λειτουργία του Σχολείου από το έτος 1864 - 1867.²³ Αυτό δηλώνει πως πριν από την αναφερθείσα τριετία λειτουργούσε σχολείο το οποίο αντιμετώπιζε κάποια προβλήματα, είτε οικονομικά, είτε διδακτικά, και το

παραπάνω χρονικό διάστημα επαναλειτούργησε με τη φροντίδα και μέριμνα του Ηγουμένου του Μοναστηριού Σιλβέστρου.

Ο τελευταίος δε ηγούμενος της Μονής Διονύσιος Παπαδάτος (1903 - 1913, χρόνια που φέρεται ως ηγούμενος του Μοναστηριού Ζέρμας σύμφωνα με τη σωζόμενη αποτύπωση της προσωπικής του σφραγίδας) γνώστης αυτής της παιδευτικής παράδοσης του Μοναστηριού ήθελε να λειτουργήσει στο μοναστήρι του ανώτερο σχολείο (προφανώς Σχολαρχείο). Η ενεργός όμως συμμετοχή του στον αγώνα της απελευθέρωσης με τη συγκρότηση ανταρτικών ομάδων και μεταβολής του μοναστηριού σε κέντρο του αγώνα ανέκοψε αυτό το σχεδιασμό. 24.

Το μοναστήρι της Ζέρμας σύμφωνα με τη σωζόμενη αποτύπωση της σφραγίδας του ιδρύθηκε το 1618, χωρίς ν' αποκλείεται ότι προϋπήρχε μοναστηρι στην ίδια θέση.

4. Τα σχολεία της Κόνιτσας και των χωριών της

Στην Κόνιτσα και τα χωριά της στους χρόνους της Οθωμανικής κυριαρχίας λειτουργούν αρκετά σχολεία τα οποία στην πλειοψηφία τους στηρίζονται οικονομικά από τις εκκλησιαστικές επιτροπές και τις περιουσίες των Μοναστηριών.

Τα Μοναστήρια και οι εκκλησιές στην άγονη περιοχή της Κονίτσης δεν ήταν όπως προειπώθηκε μόνο τόποι λατρείας αλλά και παιδευτικά κέντρα που συντηρούσαν τα σχολεία των κοντινών κοινοτήτων ή διατηρούσαν στους χώρους τους σχολεία.

Αυτό συνέβη όπως θα δούμε με το Μοναστήρι του Στομίου στην Κόνιτσα αλλά και στη Φούρκα με το Μοναστήρι της Κλαδόρμης. Τα λόγια του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού που περιόδευσε την Ήπειρο τρεις φορές (1760 - 1779) τη ζοφερή εκείνη περίοδο έγιναν πράξη σε όλα τα χωριά της Ηλείου. Το εθνικό έργο του Κοσμά του Αιτωλού ήταν κατ' εξοχήν η ίδρυση σχολείων.

Είναι πανθομολογούμενο ότι ο ιερός εκείνος άνδρας μετά την διδασκαλία της τηρήσεως της θρησκείας edίδασκε τους χριστιανούς έλληνες να ιδρύουν σχολεία από τα οποία διαχέονται άπλετα τα φώτα και συνίστα αυτός τας εφορείας των σχολείων". 25

Φυσικός φορέας της παιδείας και αγωγής του υπόδουλου Ελληνισμού και ιδιαίτερα των ηπειρωτών υπήρξε η Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία συνέβαλε αποφασιστικά στο να διατηρηθεί κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας η βυζαντινή παιδευτική παράδοση αφού από τον 17ο αιώνα τα σχολεία στα αξιόλογα κέντρα όπως Γιάννενα, Μέτσοβο, Μοσχόπολη Βορείου Ηλείου στο περιεχόμενο των σπουδών τους, στα προγράμματα στα βιβλία έδωσαν θρησκευτικοθεολογικό και εκκλησιαστικό χαρακτήρα. 26

Πέρα από τη φυσιολογική αναταραχή που προκλήθηκε από τα μορφωμένα στη Δύση στελέχη της Εκκλησίας εξαιτίας της εισαγωγής των φυσικών επιστημών στα

σχολεία της τουρκοκρατούμενης επικράτειας, η Εκκλησία ήταν η μήτρα του λαϊκού πολιτισμού και της αγωγής του λαού. 27

Από τα τέλη του 19ου αιώνα η αγωγή του λαού γίνεται δική του υπόθεση, εκλαϊκεύεται και τα κοινά σχολεία εξελίσσονται σε όλα τα χωριά σε Δημοτικά και Αστικές σχολές. Από το 1850 γράφει ο ηπειρωτογράφος Χ. Σούλης όλα σχεδόν τα χωριά της Ηπείρου έχουν Δημοτικά σχολεία τα οποία μετά την απελευθέρωση βρίσκονται υπό τον έλεγχο και τη φροντίδα του Ελληνικού κράτους. 28 Τα ηπειρώτικα σχολεία στους χρόνους της Τουρκοκρατίας, η οποία διαρκεί μέχρι το 1913 ενισχύονται οικονομικά από τους πλούσιους ομογενείς και φιλοπάτριδες Ηπειρώτες όπου γης, και τους Φιλεκπαιδευτικούς Συλλόγους των Ηπειρωτών στην Πόλη και την Αθήνα. 29 Παρ' όλα τα παραπάνω αναφερθέντα για τη θετική προσφορά των Μοναστηριών της επαρχίας Κονίτσης στην εκπαίδευση και αγωγή του λαού υπάρχει και η άλλη πλευρά, η οποία διαμαρτύρεται για την μη συνδρομή των κατά καιρούς υπευθύνων των μοναστηριών και της Εκκλησίας στην αγωγή και μόρφωση των νέων της Ηπείρου. Η διαμαρτυρία αυτή έχει σημασία γιατί προέρχεται από ένα διακεκριμένο δάσκαλο της εποχής εκείνης, αλλά πρέπει να κριθεί ως υπερβολική και ως απαράδεκτη γενίκευση μεμονωμένων περιπτώσεων, γιατί είναι πανθομολογούμενο ότι τα μοναστήρια σ' ολόκληρη την Ελλάδα και όχι μόνο στην Επαρχία Κονίτσας είχαν αναλάβει ένα πολυποίκιλο ρόλο θρησκευτικό-εθνικό-κοινωνικό-παιδευτικό. Γράφει ο Κοσμάς Θεσπρωτός, ο οποίος εργάστηκε ως δάσκαλος στα σχολεία της Κονίτσας. "Η Ήπειρος έχει πολλά Μοναστήρια και μερικά με υποστατικά καλά ακίνητα και κινητά κατά το μάλλον ή ήττον εις Άρταν, Ιωάννινα, Ζαγόρι, Πωγωνιανήν, Κόνιτζαν, Ζαγόριαν, Αργυρόκαστρον, Λιντζουριαν, Δρυϊνούπολιν, Δέλβινον, Τζαμουριάν κι Παραμυθιαν... Εις Κόνιτζαν του Στομίου, Μόλιστας, Φούρκας, Σαμαρίνας, Ζέρμας, Στράτζιανης έξι (6)... Πλήν η Ήπειρος καμμίαν ωφέλειαν απ' αυτά δεν απολαμβάνει τα εισοδήματα των χάνονται ματαίως τα καταδαπανούν καλόγηροι ανοικονόμοι, δεισιδαίμονες, αμαθείς και κατά δύναμιν έκαμνον μιαν συνεισφοράν τουλάχιστον εδύναντο να συσταθούν εις την Ήπειρο Σχολεία της Αλληλοδιδασκτικής και Ελληνικά εις πολλά μέρη και φωτιζόμενοι οι νέοι της Ηπείρου, ήθελε έβγουν από το σκότος και που λαβύρινθον της αμαθείας και βαρβαρότητας. Είθε η θεία Πρόνοια να φωτίση του Αρχιερείς της Ηπείρου και τους άλλους όσοι έχουν δύναμιν πολιτικήν, να θεμελιώσουν ένα ευσεβές και φιλόανθρωπον έργον". 30

Στην επαρχία Κονίτσας στους χρόνους της Οθωμανικής κυριαρχίας διατηρούσαν σύμφωνα με στοιχεία που βρήκαμε από την μέχρι τώρα έρευνα μας τα παρακάτω χωριά και πόλεις.

(συνεχίζεται)

Ύσμα θρηνητικό....

Μώρ' Δεροπολίτισσα, μώρ' καημένη,
 μώρ' Δεροπολίτισσα, ζήλε... ζηλεμένη.
 Φ'οντας πας στην εκκλησιά, μώρ' καημένη,
 με λαμπάδες με κεριά, ζήλε... ζηλεμένη,
 και με μοσκοθύμιατα, μώρ' καημένη.
 Για προσκύνα και για μας, μώρ' καημένη,
 για τ' εμάς τα γιορφανά, ζήλε... ζηλεμένη,
 που μας σφάζουν σαν τ' αρνιά, μώρ' καημένη,
 σαν τ' αρνιά την Πασκαλιά, ζήλε... ζηλεμένη.

Έτσι είναι καταχωρισμένο το παραπάνω θρηνητικό βορειοηπειρωτικό τραγούδι στα Κονιτσιώτικα του Χαρ. Ρεμπέλη. Υπάρχουν κι άλλες παραλλαγές. Σε μιά τέτοια του Αραβαντινού διαβάζω:

... Αυτού που πας, στην εκκλησιά
 για μας μετάνοια κάνε μιά
 να μη μας πάρουν η Τουρκιά
 και μας γράψουν στη Γενιτσαριά
 και μας πάνε στον κισλά (= στρατώνα)
 ωσάν τ' αρνιά την Πασχαλιά.

Φαίνεται καθαρά στην παραλλαγή αυτή πως ο λαϊκός ανώνυμος στιχουργός αναφέρεται στην εποχή του παιδομαζώματος, στους δύο πρώτους αιώνες της τουρκοκρατίας.

Μια άλλη παραλλαγή λέει:
 Για προσκύνα και για μας
 και για μας τους χριστιανούς
 στον αφέντη το Χριστό

στην κυρά την Παναγιά κ.λ. κ.λ.

Ας δούμε όμως τη δική μας παραλλαγή. Κάποιες γυναίκες ανήμπορες να πάνε στην εκκλησία ή και φυλακισμένες ίσως, παρακαλούν μια νεαρή Δεροπολίτισσα, όταν πάει στην εκκλησιά, νά προσκυνήσει και γι' αυτές και ν' ανάψει ένα κεράκι στο Χριστό, στην Παναγιά, στήριγμα στον πόνο και στη δυστυχία τους, για να τις φυλάξει από κάθε κακό, από κάθε προσβολή και

από τον Νικ. Χ. Ρεμπέλη

απανθρωπιά των Τούρκων.

Κλαίνε τη μοίρα τους, μοιρολογούν και θρηνολογούν, για να πάθη και τις συμφορές τους.

Κι όσο προχωρεί ο στίχος, ο πόνος και ο τρόμος που τις κατέχει διαγράφεται δραματικότερος και γίνεται τραγικός με το ξεχείλισμα της ψυχικής οδύνης: "που μας σφάζουν σαν τ' αρνιά την Πασκαλιά...".

Ξαναδιαβάζοντας το βορειοηπειρωτικό αυτό δημοτικό τραγούδι - πραγματικό ελεγείο, μοιρολόϊ - διαπιστώνουμε πως έχει θλιβερό περιεχόμενο, βάρος καταθλιπτικό με λιτή σπαραξικάρδια φράση, έκφραση αγωνιώδη, ζωντανή και συνταρακτική μιάς μαύρης απελπισίας και δυστυχίας που παρακολουθούσε το σκλάβο βορειοηπειρώτη κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας.

Η συγκλονιστική φράση: "που μας σφάζουν σαν τ' αρνιά την Πασκαλιά", ήταν ο διαρκής φόβος και τρόμος, ο καθημερινός εφιάλτης, που πλάκωνε βαριά τα στήθη του υπόδουλου Έλληνα, και συγκεκριμένα του ραγιά βορειοηπειρώτη, η φοβερή δαμόκλεια σπάθη, που κρεμόταν απειλητικά πάνω από το κεφάλι του. Και όμως ο σκληρά βασανισμένος, και δοκιμασμένος αυτός λαός, ο βορειοηπειρωτικός, δεν κάμφθηκε, δεν λύγισε ποτέ. Έζησε και επέζησε δια μέσου των αιώνων, και επιζεί και σήμερα, παρ' όλες τις τλαιπωρίες και τις καταπιέσεις, που υφίσταται από την μεταγενέστερη ρυραννίδα του Ισλάμ, που δεν σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα μιας μειονότητας, που αξίζει και δικαιούται καλύτερη τύχη και συμπεριφορά.

Η ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΟΙΛΑΔΑ (Η Λεκάνη του Αώου)

Μέρος 44ο

Συνέχεια του προηγούμενου

Του Ηλία Ε. Παπαζήση

Ξαναγράφουμε, ότι στο Δίστρατο που λειτουργούσε ρουμανικό σχολείο, νόμιμα, μὲν ἀλλὰ πενιχρότατο σε αριθμό μαθητῶν, στα χρόνια της κατοχῆς βρήκαν την ευκαιρία οι ρουμανίζοντες να οργιάσουν σε βάρος των ἑλληνοφρονούντων κατοίκων του χωριού. Να διώξουν τους Ἕλληνες διδασκάλους που υπηρετούσαν εκεί, να καταλάβουν το διδακτήριο του Ἑλληνικῆς Σχολείου βίαια και αυθαίρετα και να εγκαταστήσουν σ'αυτό το ρουμανικό σχολείο και με πιέσεις, ξυλοδαρμούς και υποσχέσεις ν' αναγκάσουν τους ἑλληνοφρονούντας γονεῖς να στείλουν τα παιδιά των στο ρουμανικό σχολείο.

Ἐπόμενο ἦτο στη δημιουργηθεῖσα αὐτή ζοφερή κατάσταση η παρουσία του ἑλληνα διδασκάλου στο χωριό να εἶναι προβληματική. Ἀντιμετώπιζε ἐκεῖνος δυσκολίες μεγάλες στον ἐπισιτισμόν του, την ἀνεύρεση κατοικίας και τον κίνδυνο της ζωῆς του. Ἐνεκα τούτου, ἐζητήσαμε διά τόν νεοσταλέντα ἑλληνα διδάσκαλον ἀπό την υποδιοίκηση Χωρ/κῆς Κονίτσης να μετέχει οὗτος στο σύσσιτιο των ἀνδρῶν του Ἀστυνομικῆς Σταθμοῦ Διστράτου, σύμφωνα και με την υπάρχουσα Διαταγή του Υπουργείου Ασφαλείας και να διανυκτερεύει στο Σταθμό μέχρι της τακτοποιήσεώς του. Δυστυχῶς ὡς προκύπτει ἀπ' τα καταχωρούμενα ἔγγραφα, πήραμε ἀρνητική ἀπάντηση.

Ἑλληνική Πολιτεία
Ἐπιθεωρητῆς Δημοτικῶν
Σχολείων Κονίτσης
Ἀριθ. πρωτ. 312
ἐν Κονίτση τη 29/3/1942

Προς
Τον κ. Διοικητὴν Υποδ/σεως Χωρ/
κῆς Κονίτσης
Ἐνταύθα

Ὡς ἀναφέρει ἡμῖν, ο ἀναλαβὼν ἐν Διστράτῳ υπηρεσίαν δημ/λος Κων. Μπαγκλῆς η ἐκεῖ παραμονή του ἀπὸ ἀπόψεως ἐπισιτιστικῆς και διαμονῆς καθίσταται προβληματική, διότι οὐδεμία διευκόλυνσιν τῷ παρέχεται ἐκ μέρους των κατοίκων. Ἴνα μὴ ἐξαιτίας ταύτης ἀναγκάζεται ο ἐν λόγω διδάσκαλος να ἀπομακρύνεται της θέσεώς του, ἔχομεν την τιμὴν να παρακαλέσωμεν υμᾶς, ὡπως διατάξητε να γίνῃ δεκτὸς εἰς το διαθέσιμον δωμάτιον του Σταθμοῦ μέχρι ἐξευρέσεως κατοικίας, συμμετάσχη δε και εἰς το συσσίτιον των ἀνδρῶν του Σταθμοῦ, ἐπὶ καταβολή του ἀντιτίμου συμφώνως και σχετικῆς Διαταγῆς Υπουργείου Ασφαλείας.

Μετά τιμῆς

Ο Ἀναπληρωτῆς Ἐπιθεωρητοῦ

Ἡλ. Παπαζήσης

Ἀνακοίνωσις V.T.A.

κ. Γεν. Ἐπιθ/τὴν Ἡ' Περιφερείας

Ἰωάννινα

Κοινοποιήσις

κ. Κων. Μπαγκλῆν

Δίστρατο

Ἑλληνική Πολιτεία

Υποδ/σις Χωρ/κῆς Κονίτσης

Ἀριθ. Πρωτ. 69/40/4

Κόνιτσα 21 Ἀπριλίου 1942

Προς

Την Διοίκησιν Χωρ/κῆς Ἰωαννίνων

Γραφεῖον Προσωπικῆς

Ἰωάννινα

"Υποθέσεις αφορώσαι την δημ. απάντησιν"

Λαμβάνω την τιμήν να υποβάλω προσηρητημένως, το υπ' αριθ. 312 έγγραφον του Επιθεωρητού Κονίτσης, αιτουμένου, όπως ο τοποθετηθείς εν Διστράτω διδάσκαλος κατοικήση εν τω Σταθμώ και συμμετέχει του συσσιτίου των ανδρών του Σταθμού και παρακαλώ, όπως διατάξητε.

Επί τούτοις αναφέρω, ότι εις την υπηρεσίαν μας ταύτην, χορηγούνται τρόφιμα παρά των Αρχών Κατοχής, εξών παρασκευάζεται το συσσίτιον και συνεπώς φρονώ, ότι η εκδοθείσα Δ/γή του Υπουργείου Ασφαλείας εν προκειμένω δεν είναι εφαρμοστέα.

Τέλος παρακαλώ όπως ληφθή υπ' όψιν η εθνολογική σύνθεσις των κατοίκων Διστράτου προς δέ και ότι ήδη μετά την τοποθέτησιν Σταθμάρχου δεν υπάρχει διαθέσιμον ιδιαίτερον δωμάτιον δια την στέγασιν του δημ/λου.

Ο Διοικητής της Υποδ/σεως

Κ. Αντωνίου

Κοινοποιήσις V.T.E.

Επιθεωρητήν Σχολείων Κονίτσης
Ελληνική Πολιτεία
Υποδ/σις Χωρ/κής Κονίτσης'
Αριθ. πρωτ. 69/40/4β'
Κόνιτσας 10-6-1942

Προς

Τον κ. Επιθεωρητην Δημ. Σχολείων
Κονίτσης - Ενταύθα

Έχομεν την τιμήν εις απάντησιν του υπ' αριθ. 312 εγγράφου σας, να γνωρίσομεν υμίν, ότι κατόπιν της χορηγήσεως τροφίμων, παρά των Ιταλικών Αρχών, εις τους άνδρας της Χωροφυλακής, δεν καθίσταται εφικτή η συμμετοχή και των δημοδ/λων εις το παρασκευασόμενον συσσίτιον των οπλιτών, ουδέ η παραμονή τούτων εντός των Αστυνομικών καταστημάτων.

Ο Διοικητής της Υποδ/σεως

Κ. Αντωνίου

Κοινοποιήσις V.T.E.

Υφισταμένος Υπηρεσίας
προς γνώσιν.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Στο χωριό Εξοχή Κόνιτσας η περιουσία του Ιωάννη Τακιάδη.

Πληροφορίες: Τηλεφ. (0691) 91019 - 91054.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ή δίνεται με αντιπαροχή φανταστικό, πανοραμικό, επαγγελματικό, γωνιακό οικόπεδο 900 τ.μ. στην όμορφη Κόνιτσα, δίπλα από τη Μητρόπολη.

Τηλ. Κόνιτσα 22480
Αθήνα 6845884

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικόπεδο, γωνιακό 1300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσης, με μηνιαίο μισθωμα 90.000 δραχ.
Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγ. μέτρα σύν τα υπόγεια.

Πληροφορίες.

Τηλ. 01 7517136 & 752530

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Αγροτεμάχιο 17,5 στρεμ. πλησίον της Εθνικής Οδού στην Κόνιτσα.

Πληροφορίες:

Τηλ. 0655-22412

ΜΑΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Γράφοντας για τα λαϊκά ανέκδοτα και τους λαϊκούς τύπους της παλιάς Βούρμπιανης, το μπάρμπα - Γιώργη Δαμιανό, το Μπέη, τον λησμονήσαμε. Καταγόταν από τη Βούρμπιανη και είχε το σπίτι του στον Αηπόστολο μαχαλά, κοντά στον Αγιώργη.

Ήταν μάστορας - χτίστης και ταξίδευε συνήθως μέσα στα Γιάννενα. Εργαζόταν στην πόλη και δεν ακολουθούσε ποτέ τα "μπουλούκια" που δούλευαν κατά κανόνα έξω στα χωριά.

Το παρατσούκλι "Μπέης" του το είχαν κολλήσει επειδή είχε την ακόλουθη συνήθεια. Όταν γύριζαν από τα Γιάννενα για το χωριό οι μαστόροι ερχόταν με κανένα κάρο ή νταλικά ως την Κόνιτσα κι απ' εκεί και πάνω με τους κερατζήδες με τα μουλάρια, διότι δεν υπήρχε αμαξόδρομος την εποχή εκείνη. Ο μπάρμπα Γιώργης λοιπόν έπιανε (όποιον τύχαινε) συγχωριανό του και του έλεγε. "Θ' αγωγιάσωμ' αντάμα ένα μουλαριο και θα πλερώσω με μισά - μισά. Εσύ θα πας καβάλα απ' εδώ ως τον Αημηνά της Πυρσόγιαννης, κι απ' εκεί και πέρα ως τη Βούρμπιανη εγώ". Και εύρισκε συνήθως κάποιον διότι η απόσταση από την Κόνιτσα ως την Πυρσόγιαννη είναι επτά ώρες και ως τη Βούρμπιανη οχτώ. Θα βάδιζε μόνο μια ώρα πεζός, ενώ άλλοι που αγωγίαζαν μουλάρι μισιακό, καβαλούσαν τέσσερις ώρες ο ένας και τέσσερις ο άλλος.

Έτσι λοιπόν ο μπάρμπα Γιώργης βάδιζε πεζός ως τον Άγιο - Μηνά που είναι στην είσοδο της Πυρσόγιαννης κι εκεί καβαλίκευε. Εδώ πρέπει να σημειώσομε πως ο μάστορο-Γιώργης συνήθιζε να φοράει τες Κυριακές και

τες γιορτές λευκή φουστανέλλα με αρκετά λαγγιόλια καθώς και όταν γύριζε από το ταξίδι ενώ οι άλλοι φορούσαν σκούρα μικρή φουστανέλλα από ντρίλι με λιγοστά λαγγιόλια και σκούρα πουκάμισα με στενα μανίκια. Απλώνε λοιπόν ο μάστορο - Γιώργης τη λευκή φουστανέλλα του στο μπροστάρι του σαμαριού έπαιρνε ύφος αρειμάνιο και τιναζόταν και καμάρωνε, κουνώντας και τεντώνοντας συνέχεια τα χέρια του για να προσέχουν τα φαρδομάνικα λευκά πουκαμισά του καθώς και τ' ασημένια κιοστέκια και αλυσσίδες του ρολογιού του που τόβγαζε κάθε λίγο και το κοίταζε περνώντας κορδωτός και καμαρωτός μέσα από την Πυρσόγιαννη όπως κι' από το μαχαλά του στη Βούρμπιανη, ώσπου να φτάσει στο σπίτι του. Κάποιος βουρμπιανίτης πέταξε την κουβέντα.

- Για ιδέστε το Γιώργη πως μας έρχεται καβάλα καμαρωτός - καμαρωτός σαν μπέης.

Και από τότε του κόλλησαν το παρατσούκλι "Μπέης" που του έμεινε σε όλη τη ζωή.

Κάποιο χειμώνα οι μαστόροι μη έχοντας δουλειές, έπαιζαν χαρτιά μέσα στο καφενείο. Έπαιζε κι ο μάστορο-Γιώργης όταν μπαίνει μέσα ένας τουρκογιαννιώτης μπέης αληθινός και γνωστός του. Ρίχνει μια ματιά τριγύρω, τον αναγνωρίζει και κατευθύνεται προς το τραπέζι του. Ρίχνει το χέρι του στον ώμο και του λέει.

"Μάστορο Γιώργη, παίζεις χαρτιά βλέπω, δεν έχεις δουλειά όπως φαίνεται. Έρχεσαι να μ' φιάσεις κάτι μερεμέτια στο σπίτι;"

- Δουλειά έχω μπέη μου, αλλά δεν

(συνέχεια σελ. 619)

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Παράξενων ῥέξεων που ῥέγονται στο χωριό Δροσοπηγή "Κάντσικο" Κόνιτσας

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Θωμά Ζιώγα

ξά(γ)ι το, η αξία των αλεστικών που κρατεί σε είδος ο μυλωνάς - ετυμ. Ελλ. "αξία"
> αξιάζω > ξάζω > ξάϊ - ξαγάρι λέγεται το μικρό σκεύος με το οποίο μετρούν το ξάγι.

ξαχαλίζω, (στο αλώνι), από τον σιταροσωρό αφαιρώ τα άτριφτα στάχυα - ετυμ. Ελλ. "ξε" + "άχαλο" (= αχάλαστο, άτριπτο) > ξάχαλο (= άτριπτο στάχυ).

ξεγκλάναβος-η-ο, ψηλός που έχει ασυμμάζευτα άκρα, κοινώς μαγκλάρας - ετυμ. "γκλάνες" (β.λ.).

ξενισάφωτος-η-ο, αδιάφορος, που δεν ενδιαφέρεται για τους άλλους - ετυμ. Ελλ. "ξε" + "σινάφι" (β.λ.) > ξεσινάφωτος > ξενισάφωτος.

ξεπροβοδώ, και ξεπροβοδιζώ - συνοδεύω για το καλό κάποιον που αναχωρεί, κατευοδώνω, προπέμπω - ετυμ. Ελλ. "ξε" + "προ" + "φοδώ" (= βάζω σε πορεία,δρομιάζω) > ξεπροβοδώ > Σλ. PROVODITI (= προπέμπω, προάγω, συνοδεύω) - προβοδήματα (= χρήματα ή δώρα που δίδονται στους αναχωρούντες).

ξεστουρίζω, 1) (επί ορνίθων και ζώων) αποδιώχνω, προγγίζω, σοβέω 2) (επί ανθρώπων) εξαγριώνομαι και αποπέρνω κάποιον με λόγια ή έργα, ξεμπροστιάζω - ετυμ. Ελλ. "ξε" + "στρουθί" (= κότα) ξεστρουθίζω > ξεστουρ(θ)ίζω > ξεστουρίζω (= αποδιώχνω τις κότες) - Αρβ. SHTUR (= εκτρέπομαι).

ξεφλαγγούρω η, αυτή που αρέσκειται να εναλλάσει ερωτικούς συντρόφους - ετυμ. Ελλ. "ξε" + "φιλώ" + "αγγούρι" (= πέος).

ξιαρίζω, καθαρίζω και ισοπεδώνω ξύνοντας μια επιφάνεια - ετυμ. Ελλ. "σαρώνω"
> σαρίζω > σιαρίζω > ξιαρίζω.

ξίκ(ι) το, μόνο στις φράσεις: "να γίν'ς ξίκ'" (= κοινώς τσακίδια ή ξεφορτιό) και "άντε ξίκ' απ'εδώ" (= χάσου) - ετυμ. Τουρκ. IXIK (= λιποβαρία).

ξίκ(ι)κος-η-ο, μόνο στη φράση: "μ'τό'δωσε ξίκ(ι)κο", δηλ. λιποβαρές, κλεμμένο στο ζύγι - ετυμ. "ξίκι" (β.λ.).

ξινάδα η, έντονα ξινός πολτός από βρασμένα ώριμα κορόμηλα για μαγειρική χρήση - ετυμ. Ελλ. λέξη.

ξιούρας ο, ανυπόληπτος, χωρίς εκτίμηση - ετυμ. Ελλ. "ξυρίζω" ξιούρας (= ξυρισμένος, σπανός), και κατά παλιά αντίληψη, χωρίς ανδρισμό και εκτίμηση - φράση: "να κουρευέσαι".

ξουπαρμένος-η-ο, άχρηστος άνθρωπος - ετυμ. Ελλ. "έξω" και "παρμένος" > ξουπαρμένος > ξουπαρμένος - σχετ. "ζαπαρ(σ)μένος" (β.λ.).

ξούφα η, μη ηχηρή πορδή - ετυμ. ηχοποίητη από το "ξουφ".

οβορός ο, φραγμένη αυλή - ετυμ. Σλ. OBOR (= περίφρακτο ζωοστάσιο) - Στην Πυρσόγιαννη έτσι λένε και τη μικρή δεξαμενή για το πότισμα των κήπων - φράση: "αυτή έχει έναν οβορό παιδιά".

οκά η, χάλκινο σκεύος με κάλυμμα, για βράσιμο φαγητού στη φωτιά εστίας χωρητικότητος μιάς οκάς - ετυμ. Τουρκ. OKKA (= μονάδα βάρους της Τουρκίας ίση με 1,280 κιλά).

όκνα η, η οπή και το σχετικό πώμα των κρασοβαρελιών - ετυμ. Σλ. OKNA (= παράθυρο).

οκνός-ή-ό, αργός, όχι δραστήριος, βαρετός, οκνηρός - ετυμ. Ελλ. λέξη.

ολελαί, και λελαί - (επιφώνημα) φευ, αλλοίμονο - ετυμ. αρχ. Ελλ. "ολολύζω" (= φωνάζω ολολαί, σαν κραυγή πόνου) > ολελαί > Σλ. OLELE.

οντάς ο, καλό δωμάτιο του σπιτιού - ετυμ. Τουρκ. ODA (= κοιτώνας).

οπιστιά η, περιγλούτιο, πισινέλα, λέπαδνο, δηλ. η οπισθία λωρίδα με την οποία συγκρατείται το σαμάρι ζώου στη θέση του - ετυμ. Ελλ. "οπισθία" > οπισθιά > οπιστιά.

ούβ(γ)ια η, 1) η άκρη και ο περίγυρος υφάσματος, η ούγια, 2) υπερυψωμένο περίγραμμα κήπου ή λάκκου, 3) βαθμίδες κάθετες στο δρόμο - ετυμ. αρχ. Ελλ. "ώα" (= περιθώριο) > ούϊα > ούγια > ούβια.

ουβραγιά η, και βραγιά - πρασιά, σπορείο, φυτώριο λαχανικών, δηλ. φραγμένο γουβωτό κομμάτι κήπου επιμελώς καλλιεργημένο για σπορά λαχανικών προς μεταφύτευση - ετυμ. Ελλ. "φράσσω" > [Λατ. BRADIA (= φράχτης)] > "ο φραγός" (= φράχτης) ουβραγός > ουβραγιά.

ουϊντίζω, ταιριάζω, ομοιάζω, είμαι ίδιος - ετυμ. Ελλ. λεξικοποίηση της φράσης: "ο ίδιος" > οϊδίζω > ουϊντίζω, απ'όπου και το Αρβ. UJDIS (= ταιριάζω, συμφωνώ).

ουμπλή η, 1) η πατούσα της κάλτσας και κυρίως της "πατούνας" (β.λ.), 2) (στον πληθ.) οι πατημασιές, ο τορός - ετυμ. Ελλ. "οπλή" (= νύχι της πατούσας ζώου, πχ ίππου, βοδιού, κλπ).

ούρδα η, είδος μυζήθρας, [όχι ξυνής σαν την "γκίζα" (β.λ.)], προϊόν βρασμού του τυροορού - ετυμ. Ελλ. "ορός" > όριδα > ούρδα > Αρβ. HURDHE-A (= μυζήθρα σε κεφάλια) Βλαχ. URDA (= ούρδα).

ουρσουζ(ι)κος-ια-ο, κακότροπος, νευρόπιαστο - ετυμ. Τουρκ. GURSUZ (= έξαψη) - ουρσουζ(ι)λιά (= ατασθαλία, κακοτροπία, κακή πράξη).

ούσαλ(η) η, κουνημένο έδαφος, κατολίσθηση, το ξέκομμα της γης - ουσάλίζω ή ουσάλνώ (= κινώ το έδαφος σε κατολίσθηση) - ετυμ. Ελλ. "χούς" (= χώμα, έδαφος), "σάλος" (= ταραχή) σαλεύω (= κινούμαι, ταραάζω, κουνώ). Εξ αυτών (χ)ουσαλεύω > ουσάλνώ > ουσάλίζω > ούσαλη.

όχτος ο, και οχτάδι - υπερυψωμένη άκρη χωραφιού, κήπου, κλπ, η άλοξ μεταξύ των αυλακιών κήπου - ετυμ. Ελλ. "όχθη".

πάλα η, τυλείο, υπόσαγμα, δηλ. τεμάχιο υφάσματος τοποθετούμενο στη ράχη υποζυγίου, για να μην πληγιάζεται από την πίεση του σαμαριού - ετυμ. Λατ. PALLA (= οθόνη υφάσματος σαν ιμάτιο γυναικείας φορεσιάς).

παλαμανίδα η, το φυτό οωνίς η αρχαία, όμοιο με λιανόφυλλο αγκαθωτό τριφύλλι - ετυμ. αρχ. Ελλ. "οωνίς" και "παλάμη". Εξ αυτών παλαμωνίδα > παλαμανίδα.

παλάντζα η, μικρός ζυγός - ετυμ. Ιταλ. BILANCIA, Γαλλ. BALANCE (= ζυγαριά). Ο μεγάλος ζυγός λέγεται "καντάρ(ι)" (β.λ.).

παπάρα η, τριμμένο ψωμί μουλιασμένο σε ζωμό, γάλα, σούπα, κλπ, κοινώς τριψάνα - ετυμ. Λατ. PAPPΑ και PAPPARIUM (= βρεφικό έδεσμα), Σλ. POPARA (= ζεματιστό τριψάνα).

παπλανίδες οι, απλωτές τηγανίτες - ετυμ. Ελλ. "απλώνω" απλάδα > απλανίδες παπλανίδες - σχετ. "λαγγίτες" (β.λ.).

παραλέκατος-η-ο, 1) πολύ αποκρουστικός στην όψη, 2) (μεταφ.) παρακατιανός και αδύναμος - ετυμ. Ελλ. "παρά" + "αλέξω" (= αποκρούω).

παραμάχος ο, 1) η έσω γωνία της εστίας, 2) η εξέχουσα παραστάδα της εστίας - ετυμ. Ελλ. "πυραμάχος" > παραμάχος. Η έξω γωνία λέγεται παραστιά - σχετ. "κόχη" (β.λ.).

παραμπούκ(ι) το, εμπόδιο - ετυμ. αρχ. Ελλ. "παραμπύκιον" (= χαλινάρι, κεφαλόδεσμος, ταινία του άμπυκος) > παραμπούκι.

παρασήμειωμα το ,αποκρουστικά σημαδεμένος απο επίκτητη ή συγγενή αναπηρία - ετυμ. Ελλ. "παρασημειώνω" > παρασήμειωμα.

παρδάγκαλο το ,τα φήρεα, δηλ. σκληρά εξογκώματα, σαν καρύδια, στο λαιμό κοντά στη σιαγόνα - ετυμ. Ελλ. "παρά" και "δαγκάνα" (= σιαγόνα). Εξ αυτών παραδάγκανό > παραδάγκαλο.

παρδάρ(ι) το ,1) το βαρδάρι, δηλ. εξάρτημα αλευρόμυλου, μηχανισμός από δύο δονούμενες ξύλινες ράβδους, για ρύθμιση της ροής του γεννήματος στην οπή της μυλόπετρας, 2) (μεταφ.) φλύαρος - ετυμ. αρχ. Ελλ. "βαπτολογώ" (= φλυαρώ) > βαπταρίζω ή βαρταλίζω (= φλυαρώ) > βαρτάρι > παρδάρι, επειδή ηχεί ρυθμικά .

παρμάρα η ,ασθένεια αιγοπροβάτων που προκαλεί αγαλακτία - ετυμ. Ελλ. "παίρνω" παρμός παρμάρα (= αυτή που παίρνει το γάλα).

παρπαλλιέμαι ,σπαρταρώ, σφαδιάζω σαν τα σφαγμένα ζώα - ετυμ. Ελλ. "παρά" + "πάλλομαι" > παραπάλλομαι > παρπαλλιέμαι.

παρτάλ(ι) το ,(μεταφ.) άνθρωπος χωρίς καμμία τιμή και εκτίμηση - ετυμ. Τουρκ. PARCA (= κομμάτι, τεμάχιο) > PARCALI (= κουρελής).

παρτσιακλός-ή-ό ,αυτός που περπατάει γέροντας και στραβοπατώντας εναλλάξ δεξιά αριστερά - ετυμ. "τσιαπρακ(λ)ώνω" (β.λ.) > τσιαπρακλός > πρατσιακλόαρτσιακλός (με αναγραμματισμό).

πασιαρτίζω ,πετυχαίνω - ετυμ. Τουρκ. BASARI (= επιτυχία).

παστριμάς ο ,συντηρημένο κρέας σε αλάτι, παστρουμάς - ετυμ. Ελλ. "πάστωμα" > παστωμάς > παστ(ρ)ουμάς > Τουρκ. PASTIRMA.

παταγώνομαι ,τρομάζω από απότομο και έντονο κρότο - ετυμ. Ελλ. "πάταγος" (= δυνατός κρότος).

παταριά η ,και πατσαριά - μπάτσος, κόλαφος, χαστούκι - ετυμ. Ελλ. ηχοπαρ. απ'το "πατς" ή "μπατς" > μπάτσος > πατσαριά > παταριά - Ίσως και απ'το Λατ. BATUO (= κτυπώ).

πατούνα η ,μάλλινη κάλτσα των χωρικών - ετυμ. Ελλ. "πατώ" > πατούσα (= πέλμα, πέζα) > πατούνα.

πατσαλώνομαι ,1) ακινητοποιείται η γλώσσα μου και συνεπώς πνίγομαι, 2) μεταφ. λιποθυμώ - ετυμ. Ελλ. "πασσαλώνομαι" (= δένομαι σε πάσσαλο, στέκομαι ακίνητος σαν πάσσαλος).

πάτσιαβος-η-ο ,σιμός, δηλ. αυτός που έχει πλατσουκωτή μύτη - ετυμ. Ελλ. "πατώ" πατσιαβιά > πατσιαβιά > πάτσιαβος > Τουρκ. PACUZ.

πάφλας ο ,φύλλο μεταλλικό πολύ λεπτό που βροντάει σαν κενό δοχείο - ετυμ. Ελλ. ηχοποίητη απ'το "παφ-παφ" - σχετ. οι ηχοπαράγωγες λέξεις: "φάφλας" (= φαφλατάς), "παφλάζω", (μσν) "πάφιλος" (= βροντήσιος).

πηγάδ(ι) το ,πηγάδι με φρέαρ - ετυμ. Ελλ. "πηγάδι" πηγάδι. πειρί το ,γόμφος, πείρος, ξύλινη ραβδούλα ως κλείστρο κάννουλας βαρελιού σ[κουφουτίλι (β.λ)] - ετυμ. Ελλ. "πείρος" > πειρί.

περάτ(η)ς ο ,ξυλοδοκός που περνιέται παράλληλα και εν επαφή με την αυλόθυραγια να την ασφαλίσει - ετυμ. Ελλ. "περώ" (= διαπερνώ) > περάτης.

περδικλώνω ,1) (επί ζώων) πεδουκλώνω, δηλ. δένω ανά δύο τα πόδια, 2) (επί ανθρώπων) μπερδεύω τα πόδια, σκοντάφτω - ετυμ. Ελλ. "πεδάω" (= δένω με δεσμά, εμποδίζω) > πέδικλα (= ποδοζυγός, δεσμά, ιπποδεσμά, κοινώς κλάπες) πε(ρ)δικλώνω > -Λατ. IMPEDIO (= εμπλέκω, εμποδίζω).

περπερούνα η, και πηρηρούνα - 1) φυτά των γενών άδωνις και μήκων, κυρίως η ανεμώνη η κηπευτική, κοινώς παπαρούνα - Λένε μάκος (= ένα είδος υπνωτικής παπαρούνας, αρχ. Ελλ. "μάκων"), 2) η ανθοστόλιστη κόρη που την περιέβρεχαν με νερό στην ομώνυμη παραδοσιακή τελετή σε καιρό ξηρασίας - ετυμ. Ελλ. "πέρπερος" (= κενόδοξος, φανταγμένος) περπερούνα (= φανταγμένη). Αλλού λέγεται περπερίτσα.

πεσκέσ(ι) το, δώρο για να καλοπιιάσεις κάποιον - ετυμ. Τουρκ. PESKES (= δώρο, προσφορά κυρίως ποτών και εδωδίων).

πέταυρο το, λεπτή σχιστοσανίδα στέγης - ετυμ. Ελλ. "πετώ" πέταυρο (= σανίδα ορνιθώνος όπου στέκονται οι κόττες, εύκαμπτη σανίδα των ακροβατών) Τουρκ. PEDAVRA (= λεπτοσανίς).

πέτουρο το, φύλλο πίπτας - ετυμ. Ελλ. "πετώ" > πετουρνώ (= πετώ) πέτουρο > Αρβ. PETE (= φύλλο πίπτας), εκ του τρόπου ανοίγματος του φύλλου.

πετρίκ(ι) το, συχνά σκαμάγγι - μικρός όγκος αφράτου λαναρισμένου μαλλιού για επεξεργασία στο "τσιουκρίκι" (β.λ.), όπου μετατρέπεται σε μασούρια υφαδιού - ετυμ. Ελλ. "πετώ" > πετουρίζω > πετουρίκι > πετρίκι (= αφράτο σαν πούπουλο) - Αλλού λέγεται "πέτσιουρο". Κατά την ίδια έννοια από το αρχ. Ελλ. "σκάμμα" (= αφρός) > σκαμάκιον > σκαμάγγιον > σκαμάγγι (= αφράτο μαλλί) - σχετ. "τ(ου)λούπα" (β.λ.) - φράση: "σαν το γάτο στα πετρίκια", λεγόμενη επί τρυφηλού ανθρώπου.

πετσεινάρι(ι) το, 1) μικρός πετεινός, 2) (μεταφ.) αγοράκι - ετυμ. Ελλ. "πετεινός" πετεινάρι. πιγκώνω, 1) παραγεμίζω κάτι ώστε να διογκωθεί, τσιτώνω, 2) ερεθίζω, εκνευρίζω μέχρις εκρήξεως - ετυμ. Λατ. IMPINGO (= ωθώ, προσκρούω, προσάπτω).

πίκα η, μνησικακία, πείσμα, θυμός - ετυμ. Ιταλ. PICCA (= πείσμα) - πικάρω (= θυμώνω κάποιον) - φράση: "τον έχω πίκα".

πίπκα, και ταπίπκα - (επίρρ.) ταμπρούμπα, ταπίστομα, πρημνηδόν - ετυμ. Ελλ. "πίπτω" > πίπκα (= κάτω) - Σλ. PIPKA (= κεφάλι) > πίπκα (= με το κεφάλι κάτω).

πιστραβιάζω, (επί φρούτων) αρχίζω να ωριμάζω και αλλάζω χρώμα, παρδαλιάζω - ετυμ. Σλ. PbstRA (= παρδαλή, ποικιλόχρωμη).

πίστρ(ι) το, είδος σταφυλιού με παρδαλόχρωμες τις ώριμες ρώγες - ετυμ. "πιστραβιάζω" (β.λ.).

πίτσκα η, και πιτσακαλίδα - γυναικείο αιδού - μόνο στην φράση: "της κουνήθηκε η πίτσκα", επί αδιαφόρου και οκνηρής γυναίκας - ετυμ. αρχ. Ελλ. "κύσθος" (= γυναικείο αιδού) > Βλαχ. KIZDA ή PIZDA, Σλ. PICKA (= αιδού γυναίκας).

πλακός ο, φράκτης, έρκος - ετυμ. Λατ. PALUS και PALUCEUS (= σταλίκι, χάραξ) > Ελλ. "παλούκι" > παλ(ου)κός > πλακός (= φράκτης από σταλίκια) - Αλλού λέγεται σταυρωσιά < αρχ. Ελλ. "σταυρός" (= πάσσαλος, σκόλοψ), εξού και σταυρώνω (= παλουκώνω).

πλατάρια τα, 1) τα φτερά των πτηνών, 2) (μεταφ.) τα επί των αστραγάλων, εν είδε φτερών, κεντήματα της "πατούνας" (β.λ.), τα οποία αλλού τα λένε πουλιά - ετυμ. Ελλ. λέξη.

πλιάτσκα τα, τα έναρα, κλεμμένα είδη, πράγματα - ετυμ. Βαλκανική λέξη, Τουρκ. και Σλ. PÍJACKA, Αρβ. PLACIKE-A (= λάφυρα).

πλόχειρο το, το θέναρ, δηλ. η φούχτα ενός χεριού - ετυμ. Ελλ. "απλούν" + "χέρι" πλοχερίζω [= χωρίζω με το χέρι το ζυμάρι σκαφιδιού σε καρβέλια και τα βάζω στο "πνακουτό" (β.λ.)].

πνακουτό το, πινακωτή, δηλ. ξύλινο σκεύος με κοιλότητες όπου μέσα σε "μεσάλι" (β.λ.) ωριμάζει η ζύμη των καρβελιών - ετυμ. Ελλ. "πίναξ" > πινάκιο > πινακωτή > πνακουτό.

πόθος ο, και σκαφίδα - δοχείο προ της μυλόπετρας εντός του οποίου χύνονται τα προς άλεση σιτιρά - ετυμ. Ελλ. "αποθέτω" > απόθεση > πόθος.

πολεμώ, εκσφενδονίζω, ρίπτω, πετροβολώ, κάνω πόλεμο - ετυμ. Ελλ. λέξη.

πόντσ(ι) το, τσίπουρο ξαναβρασμένο συνήθως με προσθήκη ζάχαρης - ετυμ. Αγγλικά PUNCH (= ποτό ναυτικών) και Τουρκ. PONC (= είδος ποτού).

πόπορδο το, μήκυτας με σακκοειδείς καρπούς γεμάτους σκόνη, χρήσιμη στην επούλωση πληγών, που σκάζουν ηχηρά σαν πορδή - ετυμ. αρχ. Ελλ. "πέροδομαι" (= κλάνω) > πέπορδα > πέπορδο > πόπορδο.

ποστάφ(ι) το, και ποστάβ(ι) - κάδος με νερό, ως ψύκτης στην απόσταξη των στεμφύλων σε άμβυκα (καζάνι) - ετυμ. Ελλ. "αποστάζω" > ποστάβι > Βουλγ. POSTAV (= γούρνα, κάδος, κιβώτιο) - σχετ. "γλάς" (β.λ.).

πουκάρ(ι) το, όσο μαλλί προέρχεται απ'το κούρεμα ενός προβάτου μαζεμένο σε έναν όγκο - ετυμ. αρχ. Ελλ. "πέκω" (= κουρεύω) > πόκος > ποκάριον > πουκάρι. Ο πόκος από την κουρά των αρνιών λέγεται αρνοπόκι - Λατ. PECUS (= ζώο).

πούλ(ι) το, 1) γραμματόσημο, ένσημο, 2) πεσσός στο τάβλι, κοινώς πούλι - ετυμ. Τουρκ. PUL (= χαρτόσημο, πετάλιο παιχνιδιού, λέπι, οβολός).

πούλκα η, 1) μικρή κότα, λίγο πριν ή μετά την ωοτοκία, 2) (μεταφ.) μικρό κορίτσι - ετυμ. Ελλ. "πουλάδα" < Λατ. PULLUS (= μικρός νεοσσός).

πούσκος ο, άνδρας αλητόβιος και γυναικάς, διεφθαρμένος - ετυμ. Τουρκ. PUSKU (= φθαρμένος).

πόχες οι, υποδήματα καλά από κατεργασμένο δέρμα - ετυμ. Ελλ. "υπό" + "έχω" > πόχες (= αυτά που φοριούνται στα πόδια) - Συχνά λέγονται και τελατίνια, απ'το Τουρκ. TELATIN (= κατεργασμένο αδιάβροχο δέρμα μόσχου).

πραγαδώνω, καταπραύνω, καταλαγιάζω (επί σωματικού πόνου) - ετυμ. Ελλ. "πράος" > πραγά (= ήρεμα, γαλήνια) >πραγαλίζω (= καταλαγιάζω) >πραγαδώνω (= ηρεμώ).

πράμα το, 1) αντικείμενο, πράγμα, 2) φορτηγά ζώα, υποζύγια, μεγάλα ζώα - ετυμ. Ελλ. "πράγμα" > πράμα.

πρατσαλίζω, και πρατσαλνώ - 1) πιτσιλίζω, 2) μπατσιίζω - ετυμ. ηχοποίηση από το "πρατς-πρατς".

πρέκνα η, φακίδωση προσώπου - ετυμ. Ελλ. "περκνός" (= μελανόστικτος).

προύσια η, δυνατή φωτιά με πυρώδη θράκα, - ετυμ. Ελλ. "πυρ" > Λατ. PURNA ή PRUNA (= ανθρακίς), Ιταλ. BRUCIARE (= καίω) - σχετ. "μπρουζιαλίζω" (β.λ.).

προύτσα η, νιφάδες καλαμποκιού [το Αγγλικό ποπ-κορν] - ετυμ. από τον ήχο "προυτς-προυτς" - ρήμα προουτσώ (= εκρήγνυμαι ηχηρά).

προυτσιαλ(ν)ώ, και προουτσιαλίζω - (στα ζώα) οχεύω, βατεύω - προουτσιαλί (= επιβήτορας τράγος) - προουτσιαλιά (= άναμμα και οσμή επιβήτορα, κινάβρα) - ετυμ. Ελλ. "προοσάλλομαι" (= πηδώ πάνω σε κάτι, όπως τα ζώα στην οχεία) > Λατ. SALIO (= πηδώ, βατεύω) > προουτσιαλλούμαι > προουτσιαλώ - Αρβ. PERC-I (= τράγος) - σχετ. "μαρκαλώ" (β.λ.).

προύχαβος-η-ο, και πούχναβος - όποιος έχει πρησμένη όψη - ετυμ. Σλ. PUHNA και BUHNA (= φουσκώνω, πρήζομαι, κτυπώ, κοπανώ), Αρβ. BUHAVITEM (= οίδαίνω, φουσκώνω).

πτζέρα η, 1) κομμάτι πάνας εντοσθίων, 2) λεπτή πέτσα κρέατος - ετυμ. νέο Ελλ. "πεισι" > π(ε)τσέρι > πτσέρι > πτζέρα.

πυροστιά η, τριγωνικός τρίποδας που υποβαστάζει χύτρα πάνω στη φωτιά, πυροστιάτης - ετυμ. Ελλ. "πύρ" + "εστία".

(συνεχίζεται)

ΙΔΡΥΜΑ ΚΛΕΑΡΧΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Αγαπητέ μας φίλε και συμπατριώτη,
 Το Ίδρυμα "Κλέαρχος Παπαδιαμάντης" που εδρεύει στην Κόνιτσα, έχει βάλει σαν στόχο, ανάμεσα στα άλλα πολιτιστικά του ενδιαφέροντα, την καταγραφή και έκθεση της πολιτιστικής δημιουργίας (πνευματικής, καλλιτεχνικής κλπ) των σύγχρονων Κονιτσιωτών (δηλαδή, κάθε δημιουργού, που κατάγεται από την επαρχία της Κόνιτσας) πιστεύοντας ότι έτσι οι κάτοικοι της επαρχίας μας με τη γνωριμία του έργου κάθε "δημιουργού", από τη μια μεριά εξοικειώνονται με την πνευματική δημιουργία (το πλησίασμά της ανεβάζει το πολιτιστικό επίπεδο και απομυθοποιεί το δημιουργό, τον κάνει "πιο οικείο") κι από την άλλη, αισθάνονται πιο περήφανοι για τον τόπο τους και τους ανθρώπους του.

Μ' αυτό ακριβώς το πνεύμα το Ίδρυμα Κλέαρχος Παπαδιαμάντης το φετινό Αύγουστο ίδρυσε και εγκαινίασε σε ειδική αίθουσα του Δημαρχείου της Κόνιτσας την ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ, όπου εξέθεσε είκοσι έργα, δεκατεσσάρων αναγνωρισμένων Κονιτσιωτών ζωγράφων κι άλλα πέντε έργα ερασιτεχνών ζωγράφων, που κι αυτοί κατάγονται από την Κόνιτσα, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για περαιτέρω εμπλουτισμό του εικαστικού πανοράματος της επαρχίας μας. Στην ίδια αίθουσα εκτίθενται επίσης και 15 πιστά αντίγραφα "κοσμικών έργων" των παλιών Χιονιαδιτών ζωγράφων, που αποτελούν αναμφισβήτητα την μεγάλη εικαστική παράδοση της επαρχίας μας και κατ' αυτόν τον τρόπο, καταβάλλεται προσπάθεια σύνδεσης του σήμερα με το

παρελθόν της επαρχίας μας στον τομέα αυτό.

Τώρα, προχωρώντας περαιτέρω, το Ίδρυμα Κλέαρχος Παπαδιαμάντης έβαλε στα σκαριά τη συγκέντρωση και έκθεση σε ειδικές προθήκες, μέσα στην αίθουσα της παραπάνω Πινακοθήκης, όλων των βιβλίων (ιστορικών, λαογραφικών, λογοτεχνικών, επιστημονικών κλπ) που έχουν γραφεί από συμπατριώτες μας, για τη δημιουργία ενός Συγγραφικού Πανοράματος της επαρχίας μας. Κι όπως είναι φανερό, από όλα τα παραπάνω, το Ίδρυμα απευθύνεται και σε εσάς, που κατάγεσθε από την επαρχία Κόνιτσας, (νομίζουμε πως οι ρίζες κάθε ανθρώπου είναι σημαντικό στοιχείο της δημιουργίας του) για να σας παρακαλέσει να βοηθήσετε με την προσωπική σας συμμετοχή, την πρωτοβουλία μας αυτή, στέλνοντας μας από δύο (2) αντίτυπα κάθε βιβλίου σας.

Περαιτέρω, θα σας παρακαλούσαμε να συνοδεύσετε τα βιβλία αυτά και με το βιογραφικό και βιβλιογραφικό σας σημείωμα, που εμείς θα περιλάβουμε στο υπό έκδοση ειδικό τευχίδιο, όπως ακριβώς κάναμε και με τους εικαστικούς δημιουργούς της Πινακοθήκης μας.

Η διεύθυνση της αποστολής των παραπάνω είναι: Μιχάλη Ντίνο, Κόνιτσα Ιωαννίνων (44100) ή Ιωάννη Λυμπερόπουλο, Ασκληπιού 141, Αθήνα (11472).

Σημειώνουμε ότι στην περίπτωση που έχετε εκδόσει βιβλίο ή βρίσκεται στα χέρια σας βιβλίο άλλου συγγραφέα (συγγενή ή συμπατριώτη σας) ή βιβλίο όπου περιλαμβάνονται μελέτες

άρθρα διαφόρων συγγραφέων, θα σας παρακαλούσαμε να μας στείλετε βιογραφικά και βιβλιογραφικά σημειώματα με πληροφορίες για τον καθένα από αυτούς.

Και με την ελπίδα ότι η πρόσκλησή μας αυτή θα βρει θερμή ανταπόκριση

κοντά σας, κι ότι γρήγορα θα ανταμώσουμε στην Κόνιτσα.

Σας χαιρετούμε φιλικά

Για το "Ίδρυμα

Κλέαρχος Παπαδιαμάντης

Ο Πρόεδρος

Γιάννης Λυμπερόπουλος

Κόνιτσα 6-10-94

Α' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

"Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟ"

1η Εγκύκλιος Επιστολή

Το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας αποφάσισε τη διοργάνωση επιστημονικού Συμποσίου με θέμα "Η Επαρχία Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο" το Μάιο του 1995 στην Πόλη της Κόνιτσας, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Σκοποί του Συμποσίου είναι:

α) Η συγκέντρωση, γνωριμία και επικοινωνία μεταξύ των επιστημόνων που έχουν κατά καιρούς ασχοληθεί με την περιοχή.

β) Η ανακοίνωση των μέχρι τώρα μελετών και ερευνών καθώς και των αποτελεσμάτων τους.

γ) Η συζήτηση, σε διεπιστημονικό επίπεδο, ζητημάτων που αφορούν την έρευνα γύρω από την Κόνιτσα και την ευρύτερη περιοχή.

δ) Η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ επιστημόνων αλλά και επιστημονικών κλάδων με σκοπό την υλοποίηση μελλοντικών ερευνητικών προγραμμάτων.

ε) Η δημοσιοποίηση, με την έκδοση

πρακτικών, των επιστημονικών εργασιών που έχουν γίνει μέχρι σήμερα.

Η ακριβής θεματολογία θα διαμορφωθεί με βάση το ενδιαφέρον που θα εκδηλωθεί μετά από την παρούσα πρώτη εγκύκλιο επιστολή.

Συμμετοχές δηλώνονται εγγράφως (με τον τίτλο της ανακοίνωσης) στην ακόλουθη διεύθυνση (μέχρι 30 Δεκεμβρίου 1994).

Για το Επιστημονικό Συμπόσιο
"Η Επαρχία Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο"

Για την επιστημονική επιτροπή
Βασίλης Νιτσιάκος

Επίκουρος Καθηγητής

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Για το Πνευματικό Κέντρο

Δήμου Κόνιτσας

Ο Πρόεδρος Τσαρούχης Ιωάννης

Ο ΧΙΟΝΟΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑΝΤΟΥΣΕ ΤΕΛΙΚΑ ΣΕ ΠΕΤΡΟΠΟΛΕΜΟ

Βασ. Λαμπρίδη

Η Προϊστορική ζωή του ανθρώπου έγινε γνωστή από τα λίθινα εργαλεία και όπλα που βρέθηκαν και βρίσκονται σε διαφορές ανασκαφές. Οι πέτρες ήταν για τον πρωτόγονο άνθρωπο μέσον άμυνας και επίθεσης καθώς και όπλο για το κυνήγι των αγρίων ζώων.

Μόλις προ ολίγου, προπολεμικά, εδώ στην Κόνιτσα χρησιμοποιούσαμε τότε εμείς, οι μικροί μαθητές των Σχολείων και του ημιγυμνασίου ακόμα και του Ορφανοτροφείου τις πέτρες στον πετροπόλεμο μεταξύ μας, οι νέοι της Απάνω Κόνιτσας με τους νέους της Κάτω Κόνιτσας σαν να ήμασταν ακόμα πρωτόγονοι.

Ο καυγάς άρχιζε ομαλά και φιλικά με το χιόνι που τότε έπεφτε για τα καλά.

Χωρισμένοι σε δύο στρατόπεδα σαν στρώνονταν για τα καλά κάτω το άσπρο σεντόνι παρατούσαμε τις τσάντες και βγαίναμε έξω στα σιάδια του Παπατζούμα εκεί προς την Αγία Βαρβάρα κι αρχίζαμε τον χιονοπόλεμο, οι κάτω μαθητές με τους Απάνω. Τα παπούτσια μας και οι κάλτσες γίνονταν μούσκεμα με αποτέλεσμα να τις τρώμε για τα καλά στο σπίτι από τους μεγάλους που έτρεμαν μην εξ αιτίας της κόπωσης και του κρύου εκδηλώνονταν η τρισκατάρατη ελονοσία. Κυρίως το Σαββατοκύριακο δίνονταν οι μεγαλύτερες μάχες του χιονοπόλεμου που δυστυχώς κατέληγαν σε πετροπόλεμο. Η μανία, το ποιός θα εκπορθούσε τον άλλο από το οχυρό του, μας οδηγούσε στην πονηριά. Μέσα στη χιονόσφαιρα βάζαμε από καμιά πέτρα κι έτσι γίνονταν πιό ευθύβολη και αποτελεσματική η μπάλα.

Πολλές φορές οι κάτω μας οπισθοχωρούσαν μέχρι την Εκκλησία της Απάνω Κόνιτσας και μια φορά μας έφτασαν ώς το περιβόλι όπου εξαφανιστήκαμε στα σοκάκια και στα κηπάρια απ' όπου σαν ελεύθεροι σκοπευτές λαβαίναμε και κανέναν στο κεφάλι εάν τελείωνε κι έλιωνε το χιόνι, ο πόλεμος μετατρέπονταν σε πετροπόλεμο. Γεμάτη η Κόνιτσα και τα σοκάκια από πέτρες έδινε εύκολα το υλικό για εκδίκηση ή αντεκδίκηση που πολύ δύσκολα την επιτυγχάναμε εμείς οι από πάνω, μια και οι Κάτω Κονιτσιώτες ήταν περισσότεροι και είχαν ένα γερό πρωτοπαλλί-

καροι, τον Χακή. Τότε αντιμέτωπο βάζαμε και μείς τον Κουρκούτα, γερό γκεσέμι, που ήταν οικότροφος στο Ορφανοτροφείο της Απάνω Κόνιτσας. Το τι πετριές τρώγαμε και δίναμε δε λέγεται. Σύννεφο τα λιθάρια στον ουρανό σαν τα βέλη των Αρχαίων Ελλήνων και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Πάντοτε εύρισκαν κι από κανένα κεφάλι. Το αίμα έτρεχε σαν νερό όποτε ένας ή δύο τραυματιοφορείς παίρνανε τον πληγωμένο σε μια βρύση και βάζανε το κεφάλι του κάτω από το νερό το παγωμένο και για καλή τύχη σταματούσε η αιμορραγία. Δεν υπήρχε νέος εκείνης της εποχής που να μην μάτωνε την κεφαλή του, αλλά και ποτέ κανένας δεν έπαθε έναν τέτανο μια ακατάσχετη αιμορραγία, μια διάσειση μια λιποθυμία. Το μόνο που επακολουθούσε ήταν το ξύλο που έπεφτε στο σπίτι αφού το αιμάτωμα λέρωνε τα μαξιλάρια και πρόδινε την μάχη, την άγρια μάχη με τις πετριές. Ο κίνδυνος για να προκύψουν θύματα μεγάλωνε και η απουσία κανενός μαθητή τραυματισμένου από το Σχολείο έβάζαν σε δύσκολη θέση γονείς, δασκάλους, καθηγητές το Δ/ντή του Ορφανοτροφείου οπότε όλοι αυτοί συνήλθαν σε συμβούλιο και σαν ΟΗΕ εκείνης της εποχής απαγόρευσαν πια, όχι μόνο τον πετροπόλεμο, αλλά κι αυτόν τον χιονοπόλεμο. ~Ετσι λίγο πριν από τον πόλεμο του 1940 επεκράτησε ειρήνη στα στρατόπεδα και η διαχωριστική γραμμή από την αγορά μέχρι το δέντρο ήταν πια ελεύθερη. Πριν από την ειρήνευση δεν τόλμαγε παιδί μόνο του να περάσει τα σύνορα. έφευγε μαυρισμένο στο ξύλο, μόλις το έπιαναν επί πατρίου εδάφους οι μεν που εκθρεύονταν τους δέ. Ήταν γραφτό στην Κόνιτσα να τελειώσει η λίθινη εποχή με τα λίθινα όπλα ακριβώς όταν στα σύνορα με την Β. Ήπειρο ήχησαν τα πύρινα όπλα της φωτιάς και του ολέθρου. Αλλ' όμως σύντομα ξαναφύτρωσε ο λιθοπόλεμος εκεί στην Μεσοποταμία όπου οι Παλαιστίνιοι με τις πέτρες ζήτησαν και ζητούν τη λευτεριά τους. Τι τα θέλετε, ο άνθρωπος ποτέ δεν ξεφεύγει από τις ρίζες του με τα λιθάρια επέζησε, με τα λιθάρια πολεμάει ακόμα και σήμερα όταν χρειάζεται.

Η ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΜΠΑΙΑΣΑ

του Ηλία Ε. Παπαζήση

Υπάρχει στην περιφέρεια του Παλαιοσελλίου και στην περιφέρεια του Βρυσοχωρίου.

Συγκεκριμένα και οι δύο αυτές συνώνυμες τοπωνυμίες, βρίσκονται απ' τη μια μεριά και την άλλη του Αώου ποταμού ακριβώς απέναντι και πολύ κοντά αναμεταξύ τους, τόσο σιμά, που νομίζει κανείς ότι κάποτε θα ήταν ενωμένες, αλλά τις διαχώρισε ο Αώος ποταμός, ο οποίος στην αρχαιότητα ελέγετο Αίας.

Όσο δε αφορά την ονομασία τους, η μακραίωνη παράδοση λέγει ότι παμπάλαια υπήρχε στη περιοχή αυτή, μεγάλος οικισμός που ονομαζόταν Μπαιάσα, είχε τις συνοικίες του απλωμένες στις τοπωνυμίες που έχουν τ' όνομά του και τις οποίες διεχώριζε ο Αώος ποταμός, όπως ακριβώς ο ίδιος αυτός ποταμός διαχωρίζει και σήμερα το χωριό Βωβούσα - Ζαγορίου, που κι αυτό άλλοτε ελέγετο Μπαιάσα.

Κατά την παράδοση πάλι, η συνοικία Μπαιάσα, που ήταν στην περιφέρεια του Παλαιοσελλίου συχνά πάθαινε ζημιές απ' τα ορμητικά νερά του Αώου, κι ένεκα τούτου αναγκασθηκαν οι κάτοικοί της να την εγκαταλείψουν και να μετοικήσουν σε ασφαλέστερον οικισμόν της ίδιας περιφερείας "Σέλλι" ονομαζόμενο, που και αυτός αργότερα μετώκησε, έγινε ο πυρήν του σημερινού χωριού του Παλαιοσελλίου.

Αλλά και η συνοικία Μπαιάσα που βρισκόταν στην περιφέρεια του Βρυσοχωρίου δεν έμεινε στη θέση της. Μετώκησε κι εκείνη πιά ψηλά και συγχωνεύθηκε με τον Οικισμό που ήταν στη σημερινή τοπωνυμία της περιφερείας του Βρυσοχωρίου "Την Αμπλεά-

ντζα". Εκεί κοντά υπάρχει σήμερα και μικρός ιερός Ναός του Αγίου Μηνά που τον φροντίζει η οικογένεια του Δημητρίου Βραχείδη απ' το Βρυσοχώρι.

Έτσι κατά την παράδοση διαλύθηκε και χάθηκε ο Οικισμός Μπαιάσα, που βρισκόταν ανάμεσα απ' το Βρυσοχώρι και το Παλαιοσέλλι κατω στον Αώο ποταμό. Έμεινε όμως τ' όνομά του που οι τοπωνυμίες που μνημονεύσαμε έχουν και θα το διαιωνίζουν για να μη λησμονηθεί η ύπαρξή του.

Αυθόρμητα όμως προβάλλει το ερώτημα, γιατί ο διλυθείς εκείνος Οικισμός ονομαζόταν Μπαιάσα και η απάντησή μας είναι η ακόλουθη.

Όπως προαναφέραμε, αλλά και η Ιστορία γράφει (Εκαταίος), στην αρχαιότητα ο Αώος ποταμός ελέγετο "Αίας". Αν δε τη λέξη (όνομα) Μπαιάσα την εξετάσομε ετυμολογικά, θα παρατηρήσουμε ότι η λέξη αυτή περιέχει αυτούσιο το όνομα Αίας και κατ' ακολουθίαν τα δύο αυτά ονόματα Αίας και Μπαιάσα δεν είναι ξένα και άσχετα αναμεταξύ τους, τουναντίον αποδεικνύεται, ότι είναι πολύ συγγενικά και μας πείθουν πως το Αίας είναι το παράγωγο του ονόματος Μπαιάσα, που αναμφισβήτητα εννοεί, επί τον Αίαν, δηλαδή απάνω στον Αώο ποταμό.

Αναλυτικότερα, διαπιστώνεται ότι το όνομα "Μπαιάσα" είναι λέξη σύνθετη. Αποτελείται από το μονολεκτικό πρ, που στην ελληνοβλαχική θα πει επί (επάνω) και Αίας το αρχαίο όνομα του Αώου. Ήτοι πρ-Αίας, επί τόν Αίαν, δηλαδή πάνω στον Αώο.

Διαμορφώθηκε δε το πρ-Αίας εις Μπαιάσα κατά την άποψή μας ως εξής:

Συνήθειο υπήρχε (και σήμερα ακόμη) σε κάθε λέξη π' άρχιζε απ' το σύμφωνο Π, να θέτουν μπροστά το σύμφωνο Μ, (όπως Μπαλαιοχώρι αντί Παλαιοχώρι, Μπαλαιοσέλλι αντί Παλαιοσέλλι, μπάντε (σιάδι) αντί πάντε κ.ά.).

Με το γλωσσικό λοιπόν αυτό ιδίωμα, προστέθηκε στο πρ-Αίας το σύμφωνο Μ κι έγινε Μπραίας. Χάριν όμως ευφωνίας απομακρύνθηκε το ενδιαμέσο ρ, και έγινε Μπαιασ. Με τη παράταση του τελικού (ς) (Μπαιας...ς..), ασυναίσθητα προστέθηκε το α και σχηματίστηκε ολοκληρωμένο το όνομα Μπαιάσα, που όπως γράψαμε εξηγείται από τον Αίαν δηλ. πάνω στον Αώο.

Διαφορετική λοιπόν ερμηνεία του ονόματος Μπαιάσα δεν ευσταθεί, διαψεύδεται απ' την πραγματικότητα, για-

τί και το χωριό Βωβούσα, που άλλοτε ονομαζόταν Μπαιάσα και οι τοπωνυμίες του Βρυσοχωρίου και του Παλαιοσελλίου που έχουν τ' όνομα αυτό, βρίσκονται ακριβώς επί τον Αίαν δηλαδή επάνω στον Αώο ποταμό.

Αλλά και η μετονομασία αυτών εις Βωβούσα δεν αλλάζει την έννοια του ονόματος Μπαιάσα, εννοεί το ίδιο, γιατί όπως οι γεωγράφοι μνημονεύουν, ο Αώος ποταμός λέγεται και Βοϊούσα, Βωβούσα. Άλλαξαν οι λέξεις, όχι όμως η έννοια.

Ελληνική λέξη είναι λοιπόν το όνομα "Μπαιάσα" διότι το περιεχόμενό της, το παράγωγό της είναι το αρχαίο ελληνικό όνομα του Αώου ποταμού Αίας.

(συνέχεια από τη σελ. 609)

πήγα σήμερα γιατί είχε πιάκει μια ψιλή δροσούλα το πρωί και σκιάχτηκα μη βρέξει.

- Ά, έτσι, τότε να βρώ κανέναν άλλο. Ήθελα όμως εσένα που σ' έχω τακτικόν.

- Για χατήρι σου μπέη μου θαρθώ, η άλλη δουλειά που έχω δεν είναι βιαστική, την κάμνω και αργότερα, απάντησε ο μάστρο Γιώργης, που δεν είχε φυσικά δουλειά και φοβήθηκε μη χάσει τα μερεμέτια του μπέη.

Πήγε λοιπόν κι έβαλε τρία - τέσσερα μεροκάματα. Κατόπι μη έχοντας αλλού δουλειά, τόστρωσε και πάλι στον καφενέ και ξανάπιασε την κολτσίνα.

Από περιέργεια ο μπέης περνούσε επί τρεις μέρες συνέχεια απ' έξω από

το καφενείο και έβλεπε το Γιώργη να παίζει τα χαρτιά. Κατάλαβε φυσικά πως δεν είχε αλλού δουλειά και πως του είχε πει ψέμματα, για να δείξει πως ήταν τάχα περιζήτητος.

Την τρίτη μέρα λοιπόν μπήκε μέσα στον καφενέ και χτυπώντας το Γιώργη - που ήταν αφοσιωμένος στο παιχνίδι και δεν τον κατάλαβε - στον ώμο, του λέει.

- Έ μάστρο-Γιώργη, δεν έχεις γλιέπω νάχεις κανέν' άλλο χατήρι να κάμεις, όπως μόκαμες εμένα. Τρεις μέρες αράδα παίζεις τα χαρτιά.

Άν έκρινες εσύ που δεν ήσουν εκεί, τόσο κι ο μάστρο-Γιώργης.

PARAPENTE - Αλεξίπτωτο Πλαγιάς

"Πόσο λαχταρώ να ριφθώ στο αχανές διάστημα και να επιπλεύσω πάνω από την τρομερή άβυσσο" έγραψε ο μεγάλος ποιητής Γκαίτε.

Ποιός άνθρωπος δεν ονειρεύτηκε πως θέλει να πετάξει; Ποιός δεν θέλησε να σπάσει τα δεσμά της αιχμαλωσίας του πετώντας στους αιθέρες και φέρνοντας πίσω στη γη γνώσεις για την απεραντοσύνη του διαστήματος;

Από τότε που υπάρχουν αποδεικτικά γραπτά, παραστάσεις διάφορες, θέλουν τον άνθρωπο πάνω σε διάφορες συσκευές να πετά! Σε διάφορους πολιτισμούς συναντάμε φτερά, σκάφανδρα και πυροσωλήνες. Υπάρχει και ο Μύθος των Ελλήνων. Δαίδαλος και Ικαρος που με φτερά πέταξαν στο Αιγαίο. Ο Da Vinci καταπιάστηκε με την πτήση με επιστημονικό πλέον τρόπο.

Η ιστορική στιγμή ελεύθερης πτώσης με αλεξίπτωτο είναι γύρω στο 1920.

Η ολοκλήρωση πτήσης με parapente γίνεται γύρω στο 1982. Ένα νέο και φάλιο ανοίγει για την αεροπορία. Γίνονται οι πρώτες οργανωμένες πτήσεις του 1984 με συμμετοχή Γαλλίας - Αυστρίας - Ελβετίας - Γερμανίας - Βελγίου και άλλων χωρών.

Σήμερα το Parapente είναι ένα από τα πιο δημοφιλή αεροσπόρ. Στη χώρα μας άρχισε να γίνεται γνωστό από το 1988.

Τι είναι το parapente;

Μια νέα μηχανή που πετά. Μας δίνει το παραπέντε τη δυνατότητα πτήσης με εκκίνηση από πλαγιά βουνού ή λόφου. Ένα αλεξίπτωτο βάρους σε σάκκο 6-8 κιλά που χαρακτηρίζεται από ψηλές επιδόσεις ταχύτητα 4 Km/h και finess 6+.

Έτσι λοιπόν δημιουργήθηκε τον Απρίλη του '94 το τμήμα αιωροπτερισμού στο Σύλλογο "ΠΡΑΞΗ" με υπεύθυνο τον γνώστη των αλεξιπτώτων Κώστα Αγόρου. Δημιουργήθηκε Σχολείο με εκπαιδευτή τον Ντάρκο Δημήτριο από τους πρώτους Έλληνες παραπεντίστες, από τον οποίο απεφοίτησαν 12 μαθητές. 1. Αγόρου Κώστας, 2. Γκούντας Κώστας, 3. Κρούπη Χρήστος, 4. Κυρίσης Νίκος, 5. Κυρίσης Παντελής, 6. Ράπτης Δημήτρης, 7. Τέφος Ανδρέας, 8. Μουρεχίδης Γιάννης, 9. Μάρκος Γεώργιος, 10. Μπάρμπας Χριστόφορος, 11. Οικονόμου Μιχαήλ, 12. Οικονόμου Παύλος.

Έχουν διδαχθεί εκπαιδευτικά μαθήματα θεωρητικά.

Εκπαιδευμένοι σε επίπεδο έδαφος - μικρές πτήσεις - μεγάλες πτήσεις - προσεγγίσεις - Μετεωρολογία - Αερολογία και Μηχανική πτήσης. "Η συμμετοχή μας στη σχολή παραπέντε είναι μία από τις πιο ευχάριστες εμπειρίες της ζωής μας" λέγανε ορισμένοι εκπαιδευόμενοι μετά το τέλος της σειράς και πράγματι δεν είναι και λίγο το να βλέπεις το έδαφος 100 μέτρα κάτω από τα πόδια σου, πετώντας με ένα πανί που όταν διπλώσει γίνεται λίγο μεγαλύτερο από ένα μαξιλάρι. ΟΤΑΝ ΓΝΩΡΙΣΕΤΕ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΠΤΗΣΗ, ΘΑ ΠΕΡΠΑΤΑΤΕ ΣΤΗ ΓΗ ΚΟΙΤΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ, ΓΙΑΤΙ ΦΤΑΣΑΤΕ ΜΕΧΡΙ ΕΚΕΙ ΚΑΙ ΕΚΕΙ ΘΑ ΘΕΛΗΣΕΤΕ ΝΑ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΕΤΕ.

ΑΓΟΡΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

Μέλος Δ.Σ. Συλλόγου "Πράξη"

Αιωροπτεριστής

Τα κατοχικά δάνεια

Παρακολουθώντας τη συμπεριφορά των "μεγάλων φίλων μας" Γερμανών είτε στις ελληνοσκοπιανές είτε στις Ελληνοτουρκικές διαφορές είτε αλλού, παρατηρεί κανείς ότι οι σημερινοί Γερμανοί δε συμπαθούν τη χώρα μας ούτε στο ελάχιστο και δε χάνουν την ευκαιρία να δείξουν την αντιπάθειά τους. Φαίνεται ότι δεν ξεχνούν το μάθημα που τους δώσαμε στο Ρούπελ, στην Κρήτη και γενικά σ' όλη την Ελλάδα κατά την Κατοχή! Δεν ξεχνούμε, όμως, κι εμείς τα φοβερά εγκλήματά τους με το κάψιμο δεκάδων χωριών και της εκτελέσεις χιλιάδων αθώων σ' ολόκληρη τη χώρα. Στην περιοχή μας

έχουμε το Κεφαλόβρυσσο που έκαψαν ζωντανούς 21 αθώους, την Καλόβρυσση, Αηδονοχώρι κ.ά. που σκότωσαν δεκάδες ανθρώπους...

Εκείνο όμως, που φαίνεται πως ξεχάσαμε ως λαός και ως κυβερνήσεις, είναι τα κατοχικά αναγκαστικά δάνεια που μας πήραν οι Γερμανοί. Αφορμή για τούτα τα γραφόμενα παίρνω από ένα σχόλιο του Μ. Πλωρίτη στο "ΒΗΜΑ" της 20/2/94 που αναφέρεται στα κατοχικά δάνεια και παραθέτω στη συνέχεια, γιατί νομίζω πως θα ικανοποιηθεί το "περί δικαίου αίσθημα" πολλών αναγνωστών του περιοδικού:

Κατά τη Συμφωνία της Ρώμης (14.3.1942) μεταξύ των κυβερνήσεων Ελλάδας, Γερμανίας και Ιταλίας, οι «άπορες» Αρχές Κατοχής θα έπαιρναν από την «πάμπλουτη» Ελλάδα, για τα έξοδα κατοχής, μεγάλα ποσά με μορφή δανείου (!), που θα τα επιστρέφανε μετά το τέλος του πολέμου, με την τιμαριθμική αξία της δραχμής. Το πρώτο σκέλος της συμφωνίας – το δάνειο, δηλαδή η αρπαγή – **τηρήθηκε**, φυσικά, με το παραπάνω. Το δεύτερο, όμως – η επιστροφή της λείας – **«ξεχάστηκε»**. Κι απ' τους χρεώστες-ληστές κι απ' τους λεηλατημένους, αναγκαστικούς «δανειστές»...

Σύμφωνα με έγκυρους υπολογισμούς, το ποσό της γερμανικής οφειλής στη χώρα μας φτάνει σήμερα τα **13 δισεκατομμύρια δολάρια**, ήγουν πάνω από **3 τρισεκατομμύρια δραχμές!**

«Το περίεργο – καταλήγει ο κ. Αγγελόπουλος – είναι ότι μέχρι τώρα καμιά ελληνική κυβέρνηση δεν πρόβαλε ακόμα κατά τρόπο επίσημο τη βασική αυτή και νόμιμη διεκδίκηση της Χώρας μας» (σελ. 34).

Περίεργο – και ασυγχώρητο. Αλλ' αφήνοντας όσα δεν έγιναν τα 50 τούτα χρόνια, αναρωτιόμαστε: γιατί δεν μπορεί να γίνει **τώρα**; Μήπως για να μην κακοκαρδίσουμε τη Βόννη – που τόσο μας «περιποιείται» σε κάθε ευκαιρία; Ή μήπως επειδή είμαστε «υπεράνω χρημάτων» – την ώρα που το ποσό αυτό θα «βούλωνε» όχι μια αλ-

λά **τρεις** φορές τη «μαύρη τρύπα» μας του 1 τρισ. και θα έλυνε το οικονομικό μας πρόβλημα; Οι φοροφωστήρες και φορο-εφευρέτες μας, αντί να μας στραγγαλίζουν κάθε μέρα και πιο πολύ, γιατί δεν στρέφονται στους χρεώστες μας και δεν αξιώνουν την επιστροφή των «δανεικών» – **πολύ μικρότερης αξίας**, βέβαια, απ' τις τερατώδεις καταστροφές που προκάλεσαν στη χώρα μας οι νατσοί και οι φασίστες κατακτητές; Δεν θέλουμε τάχα να θυμίσουμε στους χρεώστες μας πως την Ελλάδα-**«μαύρο πρόβατο της Ευρώπης»**, την υμνούσαν οι Σύμμαχοι τω

καιρώ εκείνω ως **«δόξα που λέγεται Ελλάδα»**; Κι αν σήμερα μας μυκτηρίζουν σαν **«μπαταξήδες της Κοινότητας»**, πόσο περισσότερο ταιριάζει αυτός ο τίτλος στους πολύφερνους επιγόνους εκείνων που, αφού λάνισαν τους Έλληνες με τα τουφέκια και τα κανόνια τους, εξακολουθούν να «σκάνε κανόνι» για τα χρήματα που μας άρπαξαν με το πιστόλι στον κρόταφό μας;

Λουτρόπολη Καβασίων (συνέχεια)

Συνεχίζοντας την αφήγηση για τα λουτρά, θα αναφερθώ εδώ, σ' ένα πρόβλημα, που έχει σχέση, με το πρόγραμμα του δρομολογίου, που κάνει το λεωφορείο. Φθάνει εκεί στις 10.15' π.μ. περίπου. Αναχωρεί στις 12.30. Οι λουόμενοι είναι έτοιμοι για επιστροφή από τις 12 η ώρα. Όμως, δεν μπορούν να παραβούν την εντολή του ΚΤΕΛ, που ορίζει ώρα 12.30'.

Κάποτε, συμφωνούν οι λουόμενοι, και αφού είναι όλοι παρόντες τότε, δεν υπάρχει λόγος, να περιμένουν, κι αναχωρούν 12 η ώρα.

Έλα που πέρυσι, ήταν ένας δύστροπος λουόμενος, και παραθέτω εδώ, ένα εύθυμο ενσταντανέ, για παράδειγμα: Ήξερε γράμματα και γνώριζε καλά το δρομολόγιο. Έλα όμως, που είχε τον όξω από δω μέσα του. Στις 12.5' ανέβαινε στο κυλικείο, κάθονταν σ' ένα τραπέζι, άνοιγε το σακίδιό του, έβγαζε μια ολόκληρη ψητή κότα, τυρί, και μια χιλιάδα, ντόπιο κρασί, και τότε στρωνε στο φαγοπότι. Ποσώς δεν τον ένοιαζε αν περνούσε η ώρα. Ανέβαιναν στις 12.25' κάποιοι επιβάτες (λουόμενοι) και τον θερμοπαρακαλούσαν, μωρέ αμάν - ντερμάν, να σηκωθεί ο ευλογημένος, για να φύγει το αυτοκίνητο, που είχε και λουομένους από τα Γιάννινα, να πάν οι άνθρωποι να ξεκουρασθούν.

Τίποτε εκείνος. Είναι υποχρεωμένος ο σωφέρης έλεγε; να φύγει 12.30'. "Στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα". Φαινόταν η έκδηλη χαρά του, που ταλαιπωρούσε τους πάντες, και που ήταν, το κεντρικό πρόσωπο του ενδιαφέροντος.

Κάποτε όμως, από τις πολλές φορές, βρήκε το μαστορά του. Κάποιος οδη-

γός έφυγε ακριβώς στις 12.30' και το εγκατέλειψε στο μπάρ των λουτρών.

Να σου και φθάνει, ο τζαναμπέτης στη στάση του Λεωφορείου, ήταν σνεφιασμένος από τη χιλιάρα, του είπα και μερικοί περιεκτικά. Τώρα το λεωφορείο, μη το περιμένεις, έφυγε. Κυτάζει αγριεμένος το ωρολόγι του, και τάλαβε ότι δεν είχε δίκιο. Κάλεσε ΤΑΧΙ από την Κόνιτσα, πλήρωσε τρεις χιλιάδες και πήγε στο χωριό του.

Την άλλη μέρα ήταν από τις 12 η ώρα στη στάση.

Την εργολαβία των λουτρών, εφέτος, την έχει ο εκ Καβασίων κ. Ιωάννης Λασπονίκος. Μια φυσιογνωμία σαν μοναχός Δομηνικανού Τάγματος Πράος, απλούς, πρόσχαρος και πάντοτε πρόθυμος για το καλό, ένας τύπος καλού χριστιανού. Είναι και ο καλός ψάλτης των Καβασίων. Αεικίνητος πάντοτε στις υποχρεώσεις του, και παντού παρών. Να κάνω εδώ και μια παρένθεση, για την κατάσταση των εγκαταστάσεων των λουτρών. Έγινε η απόσυρση των μπάζων, που ήταν γύρω από την πισίνα. Έγινε επίσης ένα κανάλι 25 μέτρων σκεπαστό, για να μπορούν να διοχετεύουν το νερό, οσάκις χρειασθεί να καθαρίζεται η πισίνα.

Καθώς με ενημέρωσε ο εργολάβος των έργων, υπάρχει από το Πρόγραμμα INTEREK προϋπολογισμός 80 εκατομμυρίων, για να πέσει μπετό 4 μέτρα, γύρω από την πισίνα ως επίσης και για τους διαδρόμους, προς αποδυτήρια και WS. Έως εδώ πάνε καλά. Τίποτε όμως δεν έγινε για τις τρεις στροφές και το κτίσμα που χάσκει μέσα στο χωριό, μένουν πάντα επικίνδυνα για τα μέσα μεταφοράς.

Και τώρα, θα δώσουμε το λόγο

στους λουομένους:

Ο μπάριμα Αλέκος από τη Λίμνη, μας διηγήθηκε ότι είχε αγοράσει ένα ζευγάρι γατάκια, ράτσας Σιάμ. Αυτά λοιπόν, δεν άφηναν τίποτε στο σπίτι. Φίδια, σκορπιούς, σαύρες, αράχνες, μύγες κλπ. Με τον καιρό πολλαπλασιάστηκαν και δεν πρόφθανε να τα δει, γιατί του τα ζητούσαν οι φίλοι του και εκείνος τα μοίραζε ευχαρίστως.

Κάποια κυρούλα από τα Γιάννινα, ρώτησε μια άλλη αν είχε κορίτσια παντρεμένα και πως περνούν. Έχω της είπε: Η μία έχει μια πεθερά μάλαμα. Είναι και θεοτικιά μάλιστα. Περνούν άριστα μαζί. Πρότυπα διαβίωσης. Ο άνδρας της την αγαπάει και τις κάνει όλα τα χατήρια. Πεθερό δεν έχει, χάθηκε από χρόνια. Καλότυχες είπε μια τρίτη που δεν μπήκε ακόμα ο όξω από δω, μέσα στο σπίτι. Χρειάζεται ομόνοια και αλληλοκατανόηση. Πρέπει να υποχωρούμε και στις διαφορές που θα παρουσιάζονται. Προπαντός, η χρησιμοποίηση ξύλινης γλώσσας στις συζητήσεις μας. Να εκφέρω εδώ και μια προσωπική γνώμη. Στις μέρες μας, έχουν αλλοτριωθεί επικίνδυνα οι κοινωνικές διαπροσωπικές σχέσεις, στην καθημερινή ζωή. Δυστυχώς το κατανοούμε, αλλά δεν θέλουμε να προβληματισθούμε. Ούτε καν μας αγγίζει δυστυχώς. Η άλλη μου κοπέλα είναι ελεύθερη ακόμη. Δεν ξέρω τι τυχερό θα έχει αυτή.

Στη συνέχεια ένας παλιός φορτηγατζής, από την περιοχή Ιωαννίνων συνέχισε: Είδαν τα μάτια μου πολλά και διάφορα. Τα παλιά χρόνια, οι νυφάδες κακοπερνούσαν. Ξέρετε μια παροιμία "χορτασμένος ο παππάς, χορτασμένη παπαδιά, στρώσε σκώσε νύφη το τραπέζι". Και έμεινε πάντα η νύφη νη-

στική. Οι έξυπνες πήγαιναν τη νύχτα στο κελλάρι και έτρωγαν κρυφά. Τύχαινε καμιά φορά νύφη, να είναι μπρατσωμένη και τότε τα πράγματα αντιστρέφονταν. Στην ανάγκη, έρριχνε και κάνα "μπερτάκι" (ξύλο) στο πεθερό ή την πεθερά, που την έβλεπαν και έτρεμαν. Για στεκάτε ρε παιδιά να σας πω και γώ κάτι, είπε μια γερόντισσα 80 ετών. Εγώ δεν ξέρω να τα πάει καλά πεθερά με το γαμπρό της.

Στα μέρη μου, είχε πάει ένας σώγαμπρος. Όσο κουβαλούσε σακκούλια στο σπίτι με ψώνια, κι οι δυο με ένα στόμα. Καλώς τον, καλώς τον, και τον ξεκούραζαν από το βάρος. Ήλθε καιρός, που ο γαμπρός δεν είχε δουλειά. Ήλθαν οι δύσκολες μέρες. Αρχισαν κι οι δυο, μάννα και κόρη, τεμπέλη, να φύγεις να βρεις δουλειά, αλλιώς να μη γυρίσεις στο σπίτι.

Εδώ απουσιάζει το στοιχείο της ανθρωπιάς. Φαίνεται πως η γυναίκα του δεν τον αγαπούσε, και είχε συμμαχήσει με την μάνα της.

Συμπερασματικά λέμε: Ο Θεός, από την πολλή αγάπη που έχει προς το δημιούργημά του, τον άνθρωπο, χάρισε το ιαματικό νερό, για να το χρησιμοποιήσει ο άνθρωπος για την υγεία του. Είναι ευγνώμων ο άνθρωπος προς τον Θεόν! Μόνο δύο γυναίκες είδα να κάνουν το σταυρό τους, στα σκαλοπάτια της πισίνας, ευχαριστήρια δέηση και ευχαρίστηση προς τον Δοτήρα παντός αγαθού!. "Ουχ οι δέκα εθεραπεύτησαν, οι δε εννέα πού;" Αυτό το παράπονο διетύπωσε ο Κύριος προς τους αγνώμονες λεπρούς του Ευαγγελίου. "Κύριε, μη στήσεις την αμαρτίαν ταύτην", είπε ο Πρωτομάρτυς Στέφανος για τους λιθοβολιστές του!. Ίλεως Κύριε επί ταις αμαρταίας ημών.

Αχιλλεύς Γ. Κολλιός
Κόνιτσα

Καλή αρχή στον Δήμο μας

Κατ' αρχή ήθελα να συγχαρώ τον κ. Δήμαρχο για την επανεκλογή του στο Δημαρχιακό αξίωμα, καθώς δε και τους δημοτικούς συμβούλους και να ευχηθώ σε όλους καλή δύναμη, για να αποδώσουν στο υψηλό έργο που αναλαμβάνουν. Θα ήθελα ακόμη να τους πω, να είναι πάντα προσγειωμένοι και να μην θεωρούν τους εαυτούς τους πως είναι οι άρχοντες του τόπου, αλλά να νομίζουν όλοι πως είναι υπηρέτες του τόπου γιατί ο λαός τους επέλεξε να υπηρετήσουν δίκαια και αντικειμενικά τον Δήμο μας. Φυσικά εάν θέλουν να αποδώσουν στο έργο τους θα πρέπει να διαθέσουν χρόνο από τις εργασίες τους. Αυτά τα πράγματα θα έπρεπε να τα σκέφτονταν προτού θέσουν υποψηφιότητα. Μόνον με τέτοιο πνεύμα θα μπορέσουν να πάνε μπροστά και να φανούν αντάξιοι σ' αυτούς που τους εμπιστευθήκανε την ψήφο τους. Και τώρα θα ήθελα να μου επιτρέψει ο κ. Δήμαρχος να πω και γι' αυτόν. Δεν θέλω να πω ότι στο διάστημα των τεσσάρων ετών πως δεν εργάστηκε για τον τόπο μας, έγιναν αρκετά σημαντικά έργα. Αλλά υπάρχουν όμως πολλά και σημαντικά θέματα που απασχολούν τον τόπο μας, τα οποία έχω συζητήσει μαζί του πολλές φορές. Φαντάζομαι τα ενθυμείται και ο ίδιος. Του έκαμα ορισμένες προτάσεις, με την ιδιότητα του δημότη, τις οποίες είδε σωστές και έχει συμφωνήσει, αλλά τί έγινε όμως; Παρότι τον ενοχλούσα ταχτικά πέρασαν τέσσερα χρόνια και στα θέματα αυτά δεν έγινε τίποτα. Φυσικά όλοι θα αναρωτηθούν ποιά είναι τα θέματα αυτά.

1. Ο Δήμος θα πρέπει να φτιάξει δυό μεγάλους βόθρους στον λάκκο που γίνεται το παζάρι και έναν στον άλλο λάκκο που περνάει κάτω από το Δημαρχείο για να μαζευτούν τα λύμματα της αγοράς με ξεχωριστό αγωγό από το δίκτυο των ομβρίων υδάτων, διότι τώρα παρατηρείται το απαράδεκτο

φαινόμενο σε κεντρικά σημεία της πόλης, στην αγορά, στην πλατεία σε μαγαζιά όπου είναι σχάρες αγωγών ομβρίων υδάτων να βγαίνει άσχημη μυρωδιά από παράνομες συνδέσεις αποχετεύσεων. Όλοι ιδιώτες δεν έχουν χώρο να φτιάξουν βόθρο, θα συνδέονται στο αποχετευτικό του Δήμου και θα πληρώνουν στο Δήμο. Με ευθύνη δε του Δήμου θα ελέγχονται όλες οι παραπάνω συνδέσεις.

2. Ο Δήμος θα πρέπει να βγάλει μια απόφαση με την οποία θα είναι ο κάθε Δημότης υποχρεωμένος να καθαρίζει το χώρο που είναι κοντά σε Δημοτικό δρόμο. Διαφορετικά θα τα καθαρίζει ο Δήμος και θα τους πιστώνει στο Δημόσιο ταμείο Κόνιτσας.

3. Επίσης θα πρέπει στα Δημοτικά ουρητήρια εφ' όσον, όπως βλέπουμε η γυναίκα που είναι τα διατηρεί καθαρά, να γίνεται κατά διαστήματα ένα καλό άσπρισμα.

4. Στο δάσος πάνω από την Κόνιτσα δεν σταμάτησε το τσεκούρι και το πριόνι, παρότι γίνανε πολλές διαμαρτυρίες. Δεν ξέρουμε ποιός φταίει ο Δήμος ή το Δασαρχείο; Ίσως όλοι μαζί αλλά το κακό πρέπει να σταματήσει.

5. Ένα ακόμη θέμα είναι το πρόβλημα, των εγκατελειμμένων παλαιών αυτοκινήτων και άλλων μεγάλων ανταλλακτικών που είναι εγκαταλειμμένα στους δημοτικούς χώρους. Νομίζουμε ότι πρέπει να ληφθεί κάποια μέριμνα. Καθώς δε θεωρώ απαραίτητο να ανακοινώνονταν όλα τα πρακτικά των συνεδριάσεων στον χώρο ανακοινώσεων, διότι αυτά θα είναι ο καθρέφτης των δημοτικών συμβούλων που θα τα βλέπουν οι κάτοικοι και θα βαθμολογείται ο κάθε σύμβουλος για τις απόψεις το και έτσι θα εκλέγονται ικανά πρόσωπα στον Δήμο. Ας ευχηθούμε λοιπόν όλοι πως όσα ξεχαστήκανε την πρώτη τετραετία να γίνουν πράξη τώρα.

Λουκάς Εζνεπίδης

ΠΟΙΗΣΗ

Credo

Υπάρχεις για να υπάρχω κάτω
 απ' το βλέμμα Σου.
 Ανασαίνω αιωνιότητα μέσα στην
 άκρα ταπείνωση του είναι μου.
 Σήμερα γνωρίζω τον θάνατο παρά χθες,
 εν εσόπτρω και αινίγματι ανιχνεύω όνειρα.
 Καλοκαίρια αφήσαν πίσω γιασεμιά
 Κράτησα θάλασσες - πέταλα βότσαλα και άγκυρες
 Παναγιά μ' την Αυγουσιάτικη Εσθήτα
 βγήκε σεριάνι στο περβόλι με τις λεμονιές
 κάθησε στο πεζούλι της γειτονιάς και αφουγκράστηκε
 λόγια και όνειρα.

Αντωνία Κολιού

Εν καιρώ Ειρήνης

Πόση αλήθεια
 στα κίτρινα ψέμματα,
 πόση επιτήδευση
 στην περίτεχνη σιωπή,
 πόση αθωότητα
 στους γυάλινους θώκους,
 πόση μεγαλοπρέπεια
 στα υπόγεια του μυαλού,
 πόση ελαφρότητα
 στα πύρινα λόγια.
 Γιατί ο
 κίβδηλος χρόνος
 εκπορνεύει τα ρήματα
 ακροβατώντας πάνω
 σε καιρούς ειρήνης
 με

πρόφαση και μαρτυρία
 το κορμί
 Στοιχηματίζει και χειροκροτεί
 μ' ευλαβή ασέλγεια τα όμορφα
 συνθήματα
 των οπαδών.
 Είναι καιρός ειρήνης
 και γι' αυτό,
 τα θέμελα να τρίζουν
 βλέπουμε
 με ηδονική οδύνη
 λες και δεν έχουμε
 στηρίζει εκεί
 και το δικό μας
 σπιτικό.

Αγνή Πασχάλη

Ο Ιταλός της κατοχής

του Θεοδώρου Γκούτσο

Εμοίραζες μπλιγούρι Ιταλέ
πεινούσα και έτρεξα κι' εγώ.
με πήρε από το χέρι μια γριά
πήγαινα δεν πήγαινα Σχολειό.

Κι' είχα το κεφάλι μου γουλί
τσόκαρα για να ποδεθώ
το πανταλόνι μπαλωμένο
κι' ένα μισότριβο παλτό.

Εξυνα στο λαιμό τις ψείρες
κι' ήμουν χλωμός σαν το κερι
κρατούσα μία караβάνα
κι' έλεγα, κακοί οι Ιταλοί.
Κοίταγα κάτω φοβισμένος
και ήθελα όλο το καζάνι
καλοθρεμμένος ήσουν κι' είπες
μισή κουτάλα φθάνει.

Κι' ήθελα τότε να σου πω
τί ήρθες πάλι στην Ελλάδα,
με τα φτερά του κόκορα
πως λόγια λες μεγάλα.

Εξήλωσες τον Καίσαρα
και κίνησες πορεία,

τη ρωμαϊκή ειρήνη προτιμάς
από την ελευθερία;
Σε σπρώξανε στον πόλεμο
και σένα οι καιροί,
αέρα και σας φάγαμε
μακαρονάδες Ιταλοί.

Μα είσαι ξένος Ιταλέ
γι' αυτό σε πολεμώ κουμάντο στη
πατρίδα μου
θέλω να κάνω εγώ.

Δεν εδουλώθηκες ποτέ
για πλιάτσικο γυρίζεις,
ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος
την ξιφολόγη δεν γνωρίζεις.

Άχ, πως αλλάξαν οι καιροί
με τον τσολιά να πολεμάς,
ήρθες, είδες, δρόμο τώρα,
άρτον και θεάματα πουλάς.

Το καφεδάκι σου να πιείς
ήθελες στην Αθήνα
σε τρεις ημέρες Ιταλέ,
πιέστο τώρα στο μνήμα.

ΠΑΒΟΥΣ
Επιπλα κουζίνας

παυλιδης ανδρεας - βοσιος μηνας

εκθεση:

αρχ. μονασιου 17 (μπροστα γωνια) τηλ. 816.304

εργαστηριο:

καθ. τριανταφυλλοπουλου 19 α. τουργα τηλ. 932735

θισσαλοκιχη

**ΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΙΑ
ROOMS FOR RENT
(500 μ. από την είσοδο στην πόλη)
Με θέρμανση, μπάνιο κλπ.**

ΘΩΜΑΣ ΝΙΤΣΑΣ

Τηλ. 22065

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το βιβλίο "ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΣΜΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΑΩΟ ΠΟΤΑΜΟ" της Ροδάνθης Βαλερά - Κουνάβα με το πλούσιο πληροφοριακό και φωτογραφικό υλικό δεν αποτελεί απλώς έναν τουριστικό οδηγό για όποιον επιθυμεί να γνωρίσει ένα ακόμη ασύγκριτης ομορφιάς κομμάτι της πατρίδας μας, αλλά και μια σημαντική λαογραφική παρακαταθήκη για το μέλλον.

Το κείμενο - που παρουσιάζεται στα ελληνικά και στα αγγλικά με ευθύνη της Βασιλικής Γαλάνη - δένει αρμονικά με τις φωτογραφίες και συγκροτεί έναν θαυμάσιο σύνολο.

Στις ογδόντα περίπου σελίδες του βιβλίου ζωγραφίζεται η θέση του Παλαιοσελλίου και παρατίθενται στοι-

χεία που αφορούν στη θρησκεία, την ιστορία, την παράδοση και τις προσωπικότητες του χωριού. Μια σειρά από ονόματα - τοπικών αρχόντων, δωρητών, καλλιτεχνών κ.λ.π. - αναδεικνύουν το σφρίγος και τη δυναμικότητα που είχαν οι μικρές κοινωνίες της πατρίδας μας στη μακρόχρονη ιστορική της πορεία.

Το βιβλίο δεν ενδιαφέρει μόνον τους Παλαιοσελλίτες. Οπως σημειώνει η συγγραφέας: Η "μοναδικότητα του φυσικού πλούτου", τα "μεγάλα ιστορικά γεγονότα που διαδραματίστηκαν εκεί (1940-45)" και η "ιδιαιτερότητα της επαρχίας" αποτελούν "εστία ενδιαφέροντος όχι μόνο σε πανελλαδικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο".

I.T.

Εύγε!

Στις 17 και 18 του Σεπτέμβρη βρέθηκα στο χωριό μου το Παλαιοσελλί όπου πραγματοποιήθηκε η 5η συνάντηση Ορειβατικών Συλλόγων Βορειοδυτικής Ελλάδος. Ομολογουμένως ζήσαμε ένα διήμερο χαράς και συγκινήσεων. Το Σάββατο το βράδυ για χάρη των ορειβατών στήθηκε ένα πραγματικό πανηγύρι. Η Κυριακή μας επεφύλασσε ωραιότατες εκδηλώσεις γεμάτες συγκίνηση και ανθρωπιά. Α-

ξίζουν συγχαρητήρια στα, μέλη του Συλλόγου Παλαιοσελλίου Ροδάνθη Βαλερά-Κουνάβα και στον Γιάννη Κουρτίνο που πάνω τους έπεσε όλο το βάρος των εκδηλώσεων.

Η 5η Σ.Ο.Σ.Δ.Ε. στάθηκε αφορμή να αποκτησουμε πολύτιμους φίλους που τόσο χρειάζονται τα χειμαζόμενα χωριά μας.

Στους επαίνους μας ας μη λησμονήσουμε και τον Μιχάλη Μιχώτα για την νοστιμότατη φασολάδα του.

H.A.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Σπίτι με οικόπεδο 4 στρέμματα στην Κλειδωνιά (δίπλα στην Εθνική οδό), με δέντρα περιφραγμένα.

Πληροφορίες: Τηλ. 031 - 916636

0655 - 22617.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Με συμμετοχή αρκετού κόσμου έγινε λειτουργία στο Μοναστήρι Στομίου στις 8/9 για τη γιορτή της Παναγίας.

Τρία άτομα συνέλαβε η Αστυνομία γιατί καλλιεργούσαν χασισόδενδρα κοντά στο χωριό Αγ. Βαρβάρα (Πλάβαλη).

* Στα πλαίσια του γυρίσματος της κινηματογραφικής ταινίας 0 Ορφείας στον Κάτω κόσμο έγινε το απόγευμα της 11/9 στο εξωκλήσι της Αγ. Παρασκευής (Κόνιτσα) λαϊκό πανηγύρι.

* Στις 12/9 άρχισαν τα Σχολεία (Δημοτικά και Γυμνάσια).

* Όπως κάθε χρόνο, άνοιξε στις 20/9 το "παζαρόπουλο" της Κόνιτσας δημιουργώντας μια κίνηση στην πόλη - αναλαμπή στη Φθινοπωρινή ατμόσφαιρα. Ρούχα παπούτσιαμ πλαστικά είδη και ποικίλα μικροαντικείμενα γέμισαν τους πάγκους των πωλητών από την πύλη του Ορφανοτροφείου μέχρι σχεδόν - τον Αϊ Γιάννη.

Ο Τζίρος ήταν καλός και ο Δήμος είχε όφελος 5.355.500 δραχ.

* Στις 27/9 σαράντα Κονιτσιώτες κλήθηκαν στο Δικαστήριο στα Γιάννινα, με την κατηγορία ότι στις 11/6/90 είχαν κλείσει την εθνική οδό παρακωλύοντας τη συγκοινωνία, όταν γινόταν ο αγώνας για το σταμάτημα του βυρσοδεψείου. Η δίκη αναβλήθηκε για τις 27/9/1995.

* Στις 16/10 έγιναν οι Νομαρχιακές και Δημοτικές εκλογές. Στην Κόνιτσα το προεκλογικό κλίμα ήταν ήρεμο, αφού ένας συνδυασμός κατέβηκε στις εκλογές με επικεφαλής τον κ. Μάκη Χατζηεφραιμίδη.

Ο νυν και μελλοντικός Δήμαρχος μίλησε στην κεντρική πλατεία στις 14/10 το βράδυ κάνοντας απολογισμό του έργου και χαράσσοντας τη μελλοντική πορεία της τετραετίας που έρχεται.

* Για τις Νομαρχιακές εκλογές υποψήφιοι ήταν οι συμπατριώτες μας κ.κ. Μυλωνάς Απ. Παπαμιχαήλ Ελένη,

Ραπακούσης Φώτ. Ριστάνης, Απ. Σουρλούκας Κων. Σταυρίδης Ιωάν. Τσιλιμίγκας Αθαν. Χαβάς Ιωάν. Τσανάδης Γεώργιος.

* Στις 13/10, το βράδυ, ο Κώστας Λάκκας από την Καλλιθέα Κόνιτσας ερχόμενος από τα Γιάννινα, ξέφυγε με το τζίπ από το δρόμο πριν από το Καλπάκι με αποτέλεσμα να τραυματιστεί ελαφρά.

* Ποτιστική βροχή έπεσε στις 20/22/10 με πτώση της θερμοκρασίας στην περιοχή μας.

* Μετά τις Δημοτικές και Νομαρχιακές εκλογές της 16/10, επαναλήφθηκαν και την 23/10 οι Νομαρχιακές. Νομαρχικός Σύμβουλος, με το Συνδυασμό Ζαρμπαλά, εκλέχτηκε η κ. Ελένη Παπαμιχαήλ από την Κόνιτσα.

* Με λαμπρότητα γιορτάστηκε στην Κόνιτσα η Εθν. Επέτειος του ΟΧΙ 1940. Σ' αυτό συνετέλεσε και η κολοκαιρία.

Την παραμονή 27/10 έγιναν διάφορες ομιλίες στα Σχολεία, σχετικές με τη γιορτή. Επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφανιών στο Μουσείο πεσόντων του Αϊ - Θανάση από τους μαθητές των Σχολείων.

Στις 28, μετά τη Δοξολογία στο Ναό του Αγ. Κοσμά και την επιμνημόσυνη Δέηση στο Ηρώο του Δημαρχείου, όπου έγινε κατάθεση στεφανιών από τις Αρχές, Συλλόγους, Οργανώσεις, έγινε η καθιερωμένη παρέλαση από τους μαθητές Δημοτικών, Γυμνασίων και τμημάτων Στρατού.

Στις 12 εκφωνήθηκε στην αίθουσα του Δημαρχείου ο πανηγυρικός της ημέρας από το φιλόλογο καθηγητή του Γυμνασίου κ. Ιωάννη Γκρέστα. Ο ομιλητής αναφέρθηκε στα γεγονότα του 1940 - 44 τονίζοντας το ενωτικό πνεύμα της εποχής. Με τα λόγια των ποιητών μας και τις παραινέσεις του Μεγάλου Μακρυγιάννη ενθουσίασε το ακροατήριο που δικαιολογημένα τον χειροκρότησε. (Την ομιλία δημο-

σιεύουμε σε άλλη σελίδα. Κατόπιν από τις Στρατιωτικές Αρχές της πόλης έγινε δεξίωση στη Λέσχη Αξιωματικών όπου στρατιωτικοί και πολίτες γιόρτασαν αδελφωμένα τη μεγάλη επέτειο.

* Στις 29/10 έγιναν τα αποκαλυπτήρια του αγάλματος της Ζαγορίσιας γυναίκας για την προσφορά της στον πόλεμο του '40. Το άγαλμα, ύψος 6 μέτρων, στήθηκε στο ύψωμα "Ραντοβάνι" των Ασπραγγέλων.

* Λεωφορείο με ορειβάτες από την Πάτρα επισκέφθηκε την Κόνιτσα και από τους Πάδες ανέβηκαν όλο το Σμόλικα.

* Στις 30/10 έγιναν τ' αποκαλυπτήρια Μνημείου στην Αγ. Τριάδα Κόνιτσας και μνημόσυνο για τους 7 πατριώτες που σκοτώθηκαν στις 16/ 10/ 44.

Στη Λένα Κ. Φασούλη από τη Λυκόρραχη, που επάξια πήρε το πτυχίο Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και πέτυχε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, θερμά συγχαρητήρια.

Σ.Ε.

Γράμματα στη Σύνταξη

Αγαπητή Σύνταξη,

Σας γράφω δυο λόγια να σας ευχαριστήσω για τα τρία τεύχη του εξαιρετικού περιοδικού "ΚΟΝΙΤΣΑ" που μου αποστείλατε στην Αυστραλία.

Εσωκλείω τραπεζική επιταγή 30 δολ. και παρακαλώ να με συμπεριλάβετε στον κατάλογο των συνδρομητών. Ζητώ συγγνώμη για την καθυστέρηση (βρισκόμουν ταξίδι στο Βιετνάμ).

Το περιοδικό ήλθε να συμπληρώσει ένα μεγάλο κενό που υπήρχε στις γνώσεις μου για τη γωνιά της Ελλάδας που γεννήθηκε ο πατέρας μου. Τελειώνοντας θα ήθελα να ευχηθώ κάθε επιτυχία στο μέλλον.

Φιλικά

Τέλης Κωστούλας
Σίδνεϋ 30-8-94

Απάντηση στον κ. Χρ. Γκόγκα - Γιάννινα

Αγαπητέ κ. Γκόγκα, ευχαριστούμε για τα καλά σας λόγια. Θα συνεχίσουμε τον αγώνα για την έκδοση και καλύτερευση του περιοδικού μας, με τη συμπαράσταση των φίλων συνεργατών και συνδρομητών.

Σας εγγράψαμε συνδρομητή και οι στήλες του περιοδικού περιμένουν τη

συνεργασία σας.

Η Συντ. Επιτροπή

Ευχαριστήριο

Προς όλα τα αδέρφια τους χωριανούς μου στην Οξυά

Αγαπητή χωριανή, αδέρφια,

Η νεροποντή που έγινε στις 25 και 26 Αυγούστου βρήκε το σπίτι μου ξεσκεπαστο, με αποτέλεσμα όλα όσα είχα μέσα να καταστραφούν.

Απελπίστηκα, απαγοητεύτηκα, είχα χάσει το κουράγιο μου. Όποιον από εσάς έβρισκα συμμεριζόμεσταν τον πόνο μου, ψυχικά ήμασταν κοντά μου. Αυτό άλλωστε φάνηκε σύντομα με τα χρήματα που μαζέψατε. Αυτή ήταν μια πατριωτική χειρονομία που με συγκίνησε. Όσον από εσάς μπορούσατε, με βοηθήσατε να σκεπάσω το σπίτι μου.

Εγώ δε βρίσκω για όλους σας. Σας λέω μονάχα μια κουβέντα. Όλοι είστε αδέρφια μου.

Δίνω και μια ευχή: Αυτή την αδελφική αγάπη να τη μεταφυτέψουμε και στα παιδιά μας και να μείνει βαθιά ριζωμένη στις καρδιές μας.

Χίλια ευχαριστώ σε όλους και για όλα.

Βασιλης Βενέτης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

Στην Κέρκυρα, ο Δημήτρης και η Αθηνά Ντίνη, απόχτησαν στις 8/7/94 κοριτσάκι.

* Ο Βασίλης και η Αρετή Κώτσικου απόχτησαν στη Γερμανία κοριτσάκι στις 10/10/94.

* Στις 3/10 απόχτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα ο Αλέκος και η Άννα Εξάρχου.

Βαπτίσεις

Ο Φώτης και η Βούλα Ρόμπολα βάφτισαν το αγοράκι τους στην Αθήνα στις 10/9/94. Όνομα νεοβάπτιστου: Δημήτριος/

* Ο Νικόλαος Λιμπερόπουλος βάφτισε το γιό του στις 18/9 Όνομα Ευτύχιος.

* Ο Βασίλης και η Ιφιγένεια Βαγενά βάφτισαν την κόρη τους την 1/10. Όνομα: Ανδρομάχη.

* Στις 8/10 βάφτισαν στην Αθήνα το αγοράκι τους, ο Θανάσης και η Μαρικαίτη Ματσή. Όνομα: Κωνσταντίνος.

Γάμοι

* Στις 24/9 έγιναν στην Καλόβρυση οι γάμοι του Παναγιώτη Σουφλέρη και της Βορειοηπειρώτισσας Αντωνίας Πρόφκα.

* Την 1η Οκτωβρίου έγιναν στην εκκλησία του Αγ. Νικολάου Κόνιτσας οι γάμοι του Κων/νου Φ. Τζιάλλα και της Θεοδοσίας Ιορδανίδου.

* Την 1/10 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Βαγγέλη Λαμπονίκου και της Ουρανίας Γεωργάτη.

* Στη Μελισσόπετρα έγιναν στις 22/10 οι γάμοι του Αντωνίου Κωστάρα και της Μαριάννας Λάμπρου.

Θάνατοι

Πέθανε στη Λαγκάδα ο Παναγιώτης Κ. Ντίνης στις 6/9, σε ηλικία 68 ετών.

* Στις 29/9 πέθανε στον Αμάραντο ο Βασίλης Μπλάνος σε ηλικία 74 ετών.

* Στην Αθήνα πέθανε, στις 16/10, η Βασιλική Δ. Χατζή ηλικίας 84 ετών και κηδεύτηκε στο χωριό της Μόλιστα.

Στη μνήμη του αγαπημένου μας πατέρα, συζύγου, παππού Κωνσταντίνου

Ζήδρου, τίμιου αγωνιστή και πατριώτη, προσφέρουμε το ποσό των δέκα

χιλιάδων (10.000) στο περιοδικό της αγαπημένης του Κόνιτσας.

Αποτελέσματα Νομαρχιακών εκλογών 16.10.94

	Ψηφίσαν τες	Ακυρα Λευκά	Εγκυρα	Σκοπού λης	Ζαρμα λάς	Καλογιά ννης	Αντωνίου
Αγ. Βαρβαρα	99	3	96	2	39	49	6
Αγ. Παρασκευή	498	14	484	49	208	213	17
Αειτόπετρα	103	1	102	4	59	33	6
Αηδονοχώρι	167	9	158	64	21	71	2
Αμάραντος	206	13	193	6	122	62	3
Άρματα	95	0	95	1	48	38	8
Ασημοχώρι	115	3	112	5	50	42	15
Βούρμπιανη	159	7	152	3	71	70	8
Γανναδιό	79	1	78	0	22	54	2
Γοργοπόταμος	138	4	134	3	69	57	5
Δίστρατο	447	12	435	28	222	182	3
Δροσοπηγή	306	11	295	114	129	49	3
Ελεύθερο	244	7	237	11	148	72	6
Εξοχή	115	2	113	2	21	107	3
Ηλιόραχη	142	3	139	1	61	75	2
Καβάσιλα	96	2	94	4	37	38	15
Καλλιθέα	265	17	188	3	122	48	15
Καστανέα	286	3	283	54	148	74	7
Κεφαλοχώρι	397	17	380	49	231	96	4
Κλειδωνιά	256	8	248	12	138	89	9
Λαγκάδα	301	12	289	54	155	50	30
Μάζι	299	8	291	15	137	124	15
Μελισσόπετρα	168	5	163	3	64	92	4
Μόλιστα	59	2	57	2	25	28	2
Μολυβδοσκεπάστο	133	0	133	2	21	107	3
Μοναστήρι	60	1	59	6	19	34	-
Νικάνορα	97	5	92	0	41	49	2
Οξυά	116	2	114	26	66	22	0
Πάδες	65	2	63	0	37	25	1
Παλιοσέλι	186	7	179	4	68	77	30
Πηγή	252	6	246	8	154	80	4
Πλαγιά	245	2	243	48	122	64	9
Πληκάτι	227	13	214	42	96	66	8
Πουρνιά	154	2	152	5	65	74	8
Πύργος	246	11	235	18	137	76	4
Πυρσόγιαννη	279	6	273	24	162	73	14
Φούρκα	147	4	143	5	25	108	1
Χιονιάδες	95	2	93	5	48	39	1
Κόνιτσα	1542	89	1453	95	791	515	52

Οι νέοι Πρόεδροι των χωριών μας

Αγ. Βαρβαρα: Κοκοβές Κων.
 Αγ. Παρασκευή: Γαλάνης Παντ.
 Αειτόπετρα: Παπασπύρου Αθαν.
 Αηδονοχώρι: Γκούρας Ιωσήφ
 Αμάραντος: Ζακόπουλος Βασ.
 Άρματα: Παπανικολάου Ιωαν.
 Ασημοχώρι: Στεργίου Γρηγ.
 Βούρμπιανη: Σκούφιας Χαραλ.
 Γανναδιό: Ξάνθος Αποστ.
 Γοργοπόταμος: Παπαγεωργίου Γεωργ.
 Δίστρατο: Μάϊπας Πασχ.
 Δροσοπηγή: Παπαδημητρίου Κων.
 Ελεύθερο: Ήσταυρίδης Βασ.
 Εξοχή: Μιχαλόπουλος Βασ.
 Ηλιόραχη Κουρούτης: Σπ.
 Καβάσιλα: Κουτρομπίνιας Χαραλ.
 Καλλιθέα: Λάκκας Χρυσόστ.
 Καστανέα: Σωτηρίου Βασ.
 Κεφαλοχώρι: Φασούλης Χρ.
 Κλειδωνιά: Καλτσούνης Πολυχρ.

Λαγκάδα: Ντίνης Βασ.
 Μάζι: Μάρκος Κων.
 Μελισσόπετρα: Τσινώλης Γεωργ.
 Μόλιστα: Λέτσιος Δημ.
 Μολυβδοσκεπάστο: Μότσης Γεώργ.
 Μοναστήρι: Βέργος Αντων.
 Νικάνορα: Παπαχαρίσης Βασ.
 Οξυά: Τσίμας Ιωαν.
 Πάδες: Τόσκας Ιωαν.
 Παλιοσέλι: Τζίμας Γεώργ.
 Πηγή: Χούψιας Παναγ.
 Πλαγιά: Τσάγκας Δημ.
 Πληκάτι: Παπανώτης Γρ.
 Πουρνιά: Μούσιος Δημ.
 Πύργος Παπαχρήστος: Νικ.
 Πυρσόγιαννη: Παπαγεωργίου Βασ.
 Φούρκα: Μουτσούλης Κων.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Τσάγκας Χρ. Αυστραλία Δολ.	30	Κίτσιος Χριστοφ. Αθήνα	1.000
Ζηκόπουλος Αχιλ. U.S.A. Δολ.	60	Κίτσιος Γεωργ. Αθήνα	2.500
Βλαχόπουλου Μαρία Αυστραλία	30	Κώστας Γρηγ. Αθήνα	3.000
Ζιώγα Βασ. U.S.A. Δολ.	100	Βλάχος Ανδρέας Αθήνα	2.000
Σπύρου Βασ. Γερμανία Δρχ.	5.000	Σχοινάς Νικ. Αθήνα	5.000
Θόδου Λένα U.S.A.	5.000	Μανουσιουδάκη Ειρ. Αθήνα	1.000
Βλάχος Απόλλων Κάιρο	5.000	Τσιατσιάς Βασ. Αθήνα	1.000
Πάντος Κων. Γερμανία	5.000	Σερίφης Ευάγγ. Αθήνα	1.000
Ντίνης Θεοφ. Γερμανία	10.000	Χρηστίδης Βασ. Αθήνα	1.000
Γιαννάκος Γεώργ. Ελβετία	5.000	Κωσταρέλλη Βασ. Αθήνα	1.000
Μπουζούλας Χ. Αυστραλία	10.000	Σταματάκη-Οικονόμου Ε.Αθήνα ...	5.000
Λέκκας Μιοχ. Αυστραλία	6.000	Φασούλης Χρ. Ναύπακτος	2.000
Καρανίκας Αναστ. Αθήνα	2.000	Πανταζής Νικ. Αίγιο	1.000
Γούτσιος Αντ.	3.000	Βλάχος Κων. Αθήνα	2.000
Ζιούλης Κων.	1.000	Κουτρομπίνας Χρ. Κορωπί	5.000
Πουλάκου Ουρανία	1.500	Γραβάνη-Ζαχαράκη Σάννα	
Μπούνας Πέτρος, Γιάννινα	1.500	Λαμία	1.000
Μπαλασοπούλου Ελένη, Ρίο	1.000	Γκιώκας Νικ. Πάτρα	4.000
Μησακούλη Μαρία, Αθήνα	1.000	Κελεριάν Αθαν. Αθήνα	1.000
Μάντζιος Ανδρέας, Γιάννινα	1.000	Κίτσιου Χριστίνα Αθήνα	1.000
Παππός Ιωαν. Γιάννινα	1.000	Σουφλέρης Κων. Χαλκίδα	2.000
Γαράφα Χαρά, Γιάννινα	1.000	Πορφύρης Αθαν. Οξυά	1.000
Πασχάλης Ελευθ. Αθήνα.....	1.000	Νακος Στεφ. Κιάτο	2.000
Σδούκος Δημ. Αθήνα	2.000	Ζαχαράκης Λαζ. Κόνιτσα	1.000
Καλύνης Δημ. Αθήνα	1.000	Γκότζου Ανθούλα, Αθήνα	5.000
Ευαγγέλου Δημ. Γιάννινα	5.000	Στεργίου Δημ. Αθήνα	1.500
Βούρης Πέτρος, Εύβοια	2.000	Στεργίου Κων. Αθήνα	1.500
Δαμιανίδου-Φαρμάκη Ειρήνη,		Ζαρζάνης Αθαν. Μεσολόγγι	3.000
Θεσ/νίκη	2.000	Σωτηρίου Χαραλ. Αθήνα	1.000
Ζούκης Χρ. Αθήνα	1.000	Τσάγκας Δημ. Ζέριμα	2.000
Ζακόπουλος Παναγ. Αθήνα	5.000	Σπύρου Ελένη, Ξυλόκαστρο	1.000
Κούκης Παναγ. Αθήνα	1.000	Κυπαρίσσης Αντ. Οξυά	1.500
Τσιρώνης Αποστ. Πάτρα	2.000	Μπαρμπούτη Αικ. Κόνιτσα	3.000
Τζώτζης Δημ. Πάτρα	1.000	Νάτσης Κων. Θεσ/νίκη	5.000
Πάντος Κων. Ηλιόραχη	5.000	Σίμος Αθαν. Αθήνα	1.000
Πορφυριάδης Γεώργ. Βέροια	2.000	Μπαλτογιάννη Ευαγ. Αθήνα	1.000
Αρβανίτης Θωμάς Αθήνα	1.000	Μπαλτογιάννη Φωτ. Γιάννινα	1.000
Σκούρης Αναστ. Αθήνα	2.000	Γκόγκας Χρ. Γιάννινα	1.000
Γεωργίου Μαίρη Θεσ/νίκη	1.000	Ζάρας Παναγ. Αθήνα	2.000
Μάτσικα-Παρασκευοπούλου		Μπλιάγκας Ιωαν. Πηγή	1.000
Νίτσα Θεσ/νίκη	1.500	Μπιλιάγκας Γεωργ. Ξάνθη	1.000
Εξνεπίδης Ιωαν. Αθήνα	1.500	Καραγιάννης Δ. Βασ. Πηγή	1.000
Κίτσιος Ιωαν. Αθήνα	1.000	Χαρισιάδης Χαραλ. Αθήνα	2.000
Καραγιάννης Αλεξ. Αθήνα	2.000	Μπλιθικιώτης Νικ. Αθήνα	2.000
Κίτσιος Αριστ. Μέγαρο	1.000	Γκράσος Γεωργ. Θεσ/νίκη	2.000
Φραγκιουδάκης Στ., Μέγαρο	1.000	Κυριάκης Μαργ. Λάρισα	3.000
Βουρδούκας Ευάγγ. Μέγαρο	3.000	Δόβα Ελευθ. Αθήνα	5.000
Παπανικολάου Μαριάνθη		Νικολάου Γαβριήλ Αθήνα	1.000
Αθήνα	2.0900	Νικολάου Βασ. Αθήνα	1.000
Κίτσιος Σταύρος Αθήνα	2.000	Παπαντωνίου Αντ. Αθήνα	1.000
Εξνεπίδου Μαρία Αθήνα	1.000	Γκράσος Νικ. Θεσ/νίκη	1.000
Σπανού Ανδρομάχη		Παρασκευάς Γεωργ. Αθήνα	1.000
Ξυλόκαστρο	2.000	Μπλάνος Βασ. Αμάραντος	1.000
Μεσσής Αθαν. Δράμα	2.000	Καφές Χριστ. Γιάννινα	2.000
Μεσσής Αναστ. Θεσ/νίκη	2.000	Σκορδός Σπ. Κόνιτσα	2.000
Φασούλης Στεφ. Αθήνα	3.000	Καλτσούνης Ευάγγ. Γιάννινα	1.000
Δαγκοβάνος Γεώργ. Αθήνα	5.000	Μπούσμπουλας Βασ. Κόνιτσα	2.000
Σπανός Ιωάνν. Αθήνα	3.000	Παπασπύρου Νικ. Αθήνα	1.000
Ρέβας Δημ. Θεσ/νίκη	2.000	Σπανός Θωμάς Αθήνα	1.000
Καπακλής Κων. Κόνιτσα	2.000	Σπανός Βασ. Αθήνα	1.000
Μικρογιαννάκης Δημ. Νίκαια	1.000	Σπανός Σπ. Αθήνα	1.000
Βουρδούκας Ευθ. Πηγή	1.000	Αθανασούλης Ζήσης	
Ζαχαροπούλου Ευλαμ. Αθήνα	2.000	Αλεξάνδρεια	3.000
Βυρτσώνη Μελπ. Θεσ/νίκη	2.500	Σκαλιστή Ευδοκία Αθήνα	5.000
Κίτσιος Θωμάς Θήβα	3.000	Τσίτσος Γεωργ. Πάτρα	3.500